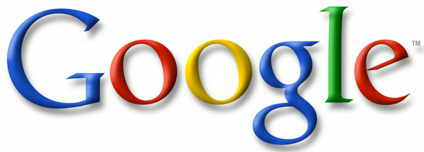
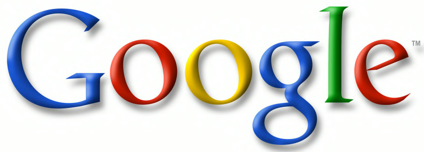
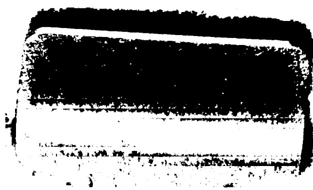

Google

Ældre Danske Digtere.

Et Udvalg

af

C. J. Brandt.

Første Hefte.

Hr. Michael: Skabelsen og Syndefaldet.

Kjøbenhavn.

Th. Michaelsen & Tillges Forlag.

(C. G. Iversens Boghandel.)

1860.

Om

Skabelsen og Syndefaldet,

et Digt

af

Hr. Michael,

fordum Sognepræst i Odense.

Paany udgivet af

C. J. Brandt.

Kjøbenhavn.

Th. Michaelsen & Tillges Forlag.

(C. G. Iversens Boghandel.)

1860.

Louis Kleins Bogtrykkeri.

Forord.

Forfatteren til det her, med forandret Stavemaade, men iøvrigt ordret[1]), paany udgivne Digt „om Skabelsen og Syndefaldet", hed hverken John Milton eller Johannes Ewald; hans Døbenavn var slet og ret Michael, men han maa dertil have haft et eller andet Slægtnavn, som ikke er naaet ned til os; især da det er aabenbart, at ikke enhver Mikkel kunde have gjort saa godt et Digt som dette. Naar han her nævnes ved Siden af de to berømte Digtere, der begge har besunget samme Æmne, da er det just ikke for at anstille nogen Sammenligning, hverken med den engelske, der var 200, eller med vor egen, der var 400 Aar yngre, det vil altsaa sige, modnere i Kunstdigtningen; men saameget kan da siges med Sandhed, at har Hr. Michael ikke deres Dyder, saa er han ogsaa fri for deres Lyder, og selv gamle Rahbek, der just ikke var partisk for vor ældre Digtning, fandt dog Steder hos ham, som han vilde have ønsket, de to andre Digtere havde kjendt, ja endog et med en saadan „Finhed", at han maatte antage, „Digteren selv var ikke bleven den vaer". Hvorfra han havde

[1]) Den eneste Undtagelse der er gjort fra Regelen, er sidste Linie i sidste Vers, Side 49, som i Povl Ræffs Aftryk er dunkel, og vist forvansket. Endvidere bemærkes, at Forfatteren allevegne har Formen hannum, ogsaa hvor den her er sammentrukken til ham.

den sidste Efterretning, siger han os ikke, og han havde vel ogsaa haft vanskeligt ved at afhjemle den, da enhver der læser Digtet med lidt Opmærksomhed, — ved Siden af Alt hvad der smager ad Munken og Middelalderen, og navnlig deres Misforstand paa Kvinden, som de paa engang forgudede og ringeagtede —, dog let vil opdage flere Steder, der røbe ikke blot en øvet, men ogsaa en begavet Digter.

Alt hvad vi iøvrigt veed om ham, er det der staar i en Anmærkning, som, efter hans Død, er tilføjet i et af hans Skrifter, at han var Sognepræst til den ved Reformationen nedlagte St. Albans Kirke i Odense; men at Hr. Michael hos sin Samtid maa have haft et ikke ringe Navn som Digter, ses vel ogsaa i samme Anmærkning deraf, at Kong Hans's Dronning Kristine 1496 gav ham det Hverv, at besynge Tidens Yndlings-Emne, „Jomfru Marias Rosenkrands". Dog kan hverken hans Forsøg derpaa, skjønt der er smukke Steder deri, saalidt som den tredie Digtning, der er os bevaret fra hans Haand, „om alt Menneskens Levnet", maale sig med denne om den ulykkelige Prøve.

Om dette Digt har været trykt før, er os ubekjendt, men 1514 blev det, tilligemed de to andre, trykt af den kjøbenhavnske Kannik Povl Ræff, og derefter atter udgivet 1836 af Chr. Molbech, mellem „Herr Michaels tre danske Rimværker".

De creatione rerum.

Her begynder en liden Bog,
hvilken der tracterer og undervis med stor Lyst,
hvorledes Gud Fader
af første Begyndelse haver Alting skabt,
og hvorledes Djævelen han besveg
vore første Forældrene, Adam og Eva,
med en subtilig Forklaring:
hvorledes forbenævnte Adam og Eva
de bleve uddrevne af Paradis, strax efter Synden,
og hvad Plager dem siden overgik
for Syndens Skyld.

Indhold.

Skabelsen. — Englenes Fald. — Mandens Skabelse. — Paradiset. — Kundskabens Træ. — Evas Fald. — Adams Fald. — Syndens Følger. — Herrens Røst i Haven. — Slangens Straf. — Mandens Straf. — Kvindens Straf. — Udjagelsen af Paradiset. — Kreaturets Suk. — Evas Kvide. — Adam og Eva skilles ad. — Djævelen frister atter Kvinden. — Adam og Eva samles igjen. — Eva føder Kain. — Abel og Kain myrdes. — Adams og Evas Afkom. — Adams Død.

Skabelsen.

Det skulle alle Menneske faa at vide,
Hvi Gud han skabte af evig Tide
Naturlige Ting at blive;
En Sag var dette, som jeg forstaar,
Og Skriften siger, og Sagn af gaar:
Sine Gaver vilde han dem give.

Han skabte først Himmelen med et Ord,
Planeter og Sol og Engle og Jord,
Gav dem naturlige Gave;
Planeter regere først Himmelens Lob [1],
Til dem sætter Gud al Menneskens Haab,
De skulle dem styre og have.

Solen er klar og meget varm,
Hun linner Sygdom, driver bort stor Harm,
Det er hendes synderlige Gave;
Hun lokker op Urter og Jordens Grøde,
Hun skrider paa Himmelen uden Møde,
Baade Nat og alle Dage.

1) Løb.

Maanen han skin om Natte=Tid,
At Alle skulle se baade hist og hid
Om Natten, som pleje at fare
Over Vand, paa Land; som sanke deres Føde,
At dem skal intet Hinder møde,
De skulle sig tage tilvare.

Maanen driver Duggen for Solen ned
Af Skyen til Jorden, hun glædes derved,
Hun kjølnes af Solens Brynde;
De skadelige Urter, i Marken staa,
Naar Maanen han skinner, de snart forgaa,
Og vorde saa ganske tynde.

Jorden skal føde baade Folk og Fæ
Med Frugt, med Urter, og favre Træ;
Gud haver begavet saa hende,
At alle Kreaturer, paa Jorden gaa,
Baade vilde og tamme, store og smaa,
Fran andet kan man dem kjende.

Urter haver Gud givet megen Kraft,
Dermed bekjendes hans Guddoms Magt,
Sammeledes og dyrebare Stene.
Den Gud, som nu i Himmelen bor,
Han haver og skabt ni Engle=Kor,
Der loves han fore alene.

Mod hannum sjunge de Lovsens Sang,
Tiden er dem ret aldrig lang,
    Menneskken skulle de og gjemme
For Vaade, som Djævelen kaster oppaa,
Mellem os og dem de idelige staa,
    De lade dem dertil sømme.

De gjemme og baade Liv og Sjæl,
Tjen dem hver Dag, da gjør du vel,
    Med Almisse og dine Bønne!
Hos dig staa de udi din Død,
Frelser dig fra Djævelen og Helvedes Nød,
    De kunde dig da vel løne[1].

Englenes Fald.

For Gud skabte enten Himmel eller Jord,
Da skabte han Engelen med et Ord,
    Luciferum med andre flere;
Han gav hannum Fagerhed for dem alle,
„Guds Haandeværk" maatte de ham vel kalde,
    Visdom fik han og mere

[1]) skjule, skærme.

End nogen Engel i Engle-Kor;
Det gjorde Gud, som i Himmerige bor,
  Slig Ære fik han at nyde,
Dog han var viis og dejlig skabt,
Han skjødte ej, han skulde blive fortabt,
  Mod Gud han turde bryde.

En Tanke fik han, hun var ej god,
At han vilde gjøre Gud imod,
  Saa sagde han til sig ene:
„I Øster vil jeg sætte min Stol,
„Dejligere er jeg end nogen Sol!“
  Gud vidste, hvad han monne mene.

Han lignede sig Gud, som ham havde skabt,
I samme Stund blev han fortabt,
  Skodt[1] ned af Himmerige,
Med mange Skok Engle, med hannum vilde være
I Helvedes Ild; nu brænde de dere,
  Forskabte i Djævle-Lige.

Somme i Væderet, somme fulde[2] i Vand,
Somme i Jorden og somme paa Land,
  Folk gjøre de nu stor Skade.
For Synden sloge de alle Menneske ihjel,
Det kunde vel følge Ret og Skjel,
  Vilde Gud dem raade lade.

[1]) skudt. [2]) faldt.

De muge[1] dog ingen Skade gjøre,
Ej nogen Tid ved Mennesken røre,
Dog de ere onde og lede;
Den gode Engel staar der imod,
De muge ej røre hverken Haand eller Fod,
Saa spæger han deres Vrede.

Der Lucifer var af Himmelen skødt,
For han vilde gjøre Gud Spe og Spot,
Og vilde være Herrens Lige:
Gud skabte strax Helvede, og Adam med,
Og saa Paradis, den lystige Sted,
Som lignes ved Himmerige.

Mandens Skabelse.

I Ebron tog Gud en Klimp af Jord,
Og skabte af Adam med sine Ord,
Beviste sin Guddoms-Ære.
Siden gav han hannum Livsens Aand,
Dog han var skabt af Jord og Sand,
Et Menneske skulde han være.

[1]) maa, kunne.

Gud ledte ham ind udi Paradis,
Der gjorde han Adam meget viis
Over Alle, som han vilde skabe;
Gav hannum sine fem udvortes Sind,
At blive udødelig, lagde han paa Vind,
Det kunde han snarlige tabe.

Fornuftig var Adam af Guddoms Magt,
Han vidste alle Urters Dyd og Kraft,
Dertil alle dyrebare Stene;
Alle Kreaturer, som Gud skob dere[1],
Kaldede Adam deres Herre at være,
De stode for ham alt ene.

Han gjorde dem alle Nytte og Gavn,
Og gav dem alle deres Navn,
Som de kaldes nu at hedde:
Fugle i Luften og Fiske i Flode,
De tugtelige alle for Adam stode,
Slig Ære vilde Gud hannum vede[2].

Farer bort, sagde Adam, og faar eder Føde,
Hende skulle I sanke foruden Møde,
I skulle hverandre kjende;
I skulle vorde flere, end I nu ere,
Al Verdsens Hæder den skulle I bære,
Det siger jeg eder forsænde[3]!

---

1) skabte der. 2) yde. 3) for sandt.

De bøjede dem ned for Adams Knæ,
Baade Fugle og Fiske, og Dyr og Træ,
    De fore saa bort tillige,
Deres Føde at hente paa Mark og Land,
Somme fore i det kolde Vand,
    Fra Adam monne de da vige.

Kvindens Skabelse.

En Søvn kasted Gud paa Adams Krop,
Skabte af hans Rib=Ben, før han stod op,
    En Kvinde udaf hans Side,
En Jomfru blev Eva i Paradis,
Dog var hun ej som Adam viis,
    Det skulde I Alle vide.

Gud spurgte Adam, hvad det monne være,
Som han havde skabt, og da stod dere,
    Det vilde han af hannum vide.
Adam han bøjede sit Hoved og Knæ,
Han sagde: „det er det fejreste Fæ[1],
    „At leve udi disse Tide.

[1]) Munken burde, ogsaa paa sine Knæ, gjøre Kvinden Afbigt for dette Ukvems-Rim, dersom han vidste, hvor ilde det gamle Udtryk for „kostelig Skat," klang i vore Øren.

„Det er mit Kjød, baade Blod og Ben,
„Min Hustru kaldes hun foruden Men,
„Baade ville vi sammen blive;
„Denne Kvinde, du skabte og mig staar nær,
„O Herre, hvor jeg haver hende kjær,
„Medens vi muge sammen leve!“

De vare da nøgne, baade hun og han,
Adam var skabt en meget stor Mand,
Gud monne det saa behage.
Udødelige skabtes de baade at være,
De havde hverandre og meget kjære,
De skulde leve mange Dage.

Paradiset.

Gud tog strax Adam og Eva om Haand,
Og bandt dem sammen med Ægteskabs Baand,
Han havde dem ganske kjære;
Han ledte dem hist, han ledte dem hid,
Over Paradis i den samme Tid,
Teede[1] dem Paradisets Ære.

[1] viste.

Eja, hvad Hæder, hvad Ære, hvad Dyd
Gud gav dem baade i Paradis Fryd.
Den kunde de lidet skjøde;
Verdsens Modgang skulde de ej have,
Ej heller og taale Dødsens Plage,
Ej sørge for deres Føde.

Vellyst og Glæde havde Gud dem gjord,
Saa klar var Paradises Jord,
Som nogen Krystal kan være,
De Urter der stode, havde kraftig Lugt,
Aldrig-saae Nogen saa lystelig Frugt,
Som Træene der monne bære.

Som klareste Sølv paa Jorden var,
Var Bullen af Træene, som Frugten bar,
De Grene vare skjønne med alle,
Som skulle bære Blomster i deres Tid,
Og Jordsmonnet hun var ganske vid,
Hvor sød Lugt monne der falde!

Løvene vare som et skinnende Guld,
Af lystige Fugle var Paradis fuld,
De sunge der alle tillige.
Zacharias siger: Jordsmonnet var saa stort,
Som Gud han havde for Adam gjort,
Som fire Konninge-Rige.

Kundskabens Træ.

Adam var nøgen og Eva med,
Der de vare i den lystelige Sted,
Og bluedes det ej med alle.
Gud sagde det til dem med Tugt og Ære:
„Her skulde I baade sammen være,
„Vogter eder, at I ej falde!“

Gud sagde til Adam med sine Ord:
„Betænk, hvad jeg haver med dig gjord,
„Om du kant dette skjøde;
„Adam, bliv stadig i din Tro,
„Da skalt du her evindelige bo,
„Foruden al Verdsens Møde.“

Gud ledte ham til det Visdoms Træ,
Mod det bøjede Adam sine Knæ,
Og spurgte, hvad det monne være?
„Det er det Træ, svarede Gud igjen,
„Som du skalt sky foruden Men,
„Vilt du nyde Hæder og Ære.

„Den Frugt, som paa den Abilde staar,
„Om hun udi dit Legome gaar,
„Fulddyre skalt du det kjøbe!
„Da skalt du dø og flere med,
„Og rømme denne lystelige Sted,
„Af Paradis skalt du løbe.

„De Æble ere ganske fagre at se,
„Hvo dem vil smage, fanger evigt Ve,
„Det vil jeg eder raade;
„Gjemmer vel edert Syn, forvarer eders Hænder,
„Den Sødme lader ej gaa gjennem eders Tænder,
„Forvarer eder herfore baade!“

Strax blev Gud borte, de vidste ei hvor,
De stode baade ene, som skrevet staar,
Vidste ej hvad de skulde gjøre.
Djævelen kom gangendes i Orme-Lige,
Med saadant Skjel[1], han vilde dem svige,
Sin Kunst lod han dem høre.

[1]) i den Hensigt.

Kundskabens Træ.

Adam var nøgen og Eva med,
Der de vare i den lystelige Sted,
Og bluedes det ej med alle.
Gud sagde det til dem med Tugt og Ære:
„Her skulde I baade sammen være,
„Vogter eder, at I ej falde!"

Gud sagde til Adam med sine Ord:
„Betænk, hvad jeg haver med dig gjord,
„Om du kant dette skjøde;
„Adam, bliv stadig i din Tro,
„Da skalt du her evindelige bo,
„Foruden al Verdsens Møde."

Gud ledte ham til det Visdoms Træ,
Mod det bøjede Adam sine Knæ,
Og spurgte, hvad det monne være?
„Det er det Træ, svarede Gud igjen,
„Som du skalt sky foruden Men,
„Vilt du nyde Hæder og Ære.

„Den Frugt, som paa den Abilde staar,
„Om hun udi dit Legome gaar,
„Fulddyre skalt du det kjøbe!
„Da skalt du dø og flere med,
„Og rømme denne lystelige Sted,
„Af Paradis skalt du løbe.

„De Æble ere ganske fagre at se,
„Hvo dem vil smage, fanger evigt Ve,
„Det vil jeg eder raade;
„Gjemmer vel edert Syn, forvarer eders Hænder,
„Den Sødme lader ej gaa gjennem eders Tænder,
„Forvarer eder herfore baade!“

Strax blev Gud borte, de vidste ei hvor,
De stode baade ene, som skrevet staar,
Vidste ej hvad de skulde gjøre.
Djævelen kom gangendes i Orme-Lige,
Med saadant Skjel[1], han vilde dem svige,
Sin Kunst lod han dem høre.

[1]) i den Hensigt.

Evas Fald.

Til Kvinden gik han med falske List:
„Hvad sagde Gud eder? siig mig det vist!"
Hun kunde ej staa for Orde;
Hun sagde: „æde vi af Livsens[1] Træ,
„Mod hvilket Adam bøjede sine Knæ,
„Da skulle vi dødelige vorde."

„Nej, sagde Djævelen, det kan ej være,
„Til evig Tid blive I vel here,
„De Ord det var hans Gammen;
„I skulle og aldrig blive døde,
„Med sine Ord vilde han eder høde[2],
„I Fred blive I her sammen.

„Som andre Guder blive I da vise,
„Og skulle her være med Ro og Lise;
„Eva, vilt du mig lyde,
„Jeg vil dig kjende gode Raad,
„Mine Ord hold ej for Spot eller Haad,
„Over Gud skalt du vel byde."

---

[1]) Skulde da være Kundskabens. [2]) true.

Af Djævelen lokkedes hun til at æde,
Al Menneskens Kjøn maa derved græde,
For Døden vi skulle lide.
Mod Djævelen rakte hun ud sin Hand,
Blev svegen af den onde Mand,
Af Æblet vilde hun bide.

Djævelen brød Æblet af den Kvist,
Og fik det Kvinden med megel List,
O ve, hvor det var ilde!
Det Stykke, hun bed, det aad hun op,
Fulddyre kjøbte hun det paa sin Krop,
Vor Glæde monne hun saa spilde.

Adams Fald.

Adam fik hun den anden Del,
Som hun bed af, og var ej hel,
Bad ham ligervis saa gjøre.
Adam blev baade bleg og rød:
„Det Bid du bedst, det vorder vor Død!"
Æblet vilde han ej røre.

Thi Adam tænkte grandgivelig paa,
Hvad Ende det Bid det skulde faa,
Stor Rædsel bar han derfore.
Djævelen sagde: „Adam, est du ræd?
„Alle Ting ere under dine Fødder træd,
„Som de tilforen vaare.

„Tag Æblet af Kvinden og bid fuldsagt,
„Mer end du haver, da faar du Magt,
Jeg men', du skulde mig kjende.
„Som andre Guder da blive I vise,
„Alle Ting, Gud skabte, skulle eder prise,
„Saa sagde jeg før til hende.

„Adam, om du gjør hende imod,
„Ved Mænd! du faar det aldrig bod[1],
„Det skalt du visselige vide!
„Se, hvor fager hun for dig staar!
„Hun sjelden af din Amindelse gaar,
„Gud skabte hende af din Side."

Adam saae med naturligt Skjel,
Hun var fortabt, det vidste han vel,
Og alle Kvindfolk med hende,
Som Gud vilde skabe efter Adams Tid
Over al Verden, baade hist og hid,
Adam kunde det vel kjende.

1) bødet.

Han ynkede sig over det Kreatur,
Dog han var stærkere end nogen Mur,
Med hende vilde han jo falde;
Han bed af Æblet, gjorde Gud imod,
Desværre vi faa det aldrig bod,
Saa ilde monne han os halde[1].

Han bandt os til den evige Død,
Til Verdsens Kummer og Sorg og Nød,
Og Pine foruden Ende.
Gud var os førre blid og huld,
Her taale vi Hunger, Tørst, Frost og Kuld,
Slig Nød vil Verden os sende.

Siden staar os fore saa ynkelig Nød,
Vi skulle alle taale den bedske Død,
Gud raade, hvor da vil gange!
At faa den Glæde som ej forgaar,
Som meget i Skriften skrevet staar,
Det vorder os ganske bange.

---

[1] (hælde?), stede.

Syndens Følger.

Nu muge J høre, hvad Pligt[1] de finge,
Den Tid de mod Guds Budord ginge,
Lode dem af Djævelen svige.
Blusel var den første Plage,
Som de skulde baade for Synden have,
Fra Gud maatte de siden vige.

Med Kosteløv[2] skjulte de dem baade,
Blandt Paradise Træ fuldrædde de sade,
De vidste ej deres Føde;
Tørst og Hunger gjorde dem stor Men,
Guds Naade kunde de ej faa igjen,
Paradis misted først sin Grøde.

Den Visdom, Gud havde Adam givet,
Havde han beholdet, og havde blivet
Usmittet af Syndens Møde:
Da vidste han mer af Guddoms Kraft,
End alle Doctores, som Gud haver skabt;
Gud vilde hannum det forøde

[1]) Straf. [2]) Kviste.

Længer at bruge den dyre Gave;
Vilde Gud siden selv den Visdom have,
Skifte ham fremdeles alene.
Blandt Folk og Dyr, efter deres Kjøn,
Deler Gud den Visdom, som jeg kan skjøn',
Hos Ord og dyre Stene.

Adam forstod sig ingelunde
Derefter mer end noger Bonde,
Vidste ej hvad han skulde gjøre.
De favre Træ, som i Paradis stode,
At give deres Grøde, de strax aflode;
Ej Fugle kunde Adam høre

Som førre sunge til alle Tide;
Hos hannum vilde de ej længer bide,
Og hannum ret intet skjøde;
De favre Dyr, som tamme vare før,
Løbe da baade Sønder og Øster og Nør,
Ej vilde de Adam møde.

For han havde ilde mod dem gjord,
De vilde ej længer høre Adams Ord,
De hannum alle forsmaade.
Dyr og Fugle, som Gud havde skabt,
De vidste vel, Adam var fortabt,
Sorgfulde de alle sade,

Besørgede Adams store Fald,
De vilde dog lyde deres Skabers Kald
Og gjøre hvad han dem baade[1];
Jordsmonnet, som førre var klart og smukt,
Blev visnet, havde ingen naturlig Lugt,
Al Verden stod da i Vaade.

Solen misted strax den tredie Part
Af alt sit Skin, det var fuldhardt,
Der Adam ilde gjorde
Og brød mod Gud med Agt og Raad,
Der han det Æble tog og aad,
Og vilde da visere vorde.

Saadant gav Adam os til Arv,
Han gjorde os Skade og ingen Tarv,
I Paradis var han ene
Med Kvinden, som os havde gjort den Skade,
De sade der baade og ilde lade,
Fuldsaare monne de dem vene[2].

---

1) bød. 2) jamre.

Herrens Røst i Haven.

Gud kom siden gangendes, var ganske vred,
Adam var skjult, for han var led
    Ad Synden, som han da gjorde:
„Adam, hvor est du, uslige Mand,
„Jeg skabte dig dejlig, af Jord og Sand".
    Han Intet svare torde.

„Adam, gak hid, jeg vil dig skode[1],
„Din Sygdom faar du ret aldrig Bode,
    „Dig vorder jo længs og værre."
Adam han græd og ilde saae:
„Vi ere nu nøgne og baade her staa,
    „Saa svarer jeg dig, min Herre!"

„Haver du Klæder, da før dig i,"
Sagde Gud, „jeg gjorde dig ganske fri,
    „Mod Blusel og Verdsens Vaande.
„Adam, hvor haver du ilde gjord!
„Du haver forgivet baade Himmel og Jord
    „Med din forbandede Aande."

[1]) skue.

„O ve mig arme, usle Mand!
Sagde Adam, „jeg Raad ej finde kan,
„For vi os svige lode.
„Jeg kommer nu til mit rette Skjel,
„Vi have gjort ilde, det veed jeg vel,
„Vi fange ret aldrig Bode.

„Ynker eder over os, Himmel og Jord!
„For vi have brodt Vor Herres Ord,
„Vi vilde ham ikke lyde.
„Han skabte mig fager og meget viis,
„Nu vil han slaa os med sit Ris,
„Hans Venskab kunne vi ej nyde.

„O Sol, o Maane, o Stjerner klare!
„Begræder, det vi skulde ilde fare,
„Vi vare i Hæder og Ære.
„De Gaver, Gud gav os med sin Magt,
„Dem give vi fuldliden Agt,
„Fuldynkelige staa vi here.

„Mig blues at se denne nøgne Kvinde,
„At skjule os med kunne vi ej finde,
„Det er vor store Kære.
„Hun tør ej slaa sine Øjne op,
„At skode og se min nøgne Krop,
„Døder vilde hun heller være!“

Til Adam talede Gud tredie Tid:
„Jeg byder eder baade, at I gaa hid,
„Og skammer eder ej et Stykke;
„Hvo sagde eder det, I nøgne vare,
„Uden Æblet, det I baade bare,
„Hvor monne eder derom tykke?“

De raabte da baade med grædende Taar:
„O Herre! vi se vel, hvor det staar;
„Vilde du os noget naade!
„Vi ville gaa frem udi dit Navn,
„Os haabes, du gjør os baade Gavn,
„Dog vi ere stedte udi Vaade.“

Gud tog strax en Kjortel af Skind,
Og kasted paa den nøgne Kvind,
Hun var da skjult med alle;
Adam fik samme Klædebun,
Ligervis skjultes han som hun,
Mer vilde Gud Adam kalde:

„Jeg spør dig, Adam, svare mig igjen,
„Medens du var fastere end nogen Sten,
„Af Visdom, som dig var givet,
„Hvi blevst du nøgen og saa ræd,
„Og ej i nogen Klædebone klæd,
„Hvem havde dig saa fordrivet?“

„Det gjorde denne Kvinde, som mig staar nær,
„Fordi jeg havde hende ganske kjær,
„Jodut over Kvinde-Kæde!
„Hun fik Æblet i min Haand,
„Strax blev jeg bunden i Syndsens Baand,
„Hun bad mig deraf æde.

„O ve! det Æble var fuld beest[1],
„O Herre, du det fuldvel vedst,
„Mine Øjne lodes op tillige:
„Jeg saae, min Krop var ilde skabt,
„Min fattige Sjæl hun var fortabt,
„Thi monne jeg fra dig vige."

„Eva, sagde Gud, hvi gjorde du det,
„Komst Adam og dig i Djævelens Net?
„Monne det være dine Brøde?
„Hvo haver det gjort, det vil jeg vide,
„At du skulde først paa Æblet bide,
„Siig mig, jeg vil det skjøde."

Langt borte stod Ormen og skulede til,
Tænkte, hvad Kvinden svare vil,
Om hun vilde over ham kære.
Det Adam og Eva havde gjord,
Der vilde ej Djævelen have af Ord,
Uskyldig vilde han være.

[1]) bedsst.

Eva saae Ormen, han skulede fast,
Og havde sine Øjne til hende kast,
Hun rædd'es for hans Komme:
„Den gamle Forrædere han staar nu hist,
„Som os sveg baade med Falsk og List!"
Sagde Eva med Tugt og Somme.

„Han fik mig Æblet i min Haand,
„Og var saa smidig som en Baand,
„Han stod mig for al Fare;
„Det skete udi den samme Stund,
„Jeg bed et Stykke med min Mund,
„Jeg kunde det intet spare.

„O Herre, dette maat du høre,
„At jeg bad Adam og saa gjøre,
„Hvad skal jeg mere sige?
„Det jeg da sagde, vilde han ej skjøde,
„Fuldhaardelige monne han mig da høde,
„Han bad mig stande og tie.

„Jeg haver nu sagt dig al min Grund,
„Driv Ormen bort i samme Stund,
„Som os haver kommet i Vaade;
„Gjør det nu, Herre, for dit Vold,
„Bese den Fristelse, vi have taald,
„Forbarm dig over os baade!"

Slangens Straf.

„Du Djævel, — sagde Gud, — i Orme-Lige,
„For alle Mennesker skalt du vige,
„Forbandet skalt du og vorde!
„Du havde meget ondt udi dine Sinde,
„Den Tid du komst til denne Kvinde,
„Og hende svige torde.

„Dit Hoved skal blive sønderkryst,
„Du skalt og krybe paa dit Bryst,
„Jorden skalt du fortære;
„Dig skal ej skjule Klæder eller Haar,
„Alle skulle hade dig, hvor du gaar,
„Forsmaaet skalt du og være.

„Dig skal og slaa baade Liden og Stor,
„Og hade dig Alle, paa Jorden bor,
„Det giver jeg dig tilkjende.
„En Kvinde skal en Tid dig saa slaa,
„At al din Magt skal fran dig gaa,
„Vogte dig fuldvel for hende!

„Hvor hun dig finder, du maa alt fly,
„Hvad heller du est paa Mark eller By,
„Hun vil dig ikke lide;
„Hvor hendes Navn nævnes med stadig Tro,
„Der maat du hverken bie eller bo,
„Det varer til evige Tide!

„Som du haver sviget den første Kvinde,
„Den anden skal dig hjemme finde,
„Hun skal gjøre dig stor Vaande,
„Og skal dig svifte mangefold,
„Betage din Magt og alt dit Vold,
„Det spørs over alle Lande."

Mandens Straf.

Adam gik frem, saa ræd han stod:
„Jeg beder dig, Herre, du vær mig god!
„Giv mig ej dine Vrede!
„Det jeg haver gjort, gjorde jeg af Nød,
„Den Tid mig Kvinden Æblet bød,
„Vi bleve da baade lede.

„Herre, hvad du vilt af os gjøre,
„Vi staa her baade og ville det høre,
„Forse os med det bedste!
„Giv os nu Pligt for vor Utugt,
„Vi aade af den forbudne Frugt,
„Vi bøde det vi kunne læste!“

„Ja, ja, sagde Gud, det skal vel ske,
„Adam, du skalt nu aldrig le,
„Det er din første Plage;
„Du lydde din Hustru mer end mig,
„Den Tid hun raadte dig Men og Svig,
„Stor Fattigdom skalt du have!

„Barfødt og nøgen skalt du gaa,
„Din Føde skalt du med Umag faa,
„Du skalt og sørge og græde;
„Al Verden skal dig være imod,
„For Kvinden du dig svige lod,
„Dine Øjne skalt du væde.

„Dig skal være mod baade Stok og Sten,
„Til du forvandles til Jord igjen,
„Baade Vand og Væder tillige;
„De Børn du avler efter denne Tid,
„De skulde opfylde Verden vid,
„De vorde og aldrig rige.

„Saalænge du lever, skal Regn ej komme,
„Jorden at gjøre nogen Fromme,
„Det sker for dine Brøde,
„Af Tørst og Hunger, med Frost og Kuld,
„Din Krop skal vorde alstinges[1] fuld,
„Saa længe du gaar til Døde.

„Du skalt ej æde af noget Bord,
„Adam, for du haver ilde gjord,
„Ej sove paa din Side
„Paa nogen Seng, i dine Dage,
„Hus eller Hjem skalt du ej have,
„Din Tid skalt du saa slide.

„Med Arbejd, Kummer og Hjerte-Nød
„Skalt du forhverve dit daglige Brød,
„Og saa dine Efterkomme;
„Saa haver du kommet al Verden i Fald,
„Det skete for en Kvindes Kald,
„Eder baade til liden Fromme!"

[1]) aldeles.

Kvindens Straf.

„Adam, stat bort, du vedst din Dom!"
Strax Kvinden til Vorherre kom,
Hun kunde ej meget svare.
„Du est, sagde Gud, den værste Ting,
„Som Noger kan finde al Verden omkring,
„Jeg vil dig ikke spare.

„Jeg vil dig saadanne Gaver give,
„Under Mandens Magt da skalt du blive,
„Over dig skal han være Herre;
„Al Tid skal han lægge derpaa Vind,
„At svifte dit onde, haarde Sind,
„Eller I fare baade værre.

„Du skalt arbejde med Rok og Ten,
„Eller han slaar sønder baade Ryg og Ben,
„Om du vilt hannum ej lyde!
„Værer med Fred, det staar eder vel,
„Da leve I sammen med Ret og Skjel,
„Det skal eder ej fortryde.

„Din Skyld findes mer end Adam brød,
„Thi skalt du vorde bleg og rød,
„Naar du dine Børn skalt føde;
„Af Tvang og Nød, som du skalt lide,
„Forsandt du skalt da gjelde Vide[1],
„Du taalt baade Ve og Møde.

„Af Sorg dine Tænder gaa da tilhobe,
„Jodut og Ve! monne du da raabe,
„Den Tid skal vorde dig bange;
„Du vilde da hellere være død,
„End taale saadan bitter Nød,
„Om Dagene vorde noget lange.

„Alle Kvindfolk, som Børn skulle føde,
„De muge alt taale saadan Møde,
„Fuldsaare de over dig kære;
„Havde du ej syndet med din Usnilde,
„Den Tid du Æblet æde vilde,
„Nød havde ej kommet here.

„Du skalt opfyldes med Ve og Tvang,
„Og Tiden skal vorde dig ganske lang,
„Saa skalt du det forstande,
„At taale den Nød, som du skalt have,
„For Synden du gjorde, af Legoms Plage,
„Det spørs over alle Lande.

[1]) lide. Straf.

Udjagelsen af Paradis.

„Jeg haver forbandet eder alle tre,
„Saa eder kan aldrig Lykke ske,
„Gaar hid nu alle tillige!
„Du Djævel! gak bort af Paradis,
„Du svegst Adam, dog han var viis,
„Bort heden skalt du vige.

„I Orme-Lige havde du dig skabt,
„Vidste du ej vel, du vast fortabt,
„End Solen vast du fægre[1];
„At du havde blevet udi Helvedes Gløde,
„Og taalet der Tvang med Pine og Møde,
„Det havde været meget bedre,

„End du skulde svige disse tvende Folk,
„Og komme al Verden udi Kummer og Volk[2].
„Forbandet være dine Stunde!
„Lad mig dig aldrig mere se,
„Far bort til Helvedes Tvang og Ve!
„Thi du est ond af Grunde!“

---

[1]) selv om du var skjønnere end Solen. [2]) Omtumling, Forstyrrelse.

Adam, tænkte paa, hvad han vilde gjøre,
Det, Gud sagde Ormen, kunde han vel høre,
Han rædd'es for Guds Vrede:
„Miskundelig Herre, da giv mig Dom,
„Mig var imod, jeg fore dig kom,
„Du stander alt nu tilrede

„At dømme mig for min Skyld og Brøde,
„Jeg veed du vilt mig saare høde,
„Gjør det med Tugt og Ære;
„Driv mig ej af denne Sted,
„Lad mig her blive, og Eva med,
„Her ville vi gjerne være.

„At bedre det, vi have mod dig brodt,
„Det tykte mig være Nytte og Godt,
„Vilde du dig dertil bøje;
„Kunne vi ej meer af Himmerig faa,
„End denne Sted vi stande oppaa,
„Vi lade os dermed nøje!"

„Adam og Eva, gaar baade hid!
„Eder staar nu fore en ynkelig Tid,
„Det maa ej andet være;
„Hvad I have brødt eders Gud imod,
„Det faar I neppe nogentid bod,
„Paradis skulle I ombære[1].

[1]) miste.

„Adam, gak fram, du fule Mand!
„Den syndige Kvinde tag ved din Hand,
„Gaar ud til Verdsens Møde;
„Himmel og Jord maa herfore græde,
„Alle de som skabes, deres Øjne væde,
„Og Solen maa derfore bløde.

Kreaturets Suk.

For Gang som Adam og Eva de gaa,
Gud lod det fore deres Synder staa,
Begyndte de baade at øbe[1];
Alle Dyr, som skabte vare,
Mellem Adam og Gud de Vidne bare,
Af Paradis strax de løbe.

De saae til Himmelen og stampede paa Jord,
For Adam han havde ilde gjord,
Gud vidste hvad de monne mene;
Fugle fløje højt og raabte saa fast,
For Adam var af Paradis kast,
Sloge dem mod Træ og Grene.

[1]) raabe.

O Adam, Adam, hvor det var ilde,
Du skulde den store Glæde spilde,
Og gjøre dig selv den Skade!
Fiske som vare i alle Flode,
De løbe i Vandet og ilde de lode,
Over Adam stor Ynk de ha'de.

Hvad Sorg udi Adams Hjerte stod,
Det veed den Gud, ham vorde lod,
Han gav sig ganske saare.
„Eva!" sagde Adam med grædende Taar,
„Eja, hvad Ondt os fore staar,
„Gud give't vi døde vaare!"

Evas Kvide.

Eva raabte da med jæmmerlig Røst:
„O Adam, Adam, giv mig Trøst,
„Jeg dør af Hungers Vaade;
„Paa tredie Dag haver jeg nu gaaet,
„Adam, uden du kant finde Raad,
„Da blive vi døde baade

„Af Hunger og Tørst med Frost og Kuld,
„Guds Naade og Hjælp er for os dul't,
„Thi gaar os meget til Mene;
„Jeg beder dig, Adam, gjør saa vel,
„Meden vi her gaa, slaa mig ihjel,
„Saa føder du dig vel ene.

„Eller Gud leder dig i Paradis,
„Som vi vare før og gjør dig viis,
„Saa faar du dine Føde;
„Ihvad vi gjøre i denne Tid,
„Om vi gaa baade om Verden vid,
„Da finde vi ingen Grøde.

„Jorden giver ej nu af sig Lugt,
„Ej noget Træ vil bære Frugt,
„Som vi skulle os af bjerge;
„Vore Klæder kunne os ej skjule for Frost,
„Saa liden er vor daglige Kost;
„Vi kunne os ej nu værge

„For nogen den Ting os er imod;
„O Adam hjælp, det vi faa Bod,
„Bed Gud om Hjælp og Naade;
„O ve, hvad vi have ilde gjord,
„Den Tid vi brøde Vor Herres Ord,
„Med Æblet der vi aade!"

Adam og Eva skilles ad.

Adam begyndte at sukke og græde:
„Det var fuldilde vi skulde det æde,
„Gud naade os alle Stunde!
„De Kaar, vi have i baade Hænder,
„For Sødme, der gik gjennem Mund og Tænder,
„De ere baade haarde og onde.

„O Herre, som vi have brødt imod,
„Und os at gjøre Pligt og Bod,
„Før Døden tager os af Live;
„Før vi skulle ind udi Helvede gaa,
„Opfyldt med Sorg i hverie Braa,
„Vi ville os til dig give.

„Ej er den Pligt saa stor paa Jord,
„Der det kan bøde, som vi have gjord,
„Jeg siger hvad du skalt gjøre:
„Eva, gak paa din bare Fod,
„Gjør Pligt og Bod i Tigris-Flod,
Mig haabes, Gud vil dig høre.

„En Sten tag op af Flodens Grund,
„Hold ham fuldhardt udi din Mund,
„Stat der udi tredive Dage;
„Saalænge skalt du ej tale et Ord,
„Besørge det vi have ilde gjord
„Med saadan Legoms Plage.

„Til Jordans Flod vil jeg nu gaa,
„Saa længe vil jeg i Vandet staa,
„Taale der hvad Gud vil sende,
„Jeg vil ej drikke, ej heller æde,
„Min Brøde vil jeg der sørge og græde,
„Til Livet fanger Ende.

„Eva, jeg vil nu fran dig vige,
„Lad dig ej meer af Djævelen svige,
„Om han vil til dig komme;
„Tænk, hvad han haver førre gjord,
„Udaf din Mund tal ej et Ord,
„Da faar du Lykke og Fromme!“

Djævelen frister atter Eva.

Adam gik bort, sine Synder at bøde,
Fuldsnart maatte Djævelen Kvinden møde,
Han vidste vel hvad hun gjorde;
Han talede til hende i samme Tid,
Hun vendte sig hverken hist eller hid,
Hannum intet hun svare torde.

Djævelen skabte sig i Engle=Lige,
Fordi han vilde hende mere svige,
Bad hende, hun skulde ham lyde.
Han ynkede sig over den Kvindes Tvang:
„Eja, hvor Tiden er vorden dig lang,
„Guds Villie vil jeg dig byde.

„Af Vandet skalt du gaa i Sted[1],
„Hvort jeg gaar fore, gak fareløst med,
„Det er Guds særdeles Villie."
Hvor saare var Kvinden den Tid flad[2],
Der hun gjorde som Djævelen bad,
Vilde sig ej fra hannum skillie.

---

[1]) paa Stand. [2]) (flæd), enfoldig.

Djævelen foer da med Løgn og Føg,
Saa grøn var Eva som en Løg,
Hendes Krop var visnet med alle;
Hun gad ej staaet paa sine Ben,
For Kulde havde gjort hende saadant Men,
Mod Jorden monne hun falde.

Djævelen tog hende op i sin Favn,
Hun tænkte, han gjorde hende Nytte og Gavn,
Hende tykte, hun fik da Lise:
„Est du Guds Engel, som jeg vel tror,
„Og skabt af Den i Himmelen bor,
„Du skalt mig Adam vise."

De ginge did baade, som Adam stod
Og bødte sine Synder i Jordans Flod,
Adam græd ganske saare:
„O Kvinde, hvi est du kommen hid!
„Est du nu svegen anden Tid?
„Eva, hvad haver du fore!"

Hun vred sine Hænder, drog sig i Haar:
„Monne det være Djævelen, hos mig staar,
„Giv mig det nu tilkjende!"
„Tvi vorde dig arme uslige Kvind,
„At du saa løs vast i dit Sind!"
Saa svarede Adam hende.

Adam og Eva samles igjen.

I Vandet stod Adam i fyrretive Dage,
Taalte Kuld og Hunger med megen Plage,
Fuldsaare monne han sig vene,
For Kvinden som da havde ilde gjord,
Til hende vilde han ej tale et Ord,
Sin Føde sankede hun der ene.

Den Føde var ej meget god,
Det var det Tang i Vandet stod,
Og Fiske som ingen maatte æde;
Det Fraad og Slim som Vandet drev op,
Dermed fødte hun sin sultene Krop,
Sine Hænder maatte hun ej væde.

I Floden, som Adam da i stod,
Al Verden var dem baade imod:
„Det er nu fyrretive Dage,
„Siden du gikst i det kolde Vand,
„Jeg beder dig, Adam, gak nu til Land,
„Lad os nu Vedermod have,

„Og Fattigdom foruden Ende,
„Til Gud vil os sin Naade sende,
„Dermed lade vi os nøje,
„Og taalige bære i alle Maade,
„Meden vi kunne være sammen baade,
„Hvad han vil os tilføje."

Adam gik strax af Jordans Flod
Begyndte at bygge en Løvebod[1],
Som han vilde have sin Hvile.
Med Eva han avlede der en Søn,
Han kaldede ham Abel, som jeg kan skjøn',
De ginge siden mange Mile.

Eva føder Kain.

I Verdsens Sorg, med Tvang og Nød,
Med Graad adspurgte de deres Brød,
Vel tredive Vinter til Ende;
Siden ginge de til den Sted igjen,
Som de vare førre med Møde og Men,
Guds Engel han dem det kjend'e.

---

1) Løvhytte.

Eva kom da i Sorgens Garn,
Hun blev der med et andet Barn,
Det kom hende lidet til Fromme;
Af Legoms Tvang og Ve og Nød,
Det var stort Under, hun blev ej død,
Fuldlænge blev hun en Dumme.

Hun kunde ej se, ej heller høre,
Ej noget Ledemod paa sig røre,
Det taalte hun mange Dage.
Alle Kvindfolk skjænkte hun den Skaal,
De misted fuldmange baade Sind og Maal,
Den Arv efter hende de have.

Omsider slog hun sine Øjne op,
Og tog selv paa sin syge Krop,
Hun venede sig alle Stunde:
„Adam, gak bort, jeg skal nu føde
„Mit Foster til Verden med Anger og Møde,
„Hos mig bliv ingelunde!“

Kain fødte hun, han var ej god,
Abel hos Adam han ude stod,
Hun kaldede siden ad dem baade:
„Dette skalt du, Adam, skjøde og vide,
„Saa skulle Kvindfolk efter disse Tide
„Føde Børn med Dødsens Baade.“

At arbejde kjendte Engelen dem med sine Ord,
Og bjerge sig af Vand og Jord,
Som Folk pleje nu at gjøre;
Manden skal gaa med Harve og Plov,
Tærske og muge og age til Skov,
Og Kvinden skal Manden høre.

Abel og Kain myrdes.

Siden skete det mod Ret og Skjel,
At Kain slog Abel sin Broder ihjel,
Ham timedes derfore stor Vaande;
Gud blev hannum vred for samme Sag,
For intet Kreatur blev han med Mag [1],
Landflygtig blev han af Lande.

En Tid skjulte Kain sig hos et Træ,
Der var ej Dyr, ej Fugle, ei Fæ,
Kasted om sig mange Grene;
Han vilde der ligge med Hvile og Ro,
For han maatte ej paa Jorden bo,
Det gik hannum stort til Mene.

---

[1]) Fred.

Lamek han hævnede der Abels Død,
I samme Sted han Kain stød,
Ham tog han strax af Live.
Den Gjerning var Adam meget imod,
Ganske længe det i hans Hjerte stod,
Hvor Kains Sjæl kunde blive.

Han sørged, for Abel og Kain vare døde,
Hundrede og tredive Aar med stor Møde,
Han kunde det ikke vende.
Lamek blev siden i Vandet sænkt,
Som Gud havde Vrag[1] over Mennesket tænkt,
Saa fik hans Levnet Ende.

Adams og Evas Afkom.

I Skriften det ej ad Glemme gaar,
At Adam levede siden nihundrede Aar,
Og tredive Vintre til Ende;
Adam blev siden en gammel Mand,
Tredive Sønner da avlede han,
De vare saa raske Svende.

[1]) Hævn.

Eva fødte tredive Døtre dertil,
De vorte, det var et underligt Spil,
Al Verden fik af dem Fromme;
Alle som ere skabte og skabes endnu,
De have Affsprung af disse Tu,
Af Adam og Eva de komme.

Adams Død.

Adam blev syg efter Legomsens Lob,
At leve havde han ej længer Haab,
Saa fik han da til Orde:
„Mit Liv sætter jeg nu snart til Ved[1],
„Uden jeg faar noget at smørge mig med,
„Jeg kan ej sygere vorde."

Den tredie Søn havde han hos sig:
„Seth, hør nu hvad jeg siger dig,
„Til Paradis skal du gange;
„Miskundheds Olie er min Atraa,
„Snarlige skalt du paa Vejen gaa,
„At jeg kunde hende fange.

[1]) til Pant.

„I Øster tag Vejen paa højre Hand,
„Da finder du der et visnet Sand,
„Der stande vore Fjed vel kjendte,
„Som Engelen kjørte os af Paradis ud,
„Slog os fuldsaare paa vor Hud,
„Der vi os mod hannum vendte.

„Til Engelen naar du kommer did,
„Sig, jeg til hannum sætter al min Lid,
„Bed ham mig noget naade,
„Og give mig Smørelse til Legoms Trøst,
„Jeg beder hannum des med grædende Røst,
„Jeg er nu stedt i Vaade."

Engelen fik Seth tre Æble-Korn,
De vare saa haarde som noget Horn,
Og sagde, hvad han skulde gjøre.
Han gik siden hjem, og græd og tød,
Sin Fader han fandt, han var da død,
Til Jorden monne han ham føre,

Og jordede ham paa den venstre Haand
I Ebron, som Gud gav op sin Aand,
Saa fik hans Levnet Ende.
Hans Sjæl blev over femtusinde Aar
I Helvede, som skrevet staar,
Gud hende til Limbum[1] send'e.

1) Limbus var, efter Middelalderens Kort over de Dødes Rige, det Sted, hvor den gamle Pagts Fromme oppebiede Herrens Nedfart.

De Kjerner vare førte over Vand og Hav,
Og plantede siden paa Adams Grav,
Det skete i Formaals-Tide[1];
Deraf voxte et Træ fuldstort,
Af hvilket Vor Herres Kors var gjort,
Det skulle alle Menneske vide!

[1]) fordum.

I det Haab, at nogle af vore ældre Digtere, det vil sige fra det 15de, 16de og 17de Aarhundrede, atter i vor Tid vil kunne finde en Læserkreds, er det min Agt at lade dette Hefte følges af flere lignende, med Udvalg dels af de romantiske eller satiriske Digtninger fra Middelalderen og Reformationstiden, dels af senere ved Navn kjendte Digteres Arbejder indtil Kingos og Holbergs Tid. Som første Led i Rækken vilde jeg da betragte min Udgave af **„Den Danske Rimkronike"** (1858), og behandle Resten som den og det her udgivne Digt af Michael: gjengive dem ordret, men med Nutidens Stavemaade. Naar et Bind paa 16—20 Ark er sluttet, bliver der leveret samlet Titelblad, og en efter Tidsfølgen ordnet Indholdsliste.

I Marts 1860.

C. J. Brandt.

Louis Kleins Bogtrykkeri.

2. hefte bound in at end

Sörensen 227.

Ældre

Danske Digtere.

Et Udvalg

af

C. J. Brandt.

Fjerde Hefte.

Blade af Jomfru Marias Rosenkrands. — En Satire fra Reformationstiden. — Sange fra Reformationstiden.

Kjøbenhavn.

Th. Michaelsen & Tillges Forlag.
(C. G. Iversens Boghandel.)

1862.

Blade

af

Jomfru Marias Rosenkrands,

et Digt

af

Præsten Michael.

Udgivne af

C. J. Brandt.

Kjøbenhavn.

Th. Michaelsen & Tillges Forlag.

(C. G. Iversens Boghandel.)

1861.

Louis Kleins Bogtrykkeri.

Forord.

Brugen af „Paternoster-Baandet“, eller Perlesnoren til at tælle Bønner paa, gaar en Del længere tilbage i Middelalderen, men blev dog især udbredt og meget almindelig i det femtende Aarhundrede, og dets Navn „Jomfru Marias Rosenkrands“ skriver sig fra den Tid, da andre Bønner, selv Fadervor (Pater noster), blev trængte i Skygge af Bønnerne til den hellige Jomfru.

Nidkjære Talsmænd fik Rosenkrandsen i Sortebrødrene, og en Munk af denne Orden, Franskmanden Alanus de Rupe († 1475), gjorde det saa at sige til sit Livs Opgave, at udbrede denne Rosenkrands og den saakaldte Marias Psalter ɔ: den Bønne-Kreds, der var knyttet til Baandet. Han gjorde Rejser, han holdt Prædikener, han skrev Bøger i dette Øjemed.

Denne Dominikaner-Munks Skrifter var ogsaa udbredte her i Norden, og et af dem skal et Par Gange være bleven optrykt i Sverige. Det var disse vor gamle Digter, Præsten i Odense Hr. Michael, lagde til Grund, da han efter Kong Hans's Dronning Kristines Tilskyndelse tog sig for at behandle Æmnet i sit Rimværk „Om Jomfru Marias Rosenkrands og des Broderskab“.

Efter en Indledning om det Broderskab, der var stiftet i Køln, for at udbrede Jomfru Marias Psalter, og den Aflad Paverne, navnlig Sixtus IV (1471—84) havde skjænket dem, der læste den efter Baandet, dvæler Michael ved Alanus og hans Aabenbarelser, og gaar dernæst over til en nærmere Beskrivelse af Psalter-Krandsens Dyder. Der gives ikke det Onde, den jo kan beskærme mod, og det bevises ved flere Jærtegn.

„Havde Nogen sig saa i Synden vendt,
At han for Gud ej vaare kjendt,
Guds Helgen bade over ham Plage:
Vilde han min Psaltere læse med Skjel,
For Tvang vil jeg ham hjælpe vel,
Guds Venskab skal han have.“

Men Baandet selv er saaledes indrettet: efter Antallet af Psalmerne i Davids Psalter, har Marias Psalter ogsaa 150 Bønner, med tilhørende „Ave Maria“. Baandet har ligesaamange Stene eller Perler. Mellem hver 10 sidder „Skilstenene“, hvoraf der altsaa er 15, og paa disse læses Herrens Lidelseshistorie (se nedenfor). Disse 15 Afdelinger er igjen samlede i 5 større Afsnit, som betegnes ved „Mærkestene“, der minde om: Herrens Død, Synden, Døden, Dommen og Himmeriges Glæde.

Det var især dette Digt af Michael, hvoraf vore Reformatorer udtog og tildannede flere Kirke-Psalmer, og et Brudstykke af en af disse er atter optaget i vor nyeste Kirke-Psalmebog, (Nr. 468).

Marias Lov.

Min Hu, min Agt med alle mine Sinde,
Dem sætter jeg til en værdug Kvinde,
Som er al Himmeriges Ære.
Ej klog, ej viis er jeg dertil,
Fuldsaare jeg det kære vil,
Hendes Lov tilfulde at bære.

Thi ingen Engel af klar Natur
Kan love tilfulde det Kreatur,
Som Gud haver givet den Ære.
Hun kaldes i Skriften Jesses Ris,
En Port er hun for Paradis,
Maria monne det være.

Gjør det, Maria, for din Dyd,
Den Hæder du haver i Himmeriges Fryd,
Du hjælp nu mig at raade!
Du vedst min Agt, hør nu min Røst,
Bed mig af Himmelsens Højhed Trøst,
Jeg er nu stedt i Baade!

Fuldkommeligen skrive eller tale om dig,
Uden du fuldkommeligen hjælper mig,
Vorder jeg[1] at lade fare.
Regjere mit Sind, mit Hjartens Grund,
Der beder jeg om i samme Stund,
Med alle ni Engle-Skare,

Som dig monne tjene til evig Tid,
Jeg beder dig, Jomfru, vend dig hid,
Forhverv mig af Guds Gave.
Frelse alle dine Tjenere med din Bøn,
Forhverve dem siden evindelig Løn,
Som Hjælp af dig ville have!

Fuldkommeligen er jeg en af de,
Det kærer jeg dig med Hjartens Ve,
Din Naade lad over mig skinne,
At jeg maatte digte og tale herom,
Hvorledes dit Lov til Verden kom,
At loves af Tjenere dine!

[1]) kommer jeg til.

Rosenkrandsen.

Først skalt du mærke af Baandsens Dyd,
Som du skal bære med Glæde og Fryd,
    Omkring dig som en Krone:
Med Baandet og de hundrede Stene
Betegnes den Glæde, som jeg haver ene
    Øverst udi Himmeriges Trone.

Hvo det vil gudeligen bære hos sig,
Han skal regjere og være hos mig,
    Det skal hannum komme til Fromme.
Ej Ild, ej Vand, ej Sværd, ej Kniv
Skal skade det Menneske til sit Liv,
    Ej Edder skal til hannum komme.

Ej Torden, ej Lynild, ej noger Gast[1],
Ej Fattigdom, ej Verdsens Last
    Skal skade hannum noget med alle.
Han skal bevares Dag og Nat,
Og skal hannum intet vorde fat[2],
    I Synden skal han ej falde.

---

[1]) Spøgelse. [2]) intet fattes.

Han skal og faa sit daglige Brød,
For meget skal han ej friste Nød,
Hannum skal og ingen svige.
J Strid kan den ej slas ihjel,
Det Baand gjømmer baade Liv og Sjæl,
Lad det ej fran dig vige.

Du tørt ej blues, ihvo du est,
Hvad heller du est Munk eller Præst,
Vor Frues Psaltere at bære.
Bind hannum om din Hals og Haand,
Alt som det vaare et Silkebaand,
Dig selv til Hæder og Ære.

De fem Mærkestene.

J have nu hørt af Baandsens Dyd,
Som J skulle bære med Hjartens Fryd,
Ville J Maria tjene.
Til anden Ting vil jeg nu gaa,
Som paa den Rosenkrands monne staa:
Fem store Mærke-Stene.

I. Kristi Død.

Den første Sten skal vare rød,
Dermed betegnes Kristi Død,
Hans Pine og store Plage,
Hannum sæt udi din Hjartens Grund,
Baade nu og siden i hverje Stund,
Om du vilt Himmerige have.

Se, fran hans Hoved og til hans Fod
Deraf gjød han sit dyre Blod,
For dine Synder mange.
Hvor ynkeligen han paa Korset stod,
Den Tid han sig saa pine lod,
Og Døden monne til hannum gange.

Han raabte da af Hjartensve:
„O alt mit Folk, J muge mig se,
Hvad kan nu vare min Lige?
Beskaader eder sjelv, hvad J have gjord,
Med Tanke, med Tale, med Gjerning eller Ord,
Den Fattuge med den Rige."

Han hængte paa Korset bleg og rød,
For dig led han den store Nød,
Med Gisler[1] vord han slagen.
Han hængte og mellom Væder og Jord,
Som alt skaab med sine Guddoms-Ord,
Bespottet, forsmaaet og nagen.

---

[1]) Svøber.

Han sagde: „Maria, se nu din Søn,
Som du fødte baade klar og skjøn,
Beskaade hannum vel tillige.
Her hænger dit Kjød, dit eget Blod,
Hans egne Kreature ere hannum imod,
Han maa nu fran dig vige.“

O Menneske, som haver Liv og Sjæl,
Beskaade og læs denne Sten fuldvel,
Hvad Sorg var mellom dem baade,
Dentid hun saa sin Søn saa hænge,
Og vidste, han kunde ej leve længe,
Hans Liv stod da i Vaade.

Jorden skalv baade hist og hid
Strax udi den samme Tid,
Solen lod af at skinne.
Stene ginge sammen, baade store og smaa,
Flere end da hos Korset laa,
For Jesu Død og Pine.

Paa Korset saa han da Djævelen staa,
Han vilde hans Sjæl baade fange og faa,
Hvor monne hannum derom tykke?
I Faders Magt gav han sin Aand,
Og løste saa alle Syndsens Baand,
Os alle til Hjælp og Lykke!

II. Menneskens Synd.

Den anden Sten læs tidt og fast,
Det er din Synd, din Skam og Last,
Han skal have mange Lyde[1].
Sæt hannum paa Baandet vel i Lag,
Og tænk hannum ofte baade Nat og Dag,
Vilt du Guds Venskab nyde.

Synden gjør Mennesken blind og lam,
Forhverver Guds Vrede og Verdsens Skam,
Den beske Helvedes Pine.
Hun smager fuldsød udi din Mund.
For hende stunder du til Helvedes Grund,
Saa lærer Gud Tjenere sine.

Hun røver fran dig baade lidt og stort,
Det du haver fore dit Himmerige gjort
Med Faste, med Bønner og Gave.
Hun gjør dig uslig og fattug saa,
At du kant ej Guds Naade faa,
Hun giver dig Helvedes Plage.

Synden gjør Sjælen ilde saar,
Derfore fælder du ret ej en Taar,
Hvor vilt du Menneske blive?
Tænk paa, at du est skrøbelig,
Og læg den jæmmerlige Synd fran dig,
Du kant ej længe leve.

[1] Farver.

Synden gjør Mennesken tung som Sten,
Skil hende fran Gud, gjør hende det Men,
Du skjøder ret intet den Fare,
At du est bunden til Helvedes Nød,
Om du i Synden bliver død,
At synde vilt du ej spare.

Guds Ord holder du for Spe og Spot,
At synde tykkes dig være meget godt,
Betænk, om det er Fromme.
For Syndsens Sødme, som dig er kjær,
Guds Vrag[1] og Vrede er ganske nær,
Til dig fuldsnart at komme.

Du ment, Hoffærdighed staar dig vel,
Dermed fordærver du Liv og Sjæl,
Det vilt du ikke skjøde.
At du skal fare som Lucifer for,
Som nu med flere i Helvede bor,
Taale Tvang og Sorg og Møde.

Dine Klæder skulle nu vare brune og blaa,
Hvilke du hver Dag i skalt gaa,
De have fuldmange Lyde.
Baade stakkede og snevre lader du dem sy,
Saa vel de gamle som de ny,
Du siger, du maat dem nyde.

---

[1]) Hævn.

Haver du ikke Hoffærdighed i dit Sind,
Hvad heller du est Mand eller Kvind,
  Dine Klæder maat du nyde.
Efter din Stat bær Sølv og Guld,
Synde ej mod Gud, han vorder dig huld,
  Dine Klæder med mange Lyde,

Din side Svands, dit krusede Haar
Maat du vel nyde, som skrevet staar,
  Synden skalt du bortkaste.
Dit Gods og Penninge maat du have,
Til Kroppen mugelige gode Dage,
  Dine Fredage skalt du faste.

Din Søndag hold hellig, som du bedst kant,
Far ej med Svig og ej med Tant,
  Dit Skriftemaal skalt du gjøre.
Sig fram din Synd med Suk og Graad,
Af Gud fanger du da Trøst og Raad,
  Din Røst vil han da høre.

Gjør siden for Synden Pligt og Bod,
Da vorder dig Gud baade blid og god,
  Med Bønner og Faste og Plage.
Til Kirken skalt du idelige gaa,
De fattuge Mennisfe ej forsmaa,
  Vilt du Guds Venskab have.

(Tiende-Pligten.)

Ti'nde din Tiende med Ret og Skjel,
Gjøm denne Artikel og mærk hannum vel.
Om du vilt fly Guds Vrede.
Giv hannum din Kirke og siden din Præst,
Hvad Skikkelse du i Verden est,
Lad dem hannum fange tilrede.

Af det dig Gud af Jorden giver,
Ti'nder du ej vel, fordømt du bliver,
Guds Vrag skal over dig gange.
Vilt du ej ti'nde ret som dig bør,
Du bliver en Stymper, som du vast før,
Guds Plager skalt du fange.

Dine Øg, dit Fæ, dine Svin, dine Faar
Skulle dø fran dig, som skrevet staar,
Som du skalt dig af føde.
Din Jord skal ej give af sig Korn,
Dit Arbejd vendes til Tidsel og Torn,
Gud tager fran dig sin Grøde.

Din Krop skal taale baade Jæmmer og Ve,
At Alle Usyn paa dig skulle se,
Ej skalt du frammer mere komme.
Dog du arbejder Dag og Nat,
Al Verdsens Lykke gaar fran dig plat,
Ingen Ting komme dig til Fromme.

Den Del ej Gud af dig kan faa,
Han skal alligevel fran dig gaa,
Dog du haver hannum i Gjømme.
Du sviger din Gud, din egen Sjæl,
Naar du din Tiende saa hos dig hæl',
Vor Herre vil det ej glømme.

Han vil det hævne paa Liv og Sjæl,
For du gjør hannum ej Ret, ej Skjel,
Med Plager vil han det pine.
Al Verdsens Glæde skal vige fran dig,
Fordi du tiender falskelig,
I Helvede skalt du hvine.

Hundrede og halvtrediesindstyve
Skal den taale Piner, jeg vil ej lyve,
Som vil ej tiende med Rette
Af al den Del, som Gud hannum and,
Han haver forhvervet paa Land eller Vand,
Her kan ret ingen mod trætte.

Den tiende Del, som Gud dig lær,
Bør dig at tiende i hvad det er,
Hvad Navn som det kan nævnes,
Af Og, af Faar, af Svin, af Frugt,
Som Gud giver dig af Jord og Luft,
Eller det skal saare hævnes.

En uret Tiendere skal Skændsel faa,
Han skal bagbunden paa Dommen staa,
Slig Blusel skal han have,
At alle Kreature, som Gud haver skabt,
Skulle det da se, han bliver fortabt,
I Helvedes Ild og Plage.

Enten skulle Tyve stjæle det fran dig,
Som du holder saa med Falsk og Svig,
Eller Ilden skal det brænde,
Eller Sjø og Land skal det forhære,
Det som du agter sjelv at fortære,
Du kant det ej undvende.

Dine Børn skulle gaa Stakkarle-Gang,
Al Verdsens Tid skal vare dem lang
Med Trældom og med Møde.
De skulle og lede Dag og Nat,
Efter de Ting; som dem er fat,
Til de skulle gaa tildøde.

Din Søn skal stjæle og hænges op,
Og lide slig Haanhed til sin Krop,
Dine Venner skulle fran dig gange.
De du tilforn haver vel mod gjord,
De trøste dig ej da med et Ord,
Sligt Vedermod skalt du fange.

Mærk denne Artikel og vær retvis,
Gud giver dig Lykke og Verdsens Pris,
Det skal dig fuldtvel gange.
Alle de Ting, som du slar paa,
De skulle vel efter din Villie gaa,
Guds Venskab skalt du fange.

III. Døden.

Den tredie Sten paa Baandet staar,
Aldrig af din Amindelse gaar,
Vilt du hannum fuldeligen mærke.
Han skal vare sort og ilde skabt,
Mærker du hannum ej, du bliver fortabt,
Der skriver af[1] vise Klerke.

Dermed betegnes den haarde Død,
Den store Ve, den jæmmerlige Nød,
Som Kroppen taal da med Møde:
Sener og Aarer rækkes da saa lang,
I alle Ledemod staar Ve og Tvang,
Mod Kroppen skal gaa til Døde.

---

[1]) om.

Alt Menneskens Blod forvandler sig,
Den førre var rød, nu vorder den bleg,
Han tager da til at svede.
De Lemmer, som førre vare favre at se,
For de tvinges da med Syge og Ve,
De vorde da alle lede.

Da skjælver baade Fødder og Hænder,
Munden aabnes, sammen gaa dine Tænder,
For Kroppen vil sig da give.
Da giver sig Sjælen: vak og ve!
Hun skal den grumme Djævel se,
Hvor monne hun da skulle blive?

Hun ser sine Synder store og smaa,
Med hvilke hun skal for Dommen gaa,
Af Sorg monne hun sig væne.
Her blive igjen baade Fæste og Borge,
Som du haver bygt med Synd og Sorge,
Sjælen far bort alene.

Kroppen, som her haver været glad,
Hun gives da Jorden til Orme-Mad,
Jorden skal hannum fortære.
Dine Frænder slides om Godset fast,
Naar Kroppen er i Graven kast,
Det maat du saare kære.

Naar Sjælen gaar udaf din Mund,
Jesum ser hun i samme Stund,
Som han var pint til Døde,
Jodut! hvad Sorg til hende gaar,
Hvor ræd hun der for hannum staar,
At svare sine Brøde.

Gik hun af Verden i Naadens Tid,
Da ser hun Jesum glad og blid,
Sig sjelv til møgel Fromme.
Med alle Guds Helgen faar hun Løn,
For hun tjente Maria med sin Bøn,
Til Himmerige skal hun komme.

Er hun i dødelige Synder død,
J Helvede taal hun evig Nød,
Med Djævelen skal hun fare.
Af Piner og Nød, hende fore staar,
Tykkes hende en Stund vare tusinde Aar,
At være blandt Djævle-Skare.

Vilde alle Guds Engle med grædende Taar
Bede for en Sjæl, som skrevet staar,
Og fælde blodige Taare,
Er hun i dødelige Synder død,
Hende frelste de ej fran Helvedes Nød,
Og Piner, som hende staar fore.

Naar Sjælen ser det maa nu være,
At hun sit Himmerige skal ombære,
Og fare med Djævle lede,
Hun bander den Gud, som hende skaab,
Som hende gav Liv og Aand og Daab:
„Gud vorde dem alle vrede,

Som mig haver avlet til Verdsens Nød,
Jeg skal nu taale den evige Død,
Min Fader og min Moder,
Jeg biuder nu alle gode Nat,
For mig er Glæden vorden fat,
Min Søster og min Broder!“

O Menneske, som er skabt af Jord,
Læg paa dit Hjerte disse græsselige Ord,
Red dig mod Dødsens Komme,
Med Suk og Graad og Skriftemaal,
Før Døden skjænker dig sin bedske Skaal,
Saa lønlige ere Guds Domme!

IV. Dommen.

Den fjerde Sten som Baandet bær,
Guds Dom og Helvedes Pine det er,
Han skal vare bleg med Alle,
Og brænde noget som en Glød,
For Tvang og Pine med Sorg og Nød
Som Gud vil dig tilkalde.

Naar Tegn er skete i Maane og Sol,
Da sætter Vor Herre sin Domstol,
Os vil han fore sig kalde.
Folket raaber da med deres Tale
Til Bjerge og Jord og diube Dale:
„I skulle nu paa os falde!"

Guds Engel raaber siden i Sønder og Nør,
I Øster og Vester, som han vel tør:
„Stander op nu, alle Døde!"
Denne Lyd hører nu al Verden omkring,
Gud vil nu sidde sit Retterthing,
I skulle for hannum møde.

Guds Søn kommer siden med Magt og Vold,
At dømme Mennesken mangefold,
For hannum kan ingen vige.
De Gode kalder han til Glæde og Fryd,
De Onde dømmer han for deres Udyd,
Han sidder i Menneske-Lige.

I Josafats Dal sætter han sin Stol,
Da græde baade Stjerner og Maane og Sol,
Over Verden gaar ynkelig Plage.
Gud kalder da fram baade Gode og Onde,
Vil regne med dem i samme Stunde,
Forgangne ere alle Dage.

„I Gode, som have min Villie gjord,
Kommer hid til mig og hører mine Ord,
Stander her paa højre Haande.
I have husvalet min Hunger og Tørst,
Thi bør mig eder at lønne først,
Mig løste I tidt af Vaande.

„I Onde, ganger hid paa venstre Haand,
Som ere bebundne med Syndsens Baand,
Det skal eder gange til Mene.
I vilde mig ingen Miskundhed gjøre,
Den Fattuges Raab vilde I ej høre,
Eders Gods vilde I have ene.“

Han teer sine Saar i samme Tid:
„Baade Onde og Gode, vender eder hid,
Og skaader mig alle tillige.
Mit Blod gav jeg til Døden ud,
Med Svøber og Ris miste' jeg min Hud,
For Fattige og for Rige.

„Dette Kors, denne Krone, disse Nagler tre
Sættes paa min Krop med møgel Ve,
Dette Spiud gik gjennem min Side,
For I skulde have Glæde og Ro,
Med mig i Himmelen alle bo,
Vilde jeg sligt Jæmmer lide.

„Hvad Tak have I mig vedt herfore?
Muge I nu allesammen svare!“
— De tie da kværre som Stene.
For Dommeren er da saa saare vred,
Han siger dem det han fore dem led,
De vide hvad han monne mene.

Alle de Ting, som Gud haver skabt,
Kære paa de Mennesker, som blive fortabt,
For Gavn de dem her gjorde.
Ilden siger: jeg gjorde dig varm,
Den Tid du vast baade frossen og arm,
Hos mig du sidde torde.

Vædret siger: jeg holdt dit Liv,
Mod Gud rejste du baade Bulder og Kiv,
Til Tide monne jeg dig komme
Med Regn, med Tørke, naar det var Tid,
Om Høsten til mig sætte du din Lid,
Det kom dig sjelv til Fromme.

I Josafats Dal sætter han sin Stol,
Da græde baade Stjerner og Maane og Sol,
Over Verden gaar ynkelig Plage.
Gud kalder da fram baade Gode og Onde,
Vil regne med dem i samme Stunde,
Forgangne ere alle Dage.

„I Gode, som have min Villie gjord,
Kommer hid til mig og hører mine Ord,
Stander her paa højre Haande.
I have husvalet min Hunger og Tørst,
Thi bør mig eder at lønne først,
Mig løste I tidt af Vaande.

„I Onde, ganger hid paa venstre Haand,
Som ere bebundne med Syndsens Baand,
Det skal eder gange til Mene.
I vilde mig ingen Miskundhed gjøre,
Den Fattuges Raab vilde I ej høre,
Eders Gods vilde I have ene.“

Han teer sine Saar i samme Tid:
„Baade Onde og Gode, vender eder hid,
Og skaader mig alle tillige.
Mit Blod gav jeg til Døden ud,
Med Svøber og Ris miste' jeg min Hud,
For Fattige og for Rige.

„Dette Kors, denne Krone, disse Nagler tre
Sættes paa min Krop med møgel Ve,
Dette Spiud gik gjennem min Side,
For I skulde have Glæde og Ro,
Med mig i Himmelen alle bo,
Vilde jeg sligt Jæmmer lide.

„Hvad Tak have I mig vedt herfore?
Muge I nu allesammen svare!"
— De tie da kværre som Stene.
For Dommeren er da saa saare vred,
Han siger dem det han fore dem led,
De vide hvad han monne mene.

Alle de Ting, som Gud haver skabt,
Kære paa de Mennesker, som blive fortabt,
For Gavn de dem her gjorde.
Ilden siger: jeg gjorde dig varm,
Den Tid du vast baade frossen og arm,
Hos mig du sidde torde.

Vædret siger: jeg holdt dit Liv,
Mod Gud rejste du baade Bulder og Kiv,
Til Tide monne jeg dig komme
Med Regn, med Tørke, naar det var Tid,
Om Høsten til mig sætte du din Lid,
Det kom dig sjelv til Fromme.

Vandet siger: jeg toede dig ren,
At synde mod Gud vaast du ej sen,
Til Helvedes skalt du flyde.
Over mig forst du med Skude og Pram,
Med Oxe, med Ko, med Heste, med Lam,
Gud kunde det ej adnyde.

Jorden siger: jeg guo dig Brød,
Og frelste dig tidt af Hungers Nød,
Det vilde du aldrig skøde.
At takke Gud for sin store Gave,
Som du hver Stund af hannum vilde have,
Jeg vil dig nu saare høde.

Hvad Trang, hvad Nød er da paafærde,
Som da skulle lide baade Læge og Lærde,
Med Suk og Graad tillige.
Oven for dem synes Kristus vred,
Neden er Helvede ganske bred,
Bort kan da ingen vige.

Djævle staa rede paa anden Side,
Efter de fattuge Sjæle at bide:
„Hvi lader du dig ej lide,
At dømme dem, Jesu, til vort Vold,
For deres Skyld haver du møget taalt,
Lad os ej længer bide.“

Da raabe de Sjæle med Stemme og Røst:
„Jesu, som est al Verdsens Trøst,
Din Naade lad over os skinne.
Du haver os skabt og kjøbt saa dyre,
Lad os ej følge disse lede Uhyre,
Ej heller fare bort med hine."

Vor Herre han svarer med græsselig Røst:
„Eder alle kan jeg ej give Trøst,
Dog I eder give saa saare.
Retvisched vil jeg dømme eder med,
Det skulle I alle høre isted,
Dog I alle Syskende vaare.

„I som med mig have Mildhed gjord,
Kommer hid til mig og mærker mine Ord,
Som I her hos mig stande.
I skulle indgaa i Glæde og Fryd,
For I teede mig eders store Dyd,
Og frelses af alskons Vaande.

„Gaar ind udi min Faders Rige,
Som I her staar hos mig tillige,
Og lover Gud for sin Naade.
Med mig skulle I have evig Løn,
For I læste tidt min Moders Bøn,
Eder timer nu aldrig Vaade.

Han vender sig til de Onde omkring:
„I som stande i denne Ring,
Maledidede[1] skulle I vorde.
Den evige Ild skulle I nu have,
Den Fattuge gave I aldrig Gave,
For Synden som I gjorde.

„Gaar nu heden med Sorg og Graad,
For I hulde mig for Spot og Haad,
Det maa nu endeligen være.
Med Glæde skulle I mig aldrig se,
Til Helvedes Ild og evigt Ve
Gaar bort som I staar here.“

Hvad Glæde faa de, med Gud skulle være,
Som indledes da i Himmeriges Ære,
Det kan ret ingen tænke!
Hvad Sorg, hvad Nød, hvad Hjartens Kvide
Faa de, som Djævle skulde slide
Og bindes i Helvedes Lænke!

[1]) forbandede.

V. Himmeriges Glæde.

Nu skulle I læse den femte Sten,
Han gjør eder Glæde og aldrig Men,
Paa Baandet monne han stande.
Dermed betegnes Himmeriges Fryd,
Som Gud giver alle med sin Dyd,
De hannum ville gaa tilhande.

Den Sten skal vare hvid og blaa,
Som skal hernæst paa Baandet staa,
Det er alt Himmeriges Ære.
En Stund er der som tusinde Aar,
Hvad Glæde Sjælen der da faar,
Til evig Tid at være.

Den klare Guddom gjør dette først,
Tager fran Sjælen baade Hunger og Tørst,
Hun fødes af Guddoms Naade.
Siugdom, Frost, med Kuld og Sne,
Tages da fra hende, thi maa hun le,
Der til al Verdsens Vaade.

Af Sorg og Værk og Vedermod,
Som Kroppen haver haft, faar hun da Bod,
Gud Fader vil efter hende bide.
En Arving gjørs hun til Himmerige,
Hvad kan da noget være hendes Lige,
Hun sættes hos Kristi Side.

For han hende løste med sit Blod,
Vil han hende være baade blid og god,
Sin Brud monne han hende kalde.
Hun haver paa sig ej noget Smitte,
Med Jesu kan hun Venskab hitte,
Thi hun er faver med alle.

Den Hellig-Aand fylder hende med sin Dyd,
Med Hæder sættes hun i Himmeriges Fryd
Blandt alle Guds Engle klare.
Hun lover da Gud til evig Tid,
For han haver hende fra Helvede friet,
Med alle Guds Helgens Skare.

De sjunge: „Hellig Gud Sebaoth!
O Herre, hvad du haver gjort os godt,
Vor Strid haver fanget Ende,
Som vi havde mellom Krop og Sjæl,
Mod Djævelen og Verden, vedst du vel,
Til du os Venskab sende'.

Det vi have hørt af Skriften før,
Se vi nu baade i Øster og Nør,
I Vester og Sønder tillige.
Af Klarhed skjøn og Engle-Sang
Kan her ej Tiden vorde lang,
Vi kunne ej fran dig vige!"

Herrens Lidelseshistorie,
at læse paa Rosenkrandsens 15 Skilstene.

1.

Den Tid han aad sin sidste Mad,
Med sine Disciple gode,
Ej nogen af dem var da fuldglad,
Dog de hos Jesum stode.
Med dem han baade sad og stod
Alt i de samme Tide,
Gav dem sit Legem, sit dyre Blod,
Det siges over Verden saa vide.
Han toede deres Fødder med Hænder sine,
Og kysste dem alle tillige,
Før han vilde taale den haarde Pine,
En Skabere til Himmerige.
Judas var og i Hoben med,
En Skalk iblandt dem alle,
Baade Liv og Sjæl sætte han til Ved[1]
Gud vilde han Mestere kalde.
Og sagde: „haver jeg her Skyld iblant,
At du skalt Døden lide,

[1] Pant.

Jeg lover dig baade med Mund og Hand,
Hos dig vil jeg ej bide.
Gud svarede med Sagtmodighed,
Som de maatte alle høre:
„Det du haver fore, jeg fuldvel ved,
Gjør snart det du vilt gjøre.“
Judas gik bort fran Guds Samfund,
Til Jøderne monne han komme,
Bad dem gribe ham i Midnats-Stund,
Sig sjelv til liden Fromme.

2.

Christus med sine Disciple opstod,
Med Sorg og Hjartens Kvide,
Gik bort og svedte Vand og Blod,
J Yrtegaarden vilde han bide.
Der blev han greben, bunden og baard[1],
Til Staden maatte han gange,
De ledte hannum for en Dommere haard,
For han var deres Fange.
Annas spurgte ad: „hvi komst du hid,
Meden du staar her saa ene?
Hvad haver du lært? hvad er din Jd,
Hvor ere dine mange Svende?“
„Min Lærdom haver jeg spredt saa vide,
Bevises kan det med Sænde,

[1]) slagen.

Jeg svarer ej mere paa disse Tide,
Spør andre hvad jeg monne kjende[1]."

3.

Malkus slog hannum ved sit Kindben:
„Skalt du saa svare min Herre?
Føje bedre dine Ord, og vær ej sen,
Eller du skalt fare værre."
Kristus svarede med Ydmyghed:
„Hvi slogst du mig saa saare?
Mod dig brød jeg ej, det jeg ved,
Eller nogen i denne Skare."

4.

De ledte hannum deden med stor Ulad[2],
Hr. Kaifam søgte de alle,
Maria fulgte efter med Suk og Graad,
Sin Søn monne hun hannum kalde.
Jodut! hvad Ynk, hvad Sorg hun led,
Det kan ej Menniskken sige:
Den Gud der pintes, han det vel ved,
Hun maatte alt staa og tie.
Hun saa hannum bunden for Rette staa,
Hun kunde det intet bode[3],
For hannum vilde hun i Døden gaa,
Før han sit Liv der lode.

[1]) lære. [2]) Støj. [3]) bøde, hjælpe.

5.

Han kom siden for Pilati Dom,
Var bunden og led mod Rette.
Pilatus svarede og saa sig om:
„Mod hannum hvad kunne I trætte?“
De Jøder kærde paa hannum mangfold,
Og kærde mod alle Rette:
„Vort Folk haver han lokket bort med Vold,
Mod os yppede han stor Trætte.
Vi skulde ej Kejseren give Skat,
Hannum hverken tjene eller lyde,
Sagde han, som vi her have fat,
Ondt bør hannum det at nyde.
Guds Søn kalder han sig være sand,
Saa ynkeligen kan han lyve,
Beskaader nu alle denne fule Mand,
Om det hannum noget kan due.“
„Forbyder han eder give Kejseren Skat,
Det maa jeg ikke høre.
Til Dommere af hannum er jeg her sat,
Jeg siger, hvad I skulde gjøre.
Binder hannum med Reb og stærke Baand,
Sine Ord skal han undgjelde,
Faar hannum Herodi udi sin Haand,
Dog han haver Guddoms Vælde.
Hvad Ret han siger I skulle hannum gjøre,
Dermed lader eder nøje,

Han skal hannum kjende Brevl at føre,
Sine Ord blandt Folk at føje."

6.

Herodes holdt hannum for Spe og Spot,
Den Tid de med hannum komme,
Et Purpurklæde, det var ej godt,
Fik han med liden Fromme.
„Leder hannum heden skjøt og brat,
Thi han vil intet tale,
Og siger Pilato gode Nat,
Det vil jeg eder befale."

7.

Pilatus tog Jesum til sig igjen,
Slog af hans Hud, gjorde hannum det Men,
Hans Blod det randt saa vide
Fran hans Hoved og til hans Fod,
For dig gav han sit dyre Blod,
Gjennemstinge lod han sin Side.

8.

Pilatus hannum siden krones bød,
Hans Hjerne alt over hans Øjene flød,
Han vord da rød med alle.
Et Rør fik han hannum i sin Hand:

„Bestaader eder Konning af Jødeland,
Saa bør eder hannum at kalde!“

9.

De bøjede deres Knæ mod hannum af Spe:
„Est du vor Konning, da maat du le,
At du haver Tjenere mange.“
Bunde fore hans Øjene i samme Tid,
Og sagde: „din Kaabe er vingesid,
Striber haver hun fuldlange.
Eja, skalt du vor Konning være,
Din kongelige Skat bør dig at bære,
Giv os siden dine Gave.
Malkus gik fram, saa højt han lo,
Fuldhardt han Jesu Kindben slog:
En Kindhest skalt du have!“

10.

Pilatus gav sig siden dertil Tom[1],
Gav over vor Herre den falske Dom,
Sine Hænder toede han rene.
„Ubevaren vil jeg der vare med,
Korsfæster hannum dog i samme Sted,
I tørve ej andet mene.“

11.

Pilatus lod skrive Dødsens Sag,

[1]) Stunder.

Og lægge det Kors paa Jesu Bag,
Sin Galge maatte han bære.
Hvo haver sligt hørt, hvo haver sligt set,
At nogen paa Jorden var saadant vedt[1],
Gaar fram og siger det here!
De drøge hannum siden ad Gaden fram,
At alle skulde se hans Last og Skam,
Gode Kvinder fældte for hannum Taare:
„Græder for eder sjelv, meden J kunne se,
Og for eders Børns store Nød og Ve,
Som dem monne stande fore.“

12.

De toge tre Nagler paa et Sted,
Og fæste Jesum til Korset med,
Hans Krop begyndte at bløde.
De Saar gjømte han og gjømmer dem end,
Tede dem siden baade for Kvinder og Mænd,
Der han stod op af Døde.

13.

(De syv Ord paa Korset).

Dentid hannum var al Verden imod,
Han nøgen og blodug paa Korset stod,
Saa ynkelige de hannum spede[2]:
„O himmelske Fader, hør nu min Bøn,

[1]) vederfaret. [2]) spottede.

Giv dem ej efter deres Tjeneste Løn,
Vilt du mig dette vede!"
Den Røvere, som hængte paa venstre Side,
Han vilde ej efter Guds Venskab bide,
Han spede hannum overmaade:
„Est du Guds Søn, da stig herned,
Vi tørve din Guddoms Raade ved,
Fran Døden hjælp os baade!"
Den anden, som hængte paa højre Hand,
Han sagde: „ti kvær, du usele Mand,
Kant du det ej forstande,
At jeg og du have ilde gjord
Mod Gud, siden vi vare fødte paa Jord,
Thi taale vi saadan Vaande".
Til Gud raabte han i samme Tid:
„O Herre Jesu, vær mig nu blid,
Forgiv mig Synder mine!
Lad mig gaa ind udi dit Rige,
For jeg kan Døden ej nu undvige,
Jeg rædes for Helvedes Pine."
„Forsandt, sagde Jesus, siger jeg dig,
I Paradis skalt du vare med mig,
Idag skalt du did komme.
Din Sjæl skal ej mer taale Nød,
For Kroppen lider den slemme Død,
Slig Ære skal blive din Fromme."
„O Kvinde, bese din kjære Søn,

Her hænger han højt, kant du det skjøn',
Hvor monne dig hannum behage?
Indvortes og uden lider han Tvang,
Thi kaldes denne Fredag vare lang
Om Aaret blandt alle Dage!
„Den Sorg gaar mig nu mest til Mene,
Min Moder ser jeg her staa alene,
Sorgfuld i mange Maade,
Johannes, tag hende, forsee hende vel,
Det byder jeg dig paa Liv og Sjæl,
I skulle blive sammen baade.“
Paa Korset talede han det fjerde Ord,
Som han den Tid tilsinde vord,
At alle maatte dette høre:
„Mig tørster nu saare af Hjartens Grund,
Svag er min Krop, tør er min Mund,
Hvad kan jeg mere gjøre?“
Han maatte vel raabe: „o vi! o vi!
Hely lama zabatani!“
I saadan ynkelig Vaande.
„O Fader, hvi hører du ej min Røst,
I saadan Nød ej giver mig Trøst,
Med dig skal jeg jo stande.“
„Det er fuldkommet, om mig er spaaet,
Og Skriften er nu til Rette gaaet,
Som spaaedes af lange Tide,
At Menneskens Søn skulde taale Tvang,

Og Pinen skulde hannum vorde lang,
Det skulde han levende bide."
Han hængte strax sit Hoved ned,
Al Verden gav sig saare ved,
Solen lod af at skinne.
Jorden skalv den samme Tid,
Baade der og over Verden vid,
For Jesu Død og Pine.
Han sagde: „Fader, udi din Haand
Befaler jeg nu min Manddoms Aand,
Hos dig bør hende at blive.
Det du mig bødst, det haver jeg gjord,
Fuldkommet haver jeg din Villie og Ord,
Imeden jeg var i Live."

14.

O Menneske, græd for Jesu Død,
Som dig haver frelst af den evige Nød,
Med Tvang og bitter Pine.
For Adam han havde ilde gjord,
I Paradis brød Vor Herres Ord,
Han bødte siden Brøde sine.
I Limbo[1] var han femtusind Aar,
Og meget mere, som skrevet staaer,
Sine Synder skulde han der bøde.
Der taalte han Ve og Helvedes Nød,
For han Vor Herres Budord brød,

[1]) de Dødes Rige.

Til Gud han lod sig føde,
Og siden døder paa Korset stod.
I samme Stund fik Adam Bod,
Der han stod op af Døde.
Han tog hannum ud, og flere med,
Som længe havde varet i samme Sted,
Deres Synder der at bøde.

15.

De toge Jesum af Korset ned,
Og jordede hannum efter Jøde-Sæd,
Maria monne hos hannum stande.
Hun græd og raabte Jodut og Ve!
At hun maatte hannum saa ynkelig se,
Som havde taalt Død og Vaande.
De lagde hannum ned paa hendes Skød,
Hendes Sorg fornyedes og hendes Nød,
Hun saa hans Vunder bløde.
„Min Herre, min Gud, min kjære Søn!
Hør nu din kjære Moders Bøn,
Meden du est pint tildøde."
Hun kysste hans Mund, hans Hænder og Saar:
„Jodut! hvad Anger[1] din Moder hun faar,
Skal jeg dig nu ombære!
Nikodeme, Johannes og Josef med,
Hjelper nu at raade i samme Sted,
Min Søn lader hos mig være.

---

[1] Sorg.

Eller tager mig levendes som jeg staar,
Jeg aldrig Glæde paa Jorden faar,
Med hannum skulle I mig jorde.
Lader mig med hannum blive død,
Saa skilles vi baade ved Verdsens Nød,
Dertil lader eder forde[1]!"

---

[1] bevæge.

En Satire

fra

Reformations-Tiden.

Paany udgivet af

C. J. Brandt.

Kjøbenhavn.

Th. Michaelsen & Tillges Forlag.

(C. G. Iversens Boghandel.)

1861.

Louis Kleins Bogtrykkeri.

Forord.

Det gik paa Reformations-Tiden som altid, naar Kampen er alvorlig, da „skydes der med skarpt", og skjønt Satiren, som skarpe Vaaben, i usikker Haand, kan gjøre mere Skade end Gavn, saa kan den dog ogsaa, hvor den er udsprungen af Nidkjærhed for den gode Sag, som Hjælpetropper finde sin berettigede Anvendelse, i Kamp med forstokket Uvæsen og indgroede Uvaner, som Lyset ikke kan række og Grunde ikke ramme.

I Tydskland var der paa Luthers Tid Penne nok, som greb til dette Vaaben mod „Paveløgn og Munkedrømme", og efter den givne Anvisning blev det ogsaa benyttet her hos os, bedst maaske i „en Samtale mellem Peder Smed og Adser Bonde." Deri underviser Smeden en Bonde, som han treffer hos Lars Foged i Skive, tilligemed en Præst og en Munk, om hvad han skal tro og holde af Sjæle-Messe, Sjæle-Gaver, Vigilier, Psalter-Læsning, Skærsild, Skriftemaal, Helligdage, Tiende, Faste, Aflad, Pillegrims-Rejser, Baand, Vievand, viede Lys, viet Salt, viede Palmer, om Præster, Munkes Bedrageri, om Sakramenter, og „anden saadan Vildfarelse som har været brugt i Pavens Kirke i mange Aar." Se „Kirkehistoriske Sam-

linger II S. 326, hvor afdøde F. Fenger har ladet aftrykke Bogen, der dog baade i Begyndelsen og Slutningen er meget defekt.

Heller ikke uden Salt, skjønt noget grovkornet, er Satiren anvendt i efterstaaende „Dialog“, der er rettet mod det papistiske Uvæsen med den hellige Nadvere, eller Messen. Den skal være gjort efter et tydsk Forbillede (die kranke und sterbende Messe), men man mærker ikke den er af fremmed Rod, da Forfatteren har gjort sig Umage for at gjøre den saa hjemlig som mulig, hvad der ikke faldt saa vanskeligt, eftersom Messe-Uvæsenet selv var hjemligt nok, saavel hos os som allevegne, hvor Paven og hans Præster vare Herrer.

Af H. Tausens Skrifter kan man skjønne, at denne Satire har været kjendt her før 1530, skjønt den Udgave vi har, er trykt et Par Aar senere. Blandt Personerne gjenkjender man Dr. Johan Ulf, der var Kannik i Lund, og af samtidige Skribenter kaldes „Papismens skrappeste Forkæmper“. Dr. Stagebrand skal udentvivl være den tydske Doctor Stagefyr, der indkaldtes for at forsvare Biskoppernes Sag paa Herredagen i Kjøbenhavn, og Dirik Vendekaabe har idetmindste laant Lektor Poul Eliesens bekjendte Øgenavn.

Efter et Par Aarhundreders Forløb optrykte Langebek Skriftet i Danske Magazin II Bind. Kongens Bibliothek ejer et Exemplar af den gamle Udgave, der synes at være trykt i Malmø, hvor Reformationen i de Aaringer (1530—36) havde sit Bog-Værksted.

Dialogus.

En græsselig ond Tidende,

som Paven fik til Rom

om den Papistiske Messe,

som er det ypperste Hovedstykke i hans og Antichristens Kirke, og hvad Svar han og hans hellige aandelige Selskab dertil svaret have.

MDXXXIII.

Herefter følger
deres Navn, som handle denne Sag:

Paven.
Kardinalen.
Doctor Johan Ulff.
Doctor Stagebrand.
Broder Dirik Vendekaabe.
Hans Fiskere.
Hr. Jon Skrik.
Jens Klokkere.
Jon i Tudebæk.
Hr. Kantor.
Kapellanen.
Grete.

En Forfale.

Naade og Fred være med eder alle,
Som sig af Kristo Kristne kalde,
Dertil den evige Salighed
Ønsker jeg eder med Kjærlighed!'
  Ville I nu høre en liden Stund,
Jeg beder eder gjerne af Hjertens Grund,
Da ville vi eder give tilkjende
En Tidinge ny, der Paven hænde'.
  Hans Messe blev siug og ilde saar,
Et mægtigt Rygte deraf gaar,
Det skal nu for eder blive aabenbare,
Hvad Paven og hans Svende monne dertil svare,
Da han den Tidinge fik at høre,
Der monne hans Messe saa anrøre.
  Thi værer nu stille og mærker vel
Med ret Forstand og redelig Skjel,
Den evangeliske Messe til Lov og Ære,
Som Kristi Nadvere monne være:
Papiste Messe er Pave-Fund,
Det er Kristi Nadvere ingelund,

Men Pavens egen Regiment,
Og ikke Kristi Testament,
Med hvilket han sine Discipler bød,
At de skulde betænke hans Pine og Død.
Thi beder jeg eder kiærlige alle,
At ingen lader sig det ilde befalde,
Om han her hører saadant Snak,
Der hannum ikke kan være til Tak,
Og men', at Messen bespottes dermed,
Her kan være nogen de tænker det.
Nej, det skal ingen saa forstaa,
At den rette Messe bespottes maa,
Men Pavens Messe og hans Samfund
Forsage vi nu i denne Stund,
Med al hans Skik og egen Digt,
Som er imod den hellige Skrift.
Falder her og nogre Ord ibland,
Som det sig saa vel hænde kan,
Der grove er for eder at høre,
Deraf skulle I eder ikke fortørne.
Papister skulle det vel behage,
Fordi det er deres Nyaars-Gave.

Kardinalen

(taler til Paven og siger:)

Allerhelligste Fader kjære,
En Tidinge ny haver jeg at bære,
Jeg haver her faat et Sendebrev,
Hr. Provst af Børlunde til mig skrev.
Saalænge jeg haver vandret omkring,
Hørte jeg ikke en farliger Ting.
Den Forstyrring, som var i Jerusalem gjort,
Var ej saa farlig, haver jeg spurgt.

Paven.

Hvad er det, Hr. Kardinal,
Men der gaar af saamegen Pral,
Anrører det alle Rige og Land,
Besynderlig Folk eller en menlig Stand?

Kardinalen.

De bedste Folk anrører det,
Som ypperlige er og i mægtig Sted,
Og det bedste Stykke, som er Fundament
I Præsters og Munkers Ategement[1].

1) Hus (?).

Paven.

A hvad! det er et stort Nymære[1]
Det maa vel om vor Messe være.
Det Arbørst[2] haver længe været spændt,
Skyder det løs, saa ere vi skjændt.
Den Straale[3] hun i vort Hjerte gaar,
Saa faa vi deraf vort Banesaar.

Kardinalen.

Drømmen raadte I, Herre, fuldvel,
Jeg mig forskrækker i al min Skjel,
Jeg vil det og for Sandinge sige,
Mine Tænder de knabre, jeg vil ej liuge[4].

Paven.

Kjære Hr. Kardinal, siger det mig,
Hvorledes med Messen det haver sig,
Staar dertil ingen gode Raad,
At hun skal saa ikke blive forsmaad?
Bliver os den Fodskammel nederkast,
Da falde vi udi Skarnet med en Hast.

Kardinalen.

Jeg er forbistret, jeg kan det ej raade,
Det staar nu alt til Eders Naade,
Om I kunne noget dertil optænke,
At ingen skal Messen for os forkrænke.

---

1) Nyhed. 2) Bue 3) Pil. 4) lyve.

Paven.

Hvad er dog Messen kommen til Vank,
Men hun er nu saa saare krank?

Kardinalen.

Hun er nu kommen i Rygte og Ry,
At hun er det største Afguderi,
Der nogentid kan være til,
Det siger nu alle, ihvo som vil.
De sige, hun er en Klo saa stærk,
Hun napper bort baade Kjortel og Særk,
Dertil det bedste i Bondens Bo,
Baade Svin og Heste, Oxe og Ko.
De kalde hende og saa skjændelig
En Penninge-Sæk bedragelig.
Jeg frygter, hun kommer snart i den Kreds,
At hun skal løbe igjennem en Speds.

Paven.

Monne denne Tidinge være sand,
Eller er det Føg, de føre om Land?

Kardinalen.

Hun er saa sand, vil jeg eder sige,
Som Døden er dem der alle leve.

Paven.

Forfærdeliger er denne Tidinge at høre
End Jordskjælv, Gud lader om Natten gjøre.

Og grueligere er hun til at se,
End Mørkhed, Gud lader om Middagen ske.

Kardinalen.

Herre, det er saa stor en Skade,
Vi ere derom ej alle glade,
Min Tunge kan det ej udtrykke,
Den Skade os hænder i dette Stykke,
Uden I det kunde, I ere den Mand,
Der saadan Ting begrunde kan.

Paven.

Hvo er den med sit Hovmod,
Der staar vor Messe saa imod?
Er han Jøde, Hedning eller Tyrk,
Udi hvilke sig bruger denne onde Hovværk,
Og kommer vor Messe i saadant Ry,
At hun maa plat af Landen fly?

Kardinalen.

Kristi Nadvere er den Hovedsag,
Der gjør vor Messe saa stor Umag,
Hans Bistander ere de Kristne alle,
Som sig lade nu til Troen kalde,
Højlærde Mænd og meget vise,
Vor Messe gjøre de hverken Ro eller Lise.
Forløbne Munke, Nonner og Præster,
Kristum kalde de deres Mester.
Sudere og Skindere[1] gjøre og saa,

[1]) Skomagere og Garvere.

De kunne nu Skriften saa ret forstaa,
Og dertil Bønder foruden Ende,
De ville vor Messe nu intet kjende.

Paven.

Denne Skade er meget større
End den i Sodoma og Gomorra
Af Helvedes Ild, som dem hænde',
Saa lækker vort Skib, hvort vi os vende.

Kardinalen.

Ja Herre, vi maa fast stoppe
Vort Skib, som monne for Bølgen hoppe.
Jeg frygter, det er dog intet værdt,
Vi have saa føje af Skriften lært.

Paven.

Hvem have de til Dommere sæt
At grandske og dømme i denne Ret?

Kardinalen.

Femten Epistoler monne det være,
Apostle-Gjerninger med anden Lære.
Vil Messen sin Misbrug ej da forlade,
Bekjende sin Ondskab og bedes om Naade,
Saa ville de siden til Vidne kalde
Propheter med deres Bøger alle,
Og lade sig saa stærkelig ryste[1],
Paa den Hebræiske Epistel sig saare trøste.
Det gamle Testament er Høvidsmand,

[1]) ruste.

Kristus bær Fænniken i sin Hand,
Paulus er en Kæmpe god,
Han vil og vor Messe staa imod.

Paven.

Dette gjør mig saa saare glad,
Jeg springer vel som en Krøbling i Stad,
Og kvæder nu, som de græde i Fyn,
Min Glæde er stor som et Havregryn.
Hvad skal jeg nu mere dertil sige?
For disse Stridsmænd maa vi alt vige,
Vi gjøre dem vel saa stort et Men,
Som jeg kan bide udi en Sten.
De ere partiske som Dommere ere,
Af Begyndelse monne de vore Fjender være,
Vor Messe hun faar der Sundhed af,
Som Kong Farao af det røde Hav.
Men kunde vi saa langt med Sagen komme,
At vor aandelig Ret maatte derpaa dømme,
Da havde vor Messe ingen Nød,
Med hende maatte vi end vinde vort Brød.

Kardinalen.

I svare ikke, Herre, nu snildelig,
Eders Tale er intet dugelig.
Vor aandelig Ret er aldrig saa skjøn,
At de agte hannem ved en Bøn.
Skriften ville de have fram
Og gjøre af os saa stor en Skam,

At vi have mer læst vor Dekret[1],
End vi have Skriften overset.

Paven.

Med Skriften kunne vi ingenlund,
Vi mindes det ikke saa vel til Grund,
Jeg ved en Tilflugt trøstelig,
Hun kan vel være raadelig,
Herrer og Fyrster ville vi tilskrive,
Der kan med List Hovværk bedrive.
De kunne vel straffe vor Vederpart
Med Hug og Slag, at det haver Art,
Og true dem fast med haarde Ord,
Og lære dem saa at staa ret i Kor.
De dristes ej siden det at gjøre,
Udi nogre Maade vor Messe røre.
At læse og faste efter gammel Sæd,
Straffe de nu, som hver Mand ved,
De bespotte 'vor store Mægtighed
Og nederslaa al vor Hellighed.
De forhaane os nu saa mangelund,
Og alt vor Regimente sammelund.
De lære, at Folket skal nu intet godt gjøre,
Vor Messe ville de og intet høre.
Vort hellige Aflad agte de ej mer,
Stor Haanhed os nu deraf sker.
De Herrer og Fyrster, jeg gav tilkjende,
Ville vi bestyre med kloge Sinde,

[1] Pavens Lovbog.

Vi ville dem først med Penninge smøre,
Dermed ville vi dem smidige gjøre,
At i dem kan man gjøre veg
En Hesteskо, som det vaare Beg.

Kardinalen.

Havde det noget hjulpet, som I nu sige,
Da havde vi hverken Angst eller Kvide,
Jeg men', vi have det alt forsøgt,
Naar vi det regne, det rejser vel højt[1],
Baade Sølv og Guld, Kost og Tæring,
Som længe maatte være vor Næring,
Det have vi udgivet med den Agt,
At vor Messe skulde blive ved sin Magt.
Hans Pipenskjæg og Hennike se surt,
Brant Herskendjævel, den onde Urt,
De have deres Bedste ud dertil gjort,
Som I have baade hørt og spurgt,
Jeg men', de vunde vel saa megen Pris,
Som de havde bygt et Slot af Is.

Paven.

Dette havde jeg aldrig troet,
At de skulde saa føje Manddom gjort.
Hvorledes kommer nu dette til,
At de have bruget saa føje Spil?

Kardinalen.

De ere ikke alle beskikkelige.

---

[1]) løber højt op.

At beskærme Messen dristelige.
De se surt af deres Braa,
Vor Vederpart han kan og saa.
Saa sandes her nu, jeg vil ej liuge,
En menlig Sprog, man plejer at sige:
Den ene han pukker og gjør sig kjøn,
Den anden det ej agter ved en Bøn.
Men dette er vor Messe et farligt Saar,
Hendes beforne Mænd fra hende gaar,
Psalter, Vigilier og stor Højtid,
Som ofte gjorde hende baade glad og blid,
Med Offer og andre gode Krummer fede,
Hun monne saa fast nu derefter lede.
Embedes-Brødre[1] gjorde hende og godt,
De gjøre nu af hende baade Spe og Spot.
  Naar Bonden miste' noget Gods eller Kvæg,
Messen bad han strax hellige sig,
At gribe og fange den onde Krop,
Som det havde staalet og hænge hannem op.
Det Gods og Penninge, som var tabt,
At søge det op, var hendes Kraft.
At Faar og Fæ skulde ikke vantrives,
Og ikke af nogen Syge fordrives[2],
Dertil vidste hun baade Raad og Snilde,
At de skulde ikke fare ilde.
For saadan Kunst paa Bondens Bænk
Fik hun ofte baade Gaver og Skjænk.

---

[1]) Haandværksfolk. [2]) fordærve.

Til Søs kunde hun og hjælpe i Nød,
Dermed tjente hun baade Øl og Brød.
For saadan Ting og andet mere
Vel hundred Tusinde og end flere
Undte hende ganske saare vel,
De agte hende nu ikke ved et Silde-Skjel.
Thi græmmer hun sig saare af dette Skvank,
At hun er vorden ilde krank.
Til Levnet kan hende ingen trøste,
Af Sorg maa hendes Hjerte brøste.

Paven.

Hr. Kardinal, hvad trøste I til?
Om det er Raad, jeg sige vil,
Vi ville hende føre af denne Stad,
Og til Aken i det varme Bad.
Vi ville bekoste vort Bedste derpaa,
At hun sin Sundhed der kan faa.

Kardinalen.

Vi maa bekoste, hvad det kan være,
Vi have vel før bekostet mere,
Der hun for did baade klar og ren
Og kom baade skurvet og skabbet igjen.
Det kjendte paa hende saa mangelund,
Hun er fordærvet plat i Grund.
Et større Stykke end Peder og Knud
Af hendes Krop er falden ud.

Hun haver og den Siuge Eticam,
Som er hende og saa meget gram.
Vi maa hende føre, jeg ved ej hvort,
Jeg frygter, hun skal plat visne bort.
Vort Haab haver længe været saa,
At hun skulde noget bedre faa,
Men hun forbedrer sig nu saa slet,
Som en gammel Skindkjortel udaf sin Tvæt.

Paven.

Doktor Johan Ulv, den lærde Mand,
For alle Læger en Mestere er han.
Doktor Stagebrand maa han til sig kalde,
Som er en Mestere over Apotheker alle.
Disse tvende lærde Mænd
Ville vi antvorde vor Messe i Hand.
Om de kunne noget med hende bruge,
At hun kan læges af denne Siuge.

Kardinalen.

Men vi have kostet paa det Bad,
Alt det vi kunne komme afstad,
Saa ville vi og dem bekoste baade,
At hun maa komme af denne Vaade.
Og se, hvore det sig have vil,
Der maa vel slaa sig Lykke til.
Vi maa først fylde deres Bøsser

Med den bedste Salve, der kommer fra Nøsset.
Hun maa alt smørges med Salve fuldvel,
Om hun skal komme til sin Skjel.

(Item nu skikkes disse forskrevne Doctores til at hjælpe Messen flittelige, som herefter følger.)

Dr. Johan Uff

(beseer hendes Vand, føler hendes Puls-Aare, og siger:)

Messen hun er saare svag,
Jeg frygter, hun skal ikke leve til Dag,
Jeg det paa hendes Ribben kjender,
Hun er vel syg udi alle Lemmer,
Hendes Krop saa saare skrumpen er,
Som hun havde været i et Barke-Kar.
Jeg kan det agte, her som jeg staar,
At hendes Kanon haver fuldondt et Saar.

Dr. Stagebrand.

Fra den første Dag hun i Verden fik,
Haver hun vel haft det gamle Bræk.
Hun haver ikke siden denne samme Stund
Indvertes rettelige været sund.
Hvorledes hun gav sit udvertes Skin,

Dog havde hun indvertes dette Men.
Mange andre Mestere flere
Ere kommen for hende til stor Vanære,
Fordi at de kunde med ingen Fund
Den Saared' hele vel neder til Grund.
Thi er det Raad, Hr. Doctor Johan,
At vi bestyre noget Rosens Vand,
Dermed vi kunne hendes Liv oppeholde,
Da faa vi end fede Svin paa Stolde.
Om hun nogen Tid kommer paa sine Ben,
Hun gjelder os vel for Umage igjen.
Thi agter det nu vel inderlig,
Med eders Kunst saa snildelig.
Jeg haver her med mig allehaande Konfekt,
Romske Stykker vel en Punde Vægt,
Vel tempereret og lagt paa Vind,
Efter Sofisters Art og kloge Sind.
Gjører nu, Hr. Doctor, eders bedste Flid
Med eders Salve, I førte hid,
Jeg vil hende smøre baade om og om
Med denne Salve, jeg fik fra Rom,
At, vaare hun som et Pindsvin skarp,
Da skal hun gaa kvit den skurvede Bark.

Dr. Johan Ulff.

Nu vel an, Hr. Doctor kjære,
Et fuldgodt Raad monne det og være,

At vi først agte og grandske mer,
Om hun i Scorpio undfangen er,[1]
Eller noget andet farligt Tegn,
Der Maanen ej var i sin rette Egn.
En Planete, hedder Mars og løsagtig er,
Regjerer hende og i denne Færd.
Jeg kan det og se paa hendes Vand,
At hun er avlet vel af atten Mænd.
Herover vil det os være Nød,
Fordi hun er saa underlig fød,
Af mangehande Natur er hun skabt,
Og adskillig Malm tilsammenlagt,
Dog varm, dog kold, dog fugt, dog tør,
Aldrig saa jeg saadant før.
Hvormed han det ene hjælpe kan,
Fordærver han det andre strax paa Stand.

Dr. Stagebrand.

Ja, Hr. Doctor, I sige alt sandt,
Det er alt vist foruden Tant,
Mange andre Mestere flere
Monne der og paa unyttig tere[2].
Jeg frygter det skal og os saa hænde,
At vi ej mere deraf vinde,
End den der vil til Huset gaa,
At spørge Honning og Skarnet faa.

[1]) Efter Datidens Astrologi var det jo af stor Indflydelse, under hvad Himmeltegn nogen var født. [2]) umage sig.

Dr. Johan Ulff.

Nu ere vi med vor Messe i Bad,
Hun kan ikke svedes.[1] thi er jeg ej glad,
Vi have behov fuldgode Raad,
Om hun skal nogen Tid blive kaad.
Er det saa, at hun nu dør,
Vor Skade er større end Helsingør.
Hun stod med os i Lyst og Nød,
Forøgte altid vort daglige Brød.
Vi maatte hende kalde den flydendes Kjelde,
Deraf udflød baade Magt og Vælde.

Broder Dirik Vendekaabe.

Hjælp, Sancte Per Martyr! hvad jeg nu ser,
Hun svedes nu længer og mer.
Det bliver nu godt, det siger jeg dig,
Hun ligger nu saa rød og misser ad mig.
Jeg kan det fornemme i min Kappe-Strud,
Hun reder sig selv som vor gamle St. Knud,
Der hjemme paa vort Altere staar,
Han reder sig og hvert syvende Aar.
Det gjør alt dette varme Bad,
Hun sveder nu fast, thi er jeg glad.

Hans Fiskere.

Ja ja, hun bedrer sig fast,
Alt som en tyve Aar gammel Hest,
Og som Kornet forbedres af Hagelsten,

[1] Papisternes Gogleri med den blodsvedende Hostie er bekjendt.

Og Fisken vederkvæges udi Solskin,
Sveder hun nu i denne Nød,
Da er det hendes visse Død.

Dr. Johan Ulff.

Jeg haver nu optænkt et andet Raad,
Her skal snart blive en anden Laad.[1]
Løven hun haver denne stærke Natur,
Naar hun faar Unger udi sit Bur,
Da fødes de døde som en Sten,
Det siger jeg eder foruden Men,
Hun giver et Skraal og skriger saa fast,
Som Himmelen skulde falde med en Hast.
Saa faa de Liv og blive trøst,
Naar de høre deres Moders Røst.
Saa er og nu Messen som en Sol
Oprunden af den Romer=Stol,
Thi ville vi nu skrige og lade høre
Den Romske Kirke, hvad hun kan gjøre,
Og raabe og skraale af al vor Magt
Og lade hende høre sin Moders Kraft,
Med store Ord og kraftig Stemme.
Lader os det ikke nu forsømme,
Og tage tilhjælp Forfædres Digt,
Concilium! raabe, med anden Figt.[2]
Om hun kan deraf vækkes op,
Som ligger nu som den døde Krop.

---

1) Lod. 2) Naar de ikke vidste andet, raabte Papisterne, og deriblandt da ogsaa Poul Eliesen, paa et almindeligt Kirkemøde, som skulde afgjøre Sagen.

Kan dette ej hjælpe, som nu er sagt,
Da ved jeg ingen anden Kontract.
Nu, Hr. Doctor, skrige I først,
Jeg vil eder hjælpe, som jeg kan bedst.

Dr. Stagebrand.

Jeg frygter, vi blive baade hæse og stumme,
Førend hun kan noget til Livet komme.
Jeg skal det forsøge i denne Baande,
Skulde jeg end deraf miste min Aande.

Hr. Jon Skrik.

Vi maa alt have Skrigere flere,
Ellers kunne vi hertil intet gjøre,
Og smøre deres Strube med Hammer-Salve,
Saa kunne de bøge, som nogre Kalve.

Hr. Kantor.

Hammer-Salve have vi saa megen forsmurt,
Og ingen Manddom derved gjort,
Jeg vaare tilfreds foruden Men,
At hun var i min Bøsse igjen.
Da skulde jeg deraf have Ro og Lise
Og glæde mig saa med Ranes Vise.

Hr. Jon Skrik.

Hr. Kantor, hvi lade I eder saa forskrække,
Og regne det saa altsammen til Prikke,

Jeg vil saa skrige, det Jorden skal bæve,
At de skulle frygte alle der leve.

Hans Fiskere.

Messen maa mere blive krank,
Og faa endnu et større Bank,
Af eders store Braal og Skrig,
End hun kan deraf blive kveg,
Men I give hende et større Saar,
At hun ej udlever dette Aar.
Den svage Messe kan det ej taale,
At I saa saare meget vraale,
Thi er hun heller en Hare lig,
End en Løve med sit store Skrig.

Jens Klokkere.

Lader af at skrige, i den onde Aand!
Forstaa I eder ikke paa Dødsens Baand?
I agte intet paa dette Spil,
At Messen hun nu sjæles vil.
Hun henter saa fast alt efter sin Aande,
Thi faar hende Kyndelmisse-Lys i Haande.

Jon i Tudebæk.

Eders Messe hun er saare svag,
Det ser jeg nu paa hendes Bag,
Hendes Øine ere faldne i Hovedet ind,
Hun er baade bleg om Næse og Kind.

Ligest er hun nu til at se
Alt som den gamle Fru Liseke,
Der staar hjemme bag vor Kirkedør
Og haver sin Næse vendt i Nør.
Hendes Næseborer gaa baade til og fraa,
Hendes Pulsaare kan nu intet slaa.
Thi er det eder saa stor en Vaande,
Hun tager saa dybt alt efter sin Aande,
Jeg tror, hun skal det ej længe holde,
Hendes Fødder de ere nu vorden kolde.

Hr. Jon Skrik.

Kjære Jon, hvi tale I saa?
I have der ingen Forstand paa,
Vi ville nu alle lægge paa Vind
Og føre hende snart i Skærsild ind.
Lader os ikke nu være sen,
At hun kan faa Værme til sine Ben.

Jens Klokkere.

Jeg vil ikke have den Umag
Hverken imorgen eller idag,
Fordi det er dog intet værd,
Ikke end saameget som en Fjer.
De Bønder de ere saa saare forvildt,
Vort Vie-Vand have de i Skærsild spildt,
Og dermed hannem alsammen udslukt,
Thi er der nu saa ond en Lugt.

Der sidder baade Munke, Nynner og Præster,
Med alle de andre deres gode Gjæster,
Jeg frygter det vist foruden Føg,
At de skulle dø udi den Røg.
Saa vare der og nogre Bønder saa dolle,[1]
Jeg tror, de have intet været til Skole;
De gjorde dertil deres største Flid
Og have den Stænke-Kjedel al . . .

Hr. Jon Skrik.

A hvad, det er et skadeligt Saar,
Som vor Messe nu deraf faar,
Skærsild monne hendes Føde være,
Som Fisken af Vandet sig monne nære.
Det var hende fuldgodt et Fiskedam,
Hun blev deraf fed alt som et Lam.
Havde hun ikke end anden Nød,
Da bleve nu Hunger hendes Død.

Hr. Kantor.

Ville I nu høre mine Rim,
Da skal hun med os gaa Pillegrim.
Et naadefuldt Billede monne der staa,
Som er Sancta Anna udi Aabenraa.
Did ville vi hende snarlige føre,
Om det vil med hende Jærtegn gjøre.
Jeg tror, det skal hende fuldvel hjælpe,
Fordi det er gjort af en Egestolpe.

---

[1]) gale.

Hans Fiskere.

Gjør Egetræ nu Jærtegen bedst,
Da haver jeg saa i Skriften læst,
Den Ege-Staver skulde det være,
Det siger jeg vist alt paa minÆre,
Den skulde du slide og flere med dig,
Fordi den Kjortel er aandelig.
Fra din Nakke og til din Hæl
Bør hannem at naa med Ret og Skjel.
Saadan Naade skulle I og faa,
Nær I faa kommet til Aabenraa,
Som Klement forhvervde sig i Rom,
At han en Skalk tilbage kom.
Hvo som endnu til Paven gaar,
Saadant Aflad han der faar.
Det Kapel, som var udi Aabenraa,
Det er nu slet som det monne staa.
De Holste-Bønder kunde det nu mærke,
At det var Skalkhed af de Klerke,
Djævelen monne der sin Ondskab virke
Og lod sig der af Mennisken dyrke,
Thi bleve de Bønder saare vrede,
At han skulde dem saa forlede.
Det Kapel de brøde neder i Grund,
Det siger jeg eder i denne Stund.

Hr. Kantor.

Hvad monne de Bønder have spurgt,
Eller hvo haver dem saa vise gjort?

Hans Fiskere.

Jeg ved det vel, at det er vist,
Matthei i det Ellefte foruden List
Kristus taler til dem alle,
Ja han siger det foruden Galde:
„Kommer alle til mig, som er beladte
Med Sorg, Bedrøvelse og alskøns Vaade,
Jeg vil eder frelse og give Ro,“
Det have de læst, kan jeg vel tro.
Besynderlig det 1 og 14 Kap. Johannes skrev,
Dertil alle St. Povels Sendebrev.
I det gamle Testament, som jeg kan mærke,
Exodi i det tyvende ere de blevne Klerke,
De have og læst udi Esaia
I det 43 Kap. kan jeg forstaa.
De have og læst Psalteren ud til Ende,
Jeremiæ i det 18 gives tilkjende
Om Stok og Sten at grave ud
Og kalde dem baade Lasse og Knud,
Neje og bukke og gjøre dem Ære,
Som de vore Guder skulde være.

Hr. Kantor.

Jeg frygter nu saare, hvor det vil gaa,
Men de kunne Skriften saa vel forstaa.

Hr. Jon Skrik.

I befrygte, Hr. Kantor, hvor det vil gaa,
Jeg gjør og udi samme Maade saa,
Jeg tror, at Djævelen med sin List
Eller og hans Moder forvist
Haver givet saadant Bønder tilkjende,
Men de ere saa kloge i Sinde.

Jens Klokkere.

Her staa i med eders Faders Snak,
Jeg frygter, I faa end fuldliden Tak,
Messen er siugere end hun før vaar,
Hun haver haft Helregle[1] siden igaar,
Dertil haver hun mist sit Maal,
Jeg tror, hun æder ikke nu mer Kaal.

Hr. Jon Skrik.

Hr. Kapellan, gak nu vel snart,
Hent os Broder Dirik med en Fart,
At han maa høre hendes Skriftemaal,
Derfore faar han et godt Pund Aal,
Desligest skal han hende og berette,
Da faar han dertil et Par Ulde-Fætte[2].

Kapellanen.

Det er ikke Raad, at den sorte Munk,
Der spidser sine Ben og gaar saa strunk,
At han vor Messe skal berette,

---

[1]) Dødsstriber, Helspætter. [2]) Faare-Skind.

Ville I mig tro, jeg siger eder dette,
Det var og en Munk af det samme Konvent,
Som gav Keiser Henrik Sakrament.
Han gav hannem i det lille Brød
Forgiftig Edder, som blev hans Død.
Lade I Broder Dirik vor Messe røre,
Saa tør han og ved hende gjøre.

Hr. Jon Skrik.

Da gak du i Kirken og vær ej sen,
Hent os vor Herre og brug dine Ben,
At Messen kan hannem tage til sig,
Jeg frygter, hun taler ikke mere ved mig.

Kapellanen.

Herre, jeg kan hannem intet naa,
Himmelen er den Stol, han sidder paa,
Dertil Jorden hans Fodskammel er,
Hvorledes kan jeg hannem komme saa nær?
Hr. Jon, griber selv i Luften op,
Og tager hannem ned med al sin Krop,
Fordi I ere mægtig og stor[1],
I komme saa sjelden i Lunde-Kor,
I kunne Vor Herre baade fange og binde
Med fem Ord, og lukke hannem inde,
Og sætte hannem i den Vinkel-Braa,
Der som I ville, at han skal staa.
Jeg er for svag og dristes ikke til
At bruge med hannem nu saadant Spil.

[1]) Orig. har: en mægtig Bayer (?)

Hr. Jon Skrik.

Jeg tror, du est en Fendens Gjæk,
Jeg skal give dig paa din Mund en Smæk.
Bær os hid vor Herre, og gak Din Kaas,
Eller du skalt . . . . . . ,
Jeg svær det ved den Gud og Mand,
Som jeg idag havde i min Hand.

Kapellanen.

Havde I hannem fat, giver mig tilkjende,
Hvor I hannem lode sammesinde,
Paa det vi hannem kunne faa.

Hr. Jon Skrik.

Jeg aad hannem op, kan du det forstaa?

Kapellanen.

Aade I hannem op, skal jeg forstaa,
Da haver jeg hannem ondt at faa.
Jeg men', I ere fuld af Gjækkeri,
Og fare med Skarn og Skrømteri,
I viste mig heden, som jeg forstaar,
Efter det Væder, som blæste igaar.

Hr. Jon Skrik.

Du haver mange Ord, dog intet bevendt,
Tag Nøglene og af Sacristiet hent
Den vor Herre, der plejer at staa
Ret bag Døren udi den Vraa.

Kapellanen.

Sætte I hannem nu bag Døren i Braa,
Saare monne I hannem da forsmaa,
Men jeg tror, at den Herre god
Staar ikke nu der med Kjød og Blod.
Det siger jeg eder i denne Stund,
Der finde I hannem ingelund.
Han sidder hos sin Faders højre Hand,
Hvilket nu tror baade Kvinde og Mand.
Som han og selver sagde saa,
At han vilde til sin Fader gaa.
Hr. Jon, kunde I nu hannem naa,
Da rækker 'en hid, at vi hannem faa,
Til Messen, men' jeg, thi hun vil vandre,
Hun vil sig ikke mere med os bekymre.

Hr Jon Skrik.

Hør du, Kapellan, skynde dig snart,
Hent os da Olien med en Fart,
Skynde dig snart, og vær ikke sen,
Thi Messen haver sine Helspætter hver en.

Kapellanen.

Jeg mærker nu vel, hvorefter I løbe,
I mene den Olie, man plejer af Bispen kjøbe.
Bøssen er tom, ville I mig tro,
Klokkeren haver smørt dermed sine Sko.

Hr. Jon Skrik.

Haver han det gjort, da er han i Band,

Hvo haver saadant hørt af nogre Mand?
Han skal det betale med sin Hud,
Saa hjælpe mig Herre Sancte Knud!

Hr. Kantor.

Snart, snart, løb bort, Jens Klokkere, jeg beder dig,
Tænd et Lys og kom til mig,
Udi Benhuset skalt du det tænde,
Det samme Lys jeg fik dig i Hænde,
Thi Paven haver det selve viet,
Jeg haver det gjemt med megen Flid
I mange Aar udi min Kiste,
Jeg vilde det ikke end gjerne miste.

Jens Klokkere.

Jeg haver saa løbet, at jeg er svedt,
I Benhuset haver jeg hverken Lius eller Lampe set,
Hverken Talg eller Vox fandt jeg derinde,
Uden 15 døde Mus paa samme Sinde.
De vare der døde af Hungers Nød.
Vor Kirke her koger ikke heller saa feder Grød,
Som hun gjorde for fire Aar,
Jeg ved ikke fuldelig, hvore det tilgaar.

Hr. Kantor.

Eja, eja, som jeg forstaar,
Da er det sandt, jeg hørte igaar,
De gode Sjæle sker ingenÆre,
Dem tændes hverken Lius eller Lamper mere.

Kapellanen.

Sætte I hannem nu bag Døren i Braa,
Saare monne I hannem da forsmaa,
Men jeg tror, at den Herre god
Staar ikke nu der med Kjød og Blod.
Det siger jeg eder i denne Stund,
Der finde I hannem ingelund.
Han sidder hos sin Faders højre Hand,
Hvilket nu tror baade Kvinde og Mand.
Som han og selver sagde saa,
At han vilde til sin Fader gaa.
Hr. Jon, kunde I nu hannem naa,
Da rækker 'en hid, at vi hannem faa,
Til Messen, men' jeg, thi hun vil vandre,
Hun vil sig ikke mere med os bekymre.

Hr Jon Skrik.

Hør du, Kapellan, skynde dig snart,
Hent os da Olien med en Fart,
Skynde dig snart, og vær ikke sen,
Thi Messen haver sine Helspætter hver en.

Kapellanen.

Jeg mærker nu vel, hvorefter I løbe,
I mene den Olie, man plejer af Bispen kjøbe.
Bøssen er tom, ville I mig tro,
Klokkeren haver smørt dermed sine Sko.

Hr. Jon Skrik.

Haver han det gjort, da er han i Band,

Hvo haver saadant hørt af nogre Mand?
Han skal det betale med sin Hud,
Saa hjælpe mig Herre Sancte Knud!

Hr. Kantor.

Snart, snart, løb bort, Jens Klokkere, jeg beder dig,
Tænd et Lys og kom til mig,
Udi Benhuset skalt du det tænde,
Det samme Lys jeg fik dig i Hænde,
Thi Paven haver det selve viet,
Jeg haver det gjemt med megen Flid
I mange Aar udi min Kiste,
Jeg vilde det ikke end gjerne miste.

Jens Klokkere.

Jeg haver saa løbet, at jeg er svedt,
I Benhuset haver jeg hverken Lius eller Lampe set,
Hverken Talg eller Vox fandt jeg derinde,
Uden 15 døde Mus paa samme Sinde.
De vare der døde af Hungers Nød.
Vor Kirke her koger ikke heller saa feder Grød,
Som hun gjorde for fire Aar,
Jeg ved ikke fuldelig, hvore det tilgaar.

Hr. Kantor.

Eja, eja, som jeg forstaar,
Da er det sandt, jeg hørte igaar,
De gode Sjæle sker ingen Ære,
Dem tændes hverken Lius eller Lamper mere.

Hveden monne det komme, at saadant sker,
Eller hvo haver hørt saadant før?
Hvad monne dog være den rette Aarsage
Til saadant Ondt og jammerlig Plage?

Jens Klokkere.

Hr. Kantor, jeg vil eder sige for sandt,
Det voldte det romerske Aflads-Tant,
Den Tid det vandrede al Verden omkring,
Og lovede fra sig saa store Ting.
Der Dagen kom, det skulde betale,
Da maatte det alt unddrage sin Hale,
Og skjændelige ud af Landen fly,
Deraf er kommen saa stort et Ry,
Det drog med sig baade Lampe og Lius,
Derfor svelter nu baade Rotter og Mus,
Og lide nu saa stor en Nød,
At de blive plat af Hunger død.
Udi Skærsild er ikke heller en Gnist,
Det spurgte jeg af Bror Dirik i sidst.
Forsnimen[1] havde han der været inde
Og snakket med nogre af sine Kvinde.
De begyndte med hannem at kive og trætte,
Saa glemte han der sin sorte Hætte.

Kapellanen.

Hvad gjøres behov mange Lius at tænde,
Eller og Lamper om Natten at brænde?
De Dødingers Hoved kunne dog intet se,

[1]) for nys.

Ikke kunne heller de tre Guder le,
De kunne ikke dandse, se eller gaa,
Hvor man dem sætter, der monne de staa.
Den Sæd have Hedninge i deres Land,
De dyrke deres Guder med Liusebrand.
Vi ville ikke bruge saadant Gjækkeri
Og efterfølge deres Kætteri.
Gud haver selv skabt Liusene alle,
Sol og Maane, som vi dem kalde,
Alle skinnende Lius over Himmel og Jord
Haver han skabt med sit Guddomsord.
Det evige Lius er han selv forvist,
Det siger jeg uden al Argelist.
At brænde Lius for Stok og Sten,
Eller og for de Dødingers Ben,
Deraf haver Gud plat ingenÆre,
Den Tjeneste vilde han heller ombære[1].

Hr. Jon Skrik.

Grete, stat op og vær ikke sen,
Hent os af den Vie-Palme en Gren,
At vi kunne brænde og give Røg
Og saa fordrive Djævelsens Føg.
Thi han gjør Messen megen Kvide,
Kom snart igjen, vi ville dig bide.

Grete.

Jeg haver søgt i Bænk og i Braa,

[1]) undvære.

Ingensteds kan jeg Palmer faa.
Ifjor vi skulde røge vort Kjød,
Da brændte vi de Palmer alsammen i Glød
Det raadte os en Mand, som det vel vidste,
At man plejed dermed Vor Herre at friste.
Siden have I ingen Palmer viet,
Jeg er tilfreds, at vi ere dem kvit.

Hr. Jon Skrik.

Hvort heden?[1] sagde nu Ræven da,
Den Tid han monne i Stampen staa.
Jeg tror, vi ere udi stor Fare
Os sættes fore saa mangen Snare.
Vort Skib er sønder, og Roret er tabt,
Hvore usle ere vi nu skabt!
Hvo kan nu stege uden Ild,
Af Skærsild have vi haft stor Vild[2].
Hvad skal jeg nu sige, det er alt gjort,
Skærsild er borte, som jeg haver spurgt,
Og tog med sig den store Skare,
Som jeg nu for eder vil aabenbare:
Psaltere, Vigilias og Sjælebad,
Derfore er jeg ikke meget glad,
Aarsdag, Offer og Maanede-Dag,
Deraf havde vi baade Ro og Mag,
Palmer, Olie og det viede Vand,
Og saa vort det store Band.
Al bort, al bort! jeg siger eder det,
Thi dør vor Messe nu strax isted.

---

1) hvorhen? 2) Gunst.

Skærsild var den Hoved-Aare,
Som var paafunden af vore Forfædre,
Af hvilken vor Messe haver sin Kraft,
Dette er nu alt borte, de have tabt.

Dr. Stagebrand.

Dr. Johan, Stolbroder kjære,
Jeg sværg eder det alt ved min Ære,
Jeg vilde ikke tage al Skaanes Land,
At Messen skulde dø nu under vor Hand.
Døde hun nu, vi vare tilstede,
Da finge vi intet for vor Møde.
Men jeg siger eder, vi ville bort fare,
Den Stund hun monne i Live være,
Dør hun da i alle di[1],
Da ville vi sige, at vi vaare af By.
Vi ville og sige overalt,
At hun blev udaf Luther kvalt.

Dr. Johan Ulff.

Det tykkes mig godt foruden Drud[2],
Jeg samtykker det samme, saa hjælpe mig Gud!
Havde vi igjen vor Salve god,
Da vilde vi strax med standende Fod
Os selve smørge baade ude og inde,
Og føde med det andet vore Børn og Kvinde.
Men det er forgjæves, kan jeg nu tro,

[1] alligevel. [2] for Alvor.

Thi ville vi give os til god Ro.
Vi ville nu ride, thi det er Kveld,
Vi have nu her fuldlidet Held.
Vil nogen os adspørge saa,
Hvorledes det monne vor Messe gaa,
Da ville vi svare med stolte Ord:
End nu saa vel som det gik ifjor!
Igaar havde hun en skjøn Forbands,
Med en Legate, som hedder Krantz.
Krantz hedder han, og det er vist,
Saa ofte haver han Pavens Fodder ky

Hans Fiskere.

Hr. Doctor, hvad mene I, at Folkene sige,
Naar de se eder hos Svinene ride,
Som I have fanget med det Skjel,
At I have Messen nu hjulpet saa vel.
Jeg frygter, de sige det alle Mand,
At I ere en Prangere paa dette Land,
Og derfore snarlige eder gribe
Og føre eder saa bagbunden til Ribe.

Dr. Johan Ulff.

Forbande dig den sorte Broder Diriks Hest!
For mig du spotter, din onde Gæst,
Jeg siger det vist alt paa min Ære,
En Skalk monne du for alle være,
Det er nok Sorg, der mig nu sker,
At du mig ikke over min Skade ser!

Sange og Psalmer

fra

Reformations-Tiden.

Samlede af

C. J. Brandt.

Kjøbenhavn.

Th. Michaelsen & Tillges Forlag.
(C. G. Iversens Boghandel.)

1861.

Thi ville vi give os til god Ro.
Vi ville nu ride, thi det er Kveld,
Vi have nu her fuldlidet Held.
Vil nogen os adspørge saa,
Hvorledes det monne vor Messe gaa,
Da ville vi svare med stolte Ord:
End nu saa vel som det gik ifjor!
Igaar havde hun en skjøn Fordands,
Med en Legate, som hedder Krantz.
Krantz hedder han, og det er vist,
Saa ofte haver han Pavens Fødder kyst.

Hans Fiskere.

Hr. Doctor, hvad mene I, at Folkene sige,
Naar de se eder hos Svinene ride,
Som I have fanget med det Skjel,
At I have Messen nu hjulpet saa vel.
Jeg frygter, de sige det alle Mand,
At I ere en Prangere paa dette Land,
Og derfore snarlige eder gribe
Og føre eder saa bagbunden til Ribe.

Dr. Johan Ulff.

Forbande dig den sorte Broder Diriks Hest!
For mig du spotter, din onde Gæst,
Jeg siger det vist alt paa min Ære,
En Skalk monne du for alle være,
Det er nok Sorg, der mig nu sker,
At du mig ikke over min Skade sper!

Sange og Psalmer

fra

Reformations-Tiden.

Samlede af

C. J. Brandt.

Kjøbenhavn.

Th. Michaelsen & Tillges Forlag.
(C. G. Iversens Boghandel.)

1861.

Louis Kleins Bogtrykkeri.

Indhold.

Den gamle Dagvise.

Den signede Dag, som vi nu se
Ned til os af Himmelen komme,
Gud lyser for os jo længer og mer,
Os alle til Glæde og Fromme,
Gud lade os ikke ske idag
Hverken Last, Skam eller Vaande!

Den signede Dag, den signede Tid,
Vor Herre hans Fødsels Time,
Da kom der Lius af Himmelen ned,
Saa vidt over Verden at skinne,
Det liuser for os evindelig
Nu og foruden al Ende.

Gud Fader, Søn og den Hellig Aand,
Med alle sine Engleskare,
Bevare os idag og allen Stund
Fra alskens Djævelens Snare,
Fra al den Avind, han til os bær,
Vor Sjæl og Liv til Fare.

Det Kors, Vor Herre han bar for os,
For vore Synd og ikke for sine,
Det sætter jeg idag mellem Djævelen og mig,
Jeg mener Guds værdige Pine,
Det Blod, der ned paa Korset rand,
Det slykker ud Synder mine.

Vaar alle de Træ i Verden er,
Løv, Græs og Sand paa Havsens Bunde,
Havde de Maal og kunde de tale
Og siunge med Engle-Stemme,
Saa kunde de aldrig tilfulde love
Jesum Mariæ Søn den rene.

Den lille Fugel han fløjer saa højt,
Og Været bær under hans Vinger,
Det er fuldondt med liden Magt
Mod høje Bjerg at springe,
De Strømme de rinde saa frydelig
Op under de grønne Linde.

Dagen han er aldrig saa lang,
At Aftenen maa vi jo vente,
Livet det endes med Dødsens Tvang,
Hvem det vil rettelig betænke,
Vi blive udkus[1] og Graven gjøres trang
Os følger ingen anden Ende.

---

[1]) udkastede.

Da give det Gud, vi have saa tjent,
I Verden vel tilmaade,
I Troen, at vi Guds Søn have kjendt,
Saa vi miste ikke Guds Naade,
Naar Verden haver os sin Bag tilvendt,
At vi da faa evig Baade.

Naar vi skulle til vort Fædernelànd,
Og skilles ved dette Elende,
Da befaler jeg Gud min Sjæl i Hand,
I Himmerigs Glæde at sende,
Gud Fader, Søn og den Helligaand
Han give vort Maal god Ende!

Nederlaget i Marsken.

De Fugle have faaet saa underligt et Raad,
De ville saa gjerne have af den Braad[1],
Som var opædt og alt fortært
For langen Tid af en anden Hær.
Og mangen Mand kom til Vaande.

---

[1]) Steg.

Og der kom fluende en Flok af Star[1],
De vidste ej Vejen, hvort de vilde fare,
De havde iagt at flue saa gent[2],
Havde det ikke bleven dem forment.
De maatte der blive paa Hede.

De brøde af Kviste og bygde Bolig,
De mente de skulde der sidde rolig,
Saa mangen bliver svegen med stor Uro,
Af den man bedst undertiden monne tro.
Det maatte disse Starre undgjelde.

Og der kom fluende en Flok med Svaner,
De stridte under den første Banner.
De sloge ud deres Vinger brede,
Saa dybt udi Dynd saa maatte de træde,
De danske Hofmænd til Skade.

De Duer komme fluende af et Taarn,
Dem bleve saa snart deres Vinger afskaarn.
Som Sne da var deres Vinger hvide,
De reves som Ulven Faaret monne slide.
Der var ikke Fred at vente.

I hvo som Uglen tager til Høg,
Han er ej selv ret fuldvel tryg,
Om Dagen hviler hun under Egeblade,
Om Natten sidder hun i Bondens Lade.
Hvo derpaa lider, farer ilde.

---

1) Stær. 2) hurtig.

Grif og Gam de sloges sammen tillige,
De vilde ikke for hverandre vige,
De andre smaa Fugle fløje bort med Skamme,
De agted det ikke som efter monne komme,
  De rømte ad fremmede Land.

Gert Falk sin Manddom lod han te,
Han vilde ikke længer paa Steden bie,
Han saa saa høit over breden Hede,
Han turde ikke værge sin egen Rede.
  De andre ligger ved Balger-Side[1].

Og Ebbe Gjed saa monne han hedde,
Krist give deres Sjæle Himmeriges Glæde,
Den som er skilt ved Paradis,
Han fanger hverken Ro eller Lise.
  Gud ved, hvem Danmark den Skade voldte!

Den gamle Ørn og hannem randt Taare,
Han tog sin gode Hest med Spore,
Saa for han til sit Rede hjem,
Han gav denne Færd saavel i Gjem.
  Han agter denne Spot at hævne.

Og de vare atten Tusinde stærk,
Der de droge over Dige og Mark,
Men der de droge tilbage igjen,
Som førre rede fire, der red end en.
  Det siger den med monne være.

---

[1]) ligge slagne (?)

Den Vise hun er ikke lagt om Fugle,
Den er om Krigsmænd fine og ædle,
Kong Hans han førte sin Hær med Magt,
Udi Ditmærsken blev den nederlagt.
Det staar saalænge til Minde.

Han tænker at hævne den Bonde-Hovmod,
Om han er født af kongeligt Blod,
Han mener, at Grisen betale skal,
Hvad som haver brødt den gamle Galt.
Det gaar dem ud forsande!

Den landflygtige Konge.

Alle smaa Fugle, i Skoven er,
De give paa Høgen stor Klage,
Han river af dem baade Fjere og Dun,
Og vil dem af Skoven jage.
Men Ørnen bygger i Fjelden nu.

Saa fløje de op i Egetop,
De lagde et Raad paa ny,
Hvorledes de skulde en Konning faa,
Dem kunde fra Høgen fri.

Frem da traadte den uselig Krage,
Hun var saa sorgefuld:
Kejse vi os den gamle Ørn,
Jeg haaber, han vorder os huld.

Det var alle de andre smaa Fugle,
De svarede Ja dertil.
Nu er Ørnen vorden Fugle-Konge,
Saalænge som Gud han vil.

Til da svared den stolte Høg:
Vi stede det ingelunde,
Og skal den Ørn være Fugle-Konge,
Han lægger os øde i Grunde.

Det da spurgte den gamle Ørn,
Han blev saa vred i Hu,
Og slog han til den stolte Høg,
Alt med sin skarpe Klo.

Derved da glædtes de andre smaa Fugle,
Og sunge hver med sin Stemme.
I Lunden var Fryd og Fuglesang,
Alt der som Ørnen var hjemme.

Sammen da sankes den Høge-Hær,
Den skjulte baade Skov og Kjær,
Og vi ville os til Lunden fare,
Og gjøre den Ørn et Blær[1]!

[1] Storm.

Det da hørte den simpel Due,
Hun fløj til Ørnen og sagde:
Og nu da kommer den Høge-Hær,
Han agter at gjøre dig Skade."

Til da svared den gamle Ørn,
Saa baade hans Øjne de runde:
„Saa mange Mus de bide en Kat,
Thi maa jeg rømme af Lunde".

Bort da fløj den gamle Ørn,
Alt med sine Unger saa smaa,
De andre smaa Fugle de bleve saa vilde,
De vidste dem ingen Raad.

Nu sidder Høgen i Egetop,
Og breder han ud sine Vinge,
De andre Smaa-Fugle i Skoven er,
Dem monne saa jammerlig trænge.

Nu sidder Kragen paa bare Kvist,
Og svelter hun over sin Klo,
Uglen skjuler sig i Elle-Trunte,
Jeg venter, hun haver Uro.

Viben hun løber i Ager-Ren,
Alt med sin høje Top,
Høgen han kommer der fluende frem,
Han tager og æder hende op.

Nu sidder alle de andre smaa Fugle
Og tie saa kvær som Stene,
De have nu mist deres dejlig Sang,
Vil Gud, de faa hannem igjen.

Nu er der Sorrig og Graad i Lunde,
Som førre var Fugle-Sang,
De fattige smaa Fugle ynkes mig over,
Dem Tiden skal være saa lang.

Hunden ligger under Bordet og sover,
Og Ræven i Gaasesti,
Naar Tiden er, saa vaagner han op,
Sine fattige Gjæs at frie.

Katten han ligger i Gaarden syg,
Og alle Mand vil hannem hade.
Musen raader selv i fattig Kones Pose,
Hun gjør hende fuldstor Skade.

Herre Gud da hjælpe den fattige Ørn,
Som flyver i vilden Hede,
Han ved sig hverken Læ eller Ly,
Som han tør bygge sin Rede.
Men Ørnen han bygger i Fjelden ud.

En Maria-Vise.

Krist unde mig den Helligaands Naade,
Og dertil Kunst og Sinde,
Og fylde mig op, det mig er faat[1],
Jeg vilde gjerne love en Kvinde!
Hende sømmer vel baade Hæder og Ære,
Al Dyd skal op af rise[2].
Hun er vel kjendt baade fjern og nær,
Af hende kvæder jeg en Vise.

Ridder og Svende og Fruer og Mør,
I lader op eders Øre!
I være vel tyste som der tilbør,
Om I ville hendes Lov høre.
Jeg vil dig love, du ædle Jomfrue.
Om du det ikke forkunde[3],
Jeg fører dit Lov af al min Mue,
For alle dem dig vel unde.

---

[1] det mig fattes. [2] udspringe af. [3] mistænkes.

Ingen haver set saa væn en Kvinde,
Disse Ord maa jeg bevise,
Hun er vel prøvet i Tugt og Sinde,
Der skriver af Salomon Vise.
Hun er møget væner end Engel i Skare,
Saa er hun skjøn den rene,
Sol og Maane og Stjerner klare,
Ligner ikke den Jomfru, jeg mener.

Ingen kan tænke, hvor væn hun er,
Der haver Mand ingen Evne,
Mit Hjerte det glædes, hun er mig kjær,
Naar jeg hendes Navn hør' nævne.
Hun er vel klædt til Hand og Fod
I Purpur og Jacinto,
I Bollekin og Bliant,
I Koko og Bistincto.

Hendes Klæder er foret med Panter-Skind,
De have saamange Lyde[1],
Og med Salamander-Skind fuldvel,
Med Glæde maa hun dem nyde.
Hendes Klæder have meget sødre Døn[2],
End Roser og Muskate baade,
Som Isaak talede til sin Søn,
Han laa i Dødsens Baade.

---

[1]) Farver. [2]) Lugt.

Den gamle Dagvise.

Den signede Dag, som vi nu se
Ned til os af Himmelen komme,
Gud lyser for os jo længer og mer,
Os alle til Glæde og Fromme,
Gud lade os ikke ske idag
Hverken Last, Skam eller Vaande!

Den signede Dag, den signede Tid,
Vor Herre hans Fødsels Time,
Da kom der Lius af Himmelen ned,
Saa vidt over Verden at skinne,
Det liuser for os evindelig
Nu og foruden al Ende.

Gud Fader, Søn og den Hellig Aand,
Med alle sine Engleskare,
Bevare os idag og allen Stund
Fra alskens Djævelens Snare,
Fra al den Avind, han til os bær,
Vor Sjæl og Liv til Fare.

Det Kors, Vor Herre han bar for os,
For vore Synd og ikke for sine,
Det sætter jeg idag mellem Djævelen og mig,
Jeg mener Guds værdige Pine,
Det Blod, der ned paa Korset rand,
Det slykker ud Synder mine.

Vaar alle de Træ i Verden er,
Løv, Græs og Sand paa Havsens Bunde,
Havde de Maal og kunde de tale
Og siunge med Engle-Stemme,
Saa kunde de aldrig tilfulde love
Jesum Mariæ Søn den rene.

Den lille Fugel han fløjer saa højt,
Og Været bær under hans Vinger,
Det er fuldondt med liden Magt
Mod høje Bjerg at springe,
De Strømme de rinde saa frydelig
Op under de grønne Linde.

Dagen han er aldrig saa lang,
At Aftenen maa vi jo vente,
Livet det endes med Dødsens Tvang,
Hvem det vil rettelig betænke,
Vi blive udfus[1] og Graven gjøres trang
Os følger ingen anden Ende.

---

[1]) udkastede.

Da give det Gud, vi have saa tjent,
I Verden vel tilmaade,
I Troen, at vi Guds Søn have kjendt,
Saa vi miste ikke Guds Naade,
Naar Verden haver os sin Bag tilvendt,
At vi da faa evig Baade.

Naar vi skulle til vort Fædernesland,
Og skilles ved dette Elende,
Da befaler jeg Gud min Sjæl i Hand,
I Himmerigs Glæde at sende,
Gud Fader, Søn og den Helligaand
Han give vort Maal god Ende!

Nederlaget i Marsken.

De Fugle have faaet saa underligt et Raad,
De ville saa gjerne have af den Braad[1],
Som var opædt og alt fortært
For langen Tid af en anden Hær.
Og mangen Mand kom til Vaande.

---

[1]) Steg.

Og der kom fluende en Flok af Star[1],
De vidste ej Vejen, hvort de vilde fare,
De havde iagt at flue saa gent[2],
Havde det ikke bleven dem forment.
  De maatte der blive paa Hede.

De brøde af Kviste og bygde Bolig,
De mente de skulde der sidde rolig,
Saa mangen bliver svegen med stor Uro,
Af den man bedst undertiden monne tro.
  Det maatte disse Starre undgjelde.

Og der kom fluende en Flok med Svaner,
De stridte under den første Banner.
De sloge ud deres Vinger brede,
Saa dybt udi Dynd saa maatte de træde,
  De danske Hofmænd til Skade.

De Duer komme fluende af et Taarn,
Dem bleve saa snart deres Vinger afskaarn.
Som Sne da var deres Vinger hvide,
De reves som Ulven Faaret monne slide.
  Der var ikke Fred at vente.

I hvo som Uglen tager til Høg,
Han er ej selv ret fuldvel tryg,
Om Dagen hviler hun under Egeblade,
Om Natten sidder hun i Bondens Lade.
  Hvo derpaa lider, farer ilde.

---

1) Stær. 2) hurtig.

Grif og Gam de sloges sammen tillige,
De vilde ikke for hverandre vige,
De andre smaa Fugle fløje bort med Skamme,
De agted det ikke som efter monne komme,
  De rømte ad fremmede Land.

Gert Falk sin Manddom lod han te,
Han vilde ikke længer paa Steden bie,
Han saa saa høit over breden Hede,
Han turde ikke værge sin egen Rede.
  De andre ligger ved Balger-Side[1].

Og Ebbe Gjed saa monne han hedde,
Krist give deres Sjæle Himmeriges Glæde,
Den som er skilt ved Paradis,
Han fanger hverken Ro eller Lise.
  Gud ved, hvem Danmark den Skade voldte!

Den gamle Ørn og hannem randt Taare,
Han tog sin gode Hest med Spore,
Saa for han til sit Rede hjem,
Han gav denne Færd saavel i Gjem.
  Han agter denne Spot at hævne.

Og de vare atten Tusinde stærk,
Der de droge over Dige og Mark,
Men der de droge tilbage igjen,
Som førre rede fire, der red end en.
  Det siger den med monne være.

[1] ligge slagne (?)

Den Vise hun er ikke lagt om Fugle,
Den er om Krigsmænd fine og ædle,
Kong Hans han førte sin Hær med Magt,
Udi Ditmærsken blev den nederlagt.
  Det staar saalænge til Minde.

Han tænker at hævne den Bonde-Hovmod,
Om han er født af kongeligt Blod,
Han mener, at Grisen betale skal,
Hvad som haver brødt den gamle Galt.
  Det gaar dem ud forsande!

Den landflygtige Konge.

Alle smaa Fugle, i Skoven er,
De give paa Høgen stor Klage,
Han river af dem baade Fjere og Dun,
Og vil dem af Skoven jage.
  Men Ørnen bygger i Fjelden nu.

Saa fløje de op i Egetop,
De lagde et Raad paa ny,
Hvorledes de skulde en Konning faa,
Dem kunde fra Høgen fri.

Frem da traadte den uselig Krage,
Hun var saa sorgefuld:
Kejse vi os den gamle Ørn,
Jeg haaber, han vorder os huld.

Det var alle de andre smaa Fugle,
De svarede Ja dertil.
Nu er Ørnen vorden Fugle-Konge,
Saalænge som Gud han vil.

Til da svared den stolte Høg:
Vi stede det ingelunde,
Og skal den Ørn være Fugle-Konge,
Han lægger os øde i Grunde.

Det da spurgte den gamle Ørn,
Han blev saa vred i Hu,
Og slog han til den stolte Høg,
Alt med sin skarpe Klo.

Derved da glædtes de andre smaa Fugle,
Og sunge hver med sin Stemme.
I Lunden var Fryd og Fuglesang,
Alt der som Ørnen var hjemme.

Sammen da sankes den Høge-Hær,
Den skjulte baade Skov og Kjær,
Og vi ville os til Lunden fare,
Og gjøre den Ørn et Blær[1]!

[1] Storm.

Det da hørte den simpel Due,
Hun fløj til Ørnen og sagde:
Og nu da kommer den Høge-Hær,
Han agter at gjøre dig Skade."

Til da svared den gamle Ørn,
Saa baade hans Øjne de runde:
„Saa mange Mus de bide en Kat,
Thi maa jeg rømme af Lunde".

Bort da fløj den gamle Ørn,
Alt med sine Unger saa smaa,
De andre smaa Fugle de bleve saa vilde,
De vidste dem ingen Raad.

Nu sidder Høgen i Egetop,
Og breder han ud sine Vinge,
De andre Smaa-Fugle i Skoven er,
Dem monne saa jammerlig trænge.

Nu sidder Kragen paa bare Kvist,
Og svelter hun over sin Klo,
Uglen skjuler sig i Elle-Trunte,
Jeg venter, hun haver Uro.

Viben hun løber i Ager-Ren,
Alt med sin høje Top,
Høgen han kommer der fluende frem,
Han tager og æder hende op.

Nu sidder alle de andre smaa Fugle
Og tie saa kvær som Stene,
De have nu mist deres dejlig Sang,
Vil Gud, de faa hannem igjen.

Nu er der Sorrig og Graad i Lunde,
Som førre var Fugle-Sang,
De fattige smaa Fugle ynkes mig over,
Dem Tiden skal være saa lang.

Hunden ligger under Bordet og sover,
Og Ræven i Gaasesti,
Naar Tiden er, saa vaagner han op,
Sine fattige Gjæs at frie.

Katten han ligger i Gaarden syg,
Og alle Mand vil hannem hade.
Musen raader selv i fattig Kones Pose,
Hun gjør hende fuldstor Skade.

Herre Gud da hjælpe den fattige Ørn,
Som flyver i vilden Hede,
Han ved sig hverken Læ eller Ly,
Som han tør bygge sin Rede.
Men Ørnen han bygger i Fjelden ud.

En Maria-Vise.

Krist unde mig den Helligaands Naade,
Og dertil Kunst og Sinde,
Og fylde mig op, det mig er faat[1],
Jeg vilde gjerne love en Kvinde!
Hende sømmer vel baade Hæder og Ære,
Al Dyd skal op af rise[2].
Hun er vel kjendt baade fjern og nær,
Af hende kvæder jeg en Vise.

Ridder og Svende og Fruer og Mør,
I lader op eders Øre!
I være vel tyste som der tilbør,
Om I ville hendes Lov høre.
Jeg vil dig love, du ædle Jomfrue.
Om du det ikke forkunde[3],
Jeg fører dit Lov af al min Mue,
For alle dem dig vel unde.

---

[1]) det mig fattes. [2]) udspringe af. [3]) mistænktes.

Ingen haver set saa væn en Kvinde,
Disse Ord maa jeg bevise,
Hun er vel prøvet i Tugt og Sinde,
Der skriver af Salomon Vise.
Hun er møget væner end Engel i Skare,
Saa er hun skjøn den rene,
Sol og Maane og Stjerner klare,
Ligner ikke den Jomfru, jeg mener.

Ingen kan tænke, hvor væn hun er,
Der haver Mand ingen Evne,
Mit Hjerte det glædes, hun er mig kjær,
Naar jeg hendes Navn hør' nævne.
Hun er vel klædt til Hand og Fod
I Purpur og Jacinto,
I Bollekin og Bliant,
I Koko og Bistincto.

Hendes Klæder er foret med Panter-Skind,
De have saamange Lyde[1],
Og med Salamander-Skind fuldvel,
Med Glæde maa hun dem nyde.
Hendes Klæder have meget sødre Døn[2],
End Roser og Muskate baade,
Som Isaak talede til sin Søn,
Han laa i Dødsens Baade.

[1]) Farver. [2]) Lugt.

Hendes Hoved det lignes ved Guld det røde,
Karmelus Bjerg det høje,
Det giver Frugt og Urter til Grøde,
Over alle sine Land tilnøje.
Øjen haver kun Turtel-Syn,
Og Haar som Palme-Kviste,
Hun er den Sol, os daglig skin,
Vi kunne hendes Naade ej miste!

Hun er opvoxen Mø som Vaand,
Som Myrra-Torn det røde,
Hendes Belte det er et Silkebaand,
Det bær hun foruden al Møde.
Hendes Hals er hvider og væner at se
End Davids Taarn det bolde,
Ihvo det ser, hannum lyster at le,
Saa er det stærkt at holde,

Med Skjold og Spyd og Bøsser og Blider,
Og dertil favre Tinde.
Hun lever med Glæde, foruden al Kvide,
Den ædleste Kejserinde.
Johannes han saa en Jomfru saa fin,
Man maatte hende Dronningen kalde,
Hun var klædt i Solsens Skin,
Og Maanen hendes Fode-Palle[1].

---

[1]) Skammel. (jf. Aab. 12.)

Johannes han skriver in Apokalypsi saa,
Af hendes Kaabe og Krone,
Som han paa Patmos Øen saa,
J Himmerigs høje Trone.
Sybilla hun saa den samme Syn,
Hun lod en Kejsere skaade,
J Romæ Stad under Himmelsens Skin,
Det havde os Glæde at bude.

Hun haver en Krone, baade væn og bold,
Er lagt med dyre Stene,
Af alle Kreatur er hun udvalgt,
Den ædleste Jomfru alene.
Hendes Fødder de stander i en stadig Glød,
Ere skoede i Guld det røde,
De hende tjener, løser hun af Nød,
J Himmerig vil hun dem lønne.

Judit hun var en Kvinde fuldskjøn,
Og klog i alle Sinde,
Hun frelste sit Folk og var fuldkjøn,
Holifernem monne hun forvinde.
Hun lignes hende som Vand for Vin,
Den alsom ædleste Lillie,
J al vor Nød er hun fuldfin,
Fran Helved kan hun os skillie.

Potifar han havde en Datter saa gjev,
Han lukte hende i Taarnet inde,
Han gav hende Josef til Husfru lev[1],
Asnek, den skjønneste Kvinde.
Intet lignes hun ved denne,
Som jeg djærves af at kvæde,
Hun kan vel løse af alhande Væne[2],
I Himmerig haver hun Glæde.

Hun er vel ren baade ude og inde,
For alle hande Smitte,
Alverdens Spejl med Tugt og Sinde,
Krist give os hende at hitte.
Hun er end vænere end Ester Frue,
Frugtsommeliger er hun end Lea,
Hun hjælper os gjerne af al sin Mue,[3]
Hendes Navn det kaldes Maria!

---

[1] kjær. [2] Pine. [3] Formue, Evne.

Jomfru Marias Smerte.

Hos Korsens Træ,
Med Sorg og Ve,
Stod Kristi Moder,
Med Graadsens Floder,
Hendes Søn paa Korset hængde.
Af Suk og Graad,
Som før var spaad,
Med stor Ufryd
Stak Drøvelsens Spyd,
Hendes Hjerte det da trængde.

Hvad Sorg og Nød
Af Kristi Død
Guds Moder monne faa,
Der hun det saa,
Sin Søn da pintes saa saare!
Hun beskelige græd,
Og sørgede med,
Hun styrte' ned
Og skjalv derved,
Der han skulde lide den Fare.

Hvo er saa haard,
Han fælder ej Taar,
Om han kunde se,
Med hvor stor Ve
Maria ved Korset pintes!

Hun saa sin Søn
For Menneskens Kjøn,
Under Svøbe og Lime,
Med stor Besvime,
Med Reb til Støtten bunden,
Der han sin Aand
Gav Fader i Haand,
Og siden udrand
Baade Blod og Vand,
Da var hun nær forsvunden.

O Moder sød,
For din Søns Død,
Du und nu mig
At græde med dig,
Din Sorg med dig at bære.
Giv mig i Sind
At lægge paa Vind,
At elske din Søn,
Saa dine Bøn
Hannum tækkelige maatte være!

Udi mit Bryst
Du nu indkryst
Hans Vunder fem,
At tænke paa dem,
Min Sjæl til stor Husvale!
Lad mig og saa
I Hjertet faa
Baade Villie og Hu
At tjene hannum saa nu,
Thi han slig Død vilde taale.

O milde Ros',
Lad mig staa hos
Og bære med dig
Af Drøvelse slig,
Som da dit Hjerte gjæste'.
O Jomfru klar,
Hans Kors og Saar,
Hans Død og Pine,
Med Støtte og Lime,
Du inden mit Hjerte fæste!

Jeg vilde og saa
Maatte det saa gaa,
I Hjerte og Mod
Fra Hand og Fod
Hans Saar og Hudstryg bære.

Jeg beder dig nu,
Af Hjerte og Hu,
Paa strenge Dom
Du til mig kom,
Mit Forsvar da at være.

Fra Djævelsens Svig
Du frelst da mig,
Lad hannum ej da
Magt med mig faa
For din Miskundhed og Naade!
O milde Mø,
Naar jeg skal dø,
Gak for din Søn,
Med moderlig Bøn,
Og frels min Sjæl af Vaade!

En liden Vise om Jomfru Maria.

(uden Tvivl af Poul Eliesen).

Hil Maria, Jomfru søde,
Hvad dig sømmer Ære og Pris,
Den Tid du Guds Søn fødte,
Du est over alle Rosen-Ris.
Vi maa dig derfor kalde
Et Blomster over dem alle,
O ædele Jomfru viis!

O Kydskheds rene Lilje[1],
Som Lugten giver bedst,
Jeg ved, det er din Villie,
At vi skulle alle flest
I Paradis hensættes,
Der er Glæden mest,
Og der er Glæden bedst!

Tag bort den Krankheds Plage,
Vi bede dig alle saare,
Som vi i Verden have,
Med Anger og grædende Taare.
Vi kjendes at have syndet,
Saa mange som vi ere,
Med dem som for os vaare.

Giv os af Kristi Naade,
Som hviltes i dit Skjød,
Over al naturlig Maade,
Med Aarer, Blod og Kjød,
Saa var Guds Søn undfangen,
Fødter, bunden og tvungen,
For han vilde taale Død.

Eja, hvad var din Glæde,
Maria, Jomfru skjøn,
Den Gud af højeste Sæde,
Gav dig sin eneste Søn!

[1] for: castitatis lilium.

Eja, hvad var hans Pine,
Ikke for Synderne sine,
Men alt for Menniskens Kjøn!

O Maria, Jomfru fin,
Hør hvad jeg beder dig,
Og du est Trøsterinde min,
Om du vilt høre mig:
Gud ville min Synd fordrive,
Naar du monne for mig bede,
Alt efter din gamle Sæd.

Naar Gud er vore Synder gram,
Dig gjerne da vil han høre.
Jesus, din Søn, det himmelske Lam.
Monne det saa kraftelige gjøre.
Vore Synder dem bar han paa sin Ryg,
En Patron er han fordi saa tryg
Udi Gud Faders Øre.

Dog du foragtes af Mange,
Som nu bespotte Gud,
Det som var spaaet for lange,
Imod hans hellige Bud:
Du est dog Himmerigs Dronning skjøn,
Naar[1] du haver født den eneste Søn,
Som er baade Mand og Gud.

---

[1]) fordi.

Ville de dig ikke bekjende
Af al deres Hjertens Grund,
Og lade udaf at skjænde
Med deres spotske Mund:
Giv dennem i Verden Plage,
At de ikke flere bedrage,
Med Løgn saa mangelund!

En Munks Klage.

Psalmer og Lovsange ere optænkt,
Gud Fader dermed at prise,
Og ikke til Menneskens Kladeri,
deres Ondskab dermed at bevise.
Men nu misbruges de anderledes,
til unyttige Handel og Tale,
Som til sin Tid straffes vil
med Helvedes Ild og Kvale.

„Af Dybsens Nød", den Psalme saa skjøn
er digtet af David hin bolde,
Og ikke af Dadler eller unyttige Folk,
som ondt føre udi deres Skjolde.

Nu synges hun om oprigtige Folk,
dennem dermed at bagvaske,
Dog hver bliver vel dén han er
for alle Pladder-Taske.

Om de endskjønt lader hver forstaa
deres onde Nemme og Baane,
Og mener baade af Hu og Sind
godt Folk dermed at forhaane,
Saa bliver dermed deres Ondskab bekant,
at de ere falske udi Sinde,
Og bliver kundgjort for alle Mand,
at dermed er ingen Ære at vinde.

„Af Dybsens Nød" raabte David saa højt,
udaf bedrøvede Sinde,
Til Gud sin Herre, som hannem havde skabt,
og ikke til Mand eller Kvinde,
Som disse Bagvasker, nu lader forstaa,
godt Folk hermed at skulle gjøre,
Enddog de aldrig have hørt eller saa,
nogen sin Røst saa monne framføre.

Et Menneske, som oprigtigt er,
hun lader sig ikke behage,
Deres Tale at antage eller give udi Agt,
raabte de end nogre Dage;

Men holder sig selver for fin og værd,
andet at gjøre og lade,
End det som sømmer og staar hende vel,
og haver gode Maade.

Derfor da haver ingen behov,
paa deres Gjerninger at agte,
Som stille sig ret udi Sind og Hu,
i Ord og alle Fagte.
Ikke heller tør nogen hævne det,
som hannem ikke sker til Onde,
Men kan vel taale ihvem det skal,
hvad ret er udi alle Stunde.

Det var vel ret og burde at ske,
at hver som sligt vilde digte,
At de deres Navne lod sætte derudi,
at hver Sandhed kunde besigte.
Saa kom vel den som lod dem forstaa,
at de det ikke burde taale,
At de deres Løgn udraabe vil,
og Sandhed udi det Sted forholde.

Enddog at det maa ikke nu ske,
sligt maa gives os tilkjende,
Saa lader de dem vel ofte bete,
Sandhed til Løgn at omvende.

Indtil saa længe de bliver betalt
for deres forfængelig Tale,
Af alle dennem som Sandhed have kjær,
de ville dennem vel afmale.

En Fugl den kjendes paa Fjedren sin
og Æsel paa Øren hin lange,
Saa gjør og Skalken paa Ord og Digt,
som stedse fra hannem mon gange.
Gud give dennem Sorg og Hjerteve,
og aldrig Glæde i Bryste,
Og lade det vare saalænge hos dem,
indtil vi skulle dem trøste!

Julesang
(efter Latinen).

Den signede Dag er os beted,
Thi maa vi frilige kvæde,
Krist er fød, det er nu sked,
Thi maa vi os vel glæde.
Han er et Barn saa underligt,
Favrt og skjønt og lysteligt,

Alt inden sin Manddoms Ære.
Hans Magt hun er utænkelig,
Hans Kraft hun er ukrænkelig,
Alt inden sin Guddoms Ære.

Den som alting haver i Vold,
Og Himlen haver at raade,
Han fødtes i en Asne-Stold,
For Oxe og Asen baade.
Sol og Maane haver han gjord,
Al Verden skabte han med et Ord,
Planeter og alle Stjerner.
Han hvilte i den Krubbe saa trang,
For Mennisken vilde han lide den Tvang,
Thi kjendes vi hannem saa gjerne.

Krist er født af en Jomfru ren,
Det kunde han vel forlæste,
Som Rosen springer af Lilie-Gren,
Imod Naturens Bedste.
Han fødtes af en Jomfru spæd og ung,
Hendes Byrde var let og ikke tung,
Det kunde vel Jesus raade.
De Spenner[1], der hun med gav at di,
Der var den Helligaands Dyd udi,
Opfyldt med Guddoms-Ære.

---

[1]) Bryster.

Som Solen ganger igjennem et Glar,
Og det vorder intet ad Skade,
Saa er Maria en Jomfru klar,
Udaf den Helligaands Naade.
Salig er den Barne-Moder,
Som Herre Gud gav Naaden stor,
At hun skulde Jesum føde!
Saligt er det Liv, hannem bar,
Og saa de Lemmer, der med var,
Som os skulde frelse af Møde!

Kejseren lod byde over alt sit Land,
Han lod det Folk beskrive,
Alt Verden stod da til hans Haand,
De skulde hannem Skatten give.
Op stod Josef og Maria glad,
Saa fore de til Betlehem Stad,
De kunde ikke længer komme.
Og der det kom til Midnats-Tid,
Da fødtes den Herre baade mild og blid,
Os alle til Glæde og Fromme.

Engelen taler til Hyrderne saa,
Han fik saa vel til Orde,
Der han fandt dem paa Marken gaa,
Og vogtede deres Hjorde:
„Nu er Himmerigs Konge fød,
Al Verdens Sorg hun er forød,

Det maa vi visselige agte,
Han er en Herre over Engle-Kor,
En Høvding over dem, paa Jorden bor,
Faver i alle sine Fagte."

Herre Gud, som os haver skabt,
Han lod sig dertil sømme,
Frelste dem igjen, som vare fortabt,
Alt udaf Djævelens Gjemme.
Forlad os det, som vi have brudt,
Und os at gjøre som for dig er godt,
Vor Hu fra Synden at vende.
Lad os leve i stadelig Tro,
Med dig at blive i evig Ro
Og Fred foruden al Ende!

Psalme
(af Cl. Mortensen Tøndebinder, efter Luther).

Af Dybsens Nød raaber jeg til dig,
Herre Gud, vilt du mig høre!
Din Naadsens Øren vend du til mig,
Min Røst jeg nu fremfører.
Giver du paa vor Gjerninger Agt,
At hævne Synden med din Magt,
O Herre, hvo kan det taale?

Hos dig alene gjelder Naade og Gunst,
Til Synden at forlade,
Naar vi dig nogentid have mist,
Vi vide os ej at raade.
For dig ingen sig berømme kan,
Thi maa dig frygte alle Mand,
Og trøste dem paa din Naade.

Til Gud staar alt mit Haab og Trøst,
Min Gjerning kan mig ej baade,
Idet du ene haver mig forløst
Af din usigelig Naade.
Dine Ord de ere en dyrebar Skat,
Som du os haver efterladt,
Dem ville vi gjerne høre.

Skulde det vare fra Morgenstund,
Og end til Aftens Ende,
Da skulde mit Hjerte ingelund
Fortvivle eller fra dig vendes.
Saa bør at være ret Israels Art,
At haabe og tro af Hjertet snart,
Og Naade af hannem begjere.

Dog Synden hos os er mangefuld,
Hos Gud er meget mer Naade,
At hjælpe os, er han vel huld,
Af Nød og alskøns Vaade.

Han er forvist den rette Tolk,
Som haver forløst alt Israels Folk
Af Sorg og Synder alle.

Løgn og Sandhed.

(af Hans Tavsen).

I fordum Tid var Sandhed mægtig og bold,
Afholden i alle Maade,
Over al Verden havde hun Vold,
Og ingen Mand gjorde hende Skade.
Men nu er Løgn vorden hende vred,
Han maa hende hverken høre eller se,
Han vil hende plat fordrive.

Sandhed for til Herre-Slot,
Hun agted den Borgeleje at fange,
Saa brat som hun var kommen op,
Og klagede hendes Vaande,
Der kom Løgnen ridend' i Gaard,
Med Rytter og Hofmænd, saa vældig han vaar,
Med blanke Spiud i Hænde.

Hos dig alene gjelder Naade og Gunst,
Til Synden at forlade,
Naar vi dig nogentid have mist,
Vi vide os ej at raade.
For dig ingen sig berømme kan,
Thi maa dig frygte alle Mand,
Og trøste dem paa din Naade.

Til Gud staar alt mit Haab og Trøst,
Min Gjerning kan mig ej baade,
Idet du ene haver mig forløst
Af din usigelig Naade.
Dine Ord de ere en dyrebar Skat,
Som du os haver efterladt,
Dem ville vi gjerne høre.

Skulde det vare fra Morgenstund,
Og end til Aftens Ende,
Da skulde mit Hjerte ingelund
Fortvivle eller fra dig vendes.
Saa bør at være ret Israels Art,
At haabe og tro af Hjertet snart,
Og Naade af hannem begjere.

Dog Synden hos os er mangefuld,
Hos Gud er meget mer Naade,
At hjælpe os, er han vel huld,
Af Nød og alskøns Baade.

Han er forvist den rette Tolk,
Som haver forløst alt Israels Folk
Af Sorg og Synder alle.

Løgn og Sandhed.

(af Hans Tavsen).

I fordum Tid var Sandhed mægtig og bold,
Afholden i alle Maade,
Over al Verden havde hun Vold,
Og ingen Mand gjorde hende Skade.
Men nu er Løgn vorden hende vred,
Han maa hende hverken høre eller se,
Han vil hende plat fordrive.

Sandhed for til Herre-Slot,
Hun agted den Borgeleje at fange,
Saa brat som hun var kommen op,
Og klagede hendes Vaande,
Der kom Løgnen ridend' i Gaard,
Med Rytter og Hofmænd, saa vældig han vaar,
Med blanke Spiud i Hænde.

Løgn er holden i Herre-Stat,
De monne hannem hædre og ære,
Sandheden fik det spurgt saa brat,
Stor Sorg monne det hende være.
Sandhed skred ad Porten ud,
At hun undkom, hun takkede Gud,
Hendes Liv havde det nær kostet.

Sandhed for til Kjøbsted ind,
Og Kjøbsteds-Ret at nyde,
Løgnen fik det saa i Sind,
Han vilde hende det forbyde.
Løgnen skrev Brev til Borgemester og Raad,
At de Sandheden ihjel skulde slaa,
Hun ej hos dem skulde blive.

Thi maatte Sandheden om Midnatstid
Fra Kjøbsted-Mænd undvige,
Fordi de lagde derpaa stor Flid,
At de vilde hende besvige.
Saa gik hun sig til Bondens Gaard,
Og agted at blive der nogen Aar,
At Løgnen hende ikke skulde finde.

Sandhed kom paa Tinge frem,
Retfærdigheds Sager at føre,
Fogden var en hastig Mand,
Han slog hende ved hendes Øre:

„Du før mig hverken Oxe eller Guld,
Udi mit Embede est du mig uhuld,
Jeg vil dig hverken se eller høre.“

Løgn skrev Brev til alle Ting,
At de Sandhed skulde gribe,
Og sende hende bunden til Slottet ind,
Han vilde dem Gaver give,
Eller Løgnen vilde Bonden beskatte,
Hardt plage og trælle, som han vel maatte
At hannem skulde lidet trives.

Sandheden maatte ikke paa Jorden bo,
Hun kunde ej Fred der nyde,
Thi monne hun paa Kapittel gaa,
Hun vilde hendes Skjel der skyde[1].
Bispen og Prælater traad hende under Fod,
Thi hun var deres Stat imod,
Som de urettelig førte.

Sandhed monne til Kloster gaa,
Hos Bisper maatte hun ikke være,
Hun tog en Munke-Kappe paa,
Den agted hun rolig at bære,
Og bad fast Munkene mod Løgn at stride,
Saa hun maatte rolig i Klostret blive,
Deraf havde de stor Ære.

[1]) hun vilde indskyde sin Sag for Kapitlet ɔ: Biskop og Domherrer.

„Sandhed, du est en Rømnings-Mand,
Og dig kan ingen lyde!
Det svarede Guardian som en Mand,
Vi ville ej for dig stride.
Fordi vi tjene Hr. Løgn med Tro,
Du maat ej i vort Kloster bo,
Du kant os lidet fromme."

„Løgn han er udi Kloster rig,
Han gjør os ingen Plage,
Aldrig er nogen i Verden slig,
Der os giver bedre Dage.
Løgn han bygger op store Mure,
At Arbejdet os ej bliver for sur,
Han kan os vældig forsvare."

„Men Sandhed du est baade sulten og mavr,
Dit Stegers monne lidet ryge,
Vort Pressun[1] est du en Gjæst saa favr
Og denne skalt du nyde."
— Saa er nu Løgnen Munkenes Patron,
Og Sandhed sidder i deres Pressun,
Til Døde ville de hende svelte.

Havde Sandhed enten Venner eller Frænder,
Der for hende til Munkene vilde tale,
At de deres Vrede vilde fra hende vende,
Og lade hende fredelig henfare!

---

1) Fængsel.

Herre Gud af Himmelen hjælpe hende vel,
Thi Munkene gjøre hende største Uskjel,
Hun haver dog ingen Brøde.

Sandhed fortrykkes til en Tid,
Det kan hver Mand vel mærke,
Og Djævelen gjør dertil stor Flid,
At han kan Løgnen bestærke,
Men kommer Sandhed til Ords igjen,
Da raader jeg, Løgn, du bruger dine Ben,
Du vedst, hvad det vil koste.

Der er nu faa, det ville forstaa,
At Sandhed af Fængsel er kommet,
Dog love vi Gud, baade store og smaa,
Af Hjerte og ikke af Lunge.
Papister dem stinger hun jammerlig,
At hun aabenbarer deres Svig,
Som dennem stor Vold haver givet.

Gud hjælpe dem alle, som lide Tvang,
Forfølges i mange Maade,
Af Løgneres Tunger, som gjøre dem Bang,
Gud styre for os og raade!
Gud straffe og stille den Løgneres Bram,
At han maa selver faa Laster og Skam,
Gud naadelig os bevare!

Amen.

Vor Herres Kristi Brudevise.

(af Bisskop Peder Plade).

Hjælp os, o Herre Jesu Krist,
Gud Faders Søn,
Vor eneste Frelsermand forvist,
Og altid hør vor Bøn!
Saa vorde jo Jesus vor Skjold i hverinde Vaade!

Nu ville vi sjunge en Vise,
I denne Stund,
Vor Konning dermed at prise,
Udaf ret Hjertens Grund.

Du est den deiligst i Verden er,
Baade mild og blid,
Derfor haver Gud dig saare kjær,
Alt indtil evig Tid.

Du vældige Fyrste, baade klog og viis,
Bind op dit Sværd,
Thi du est prydet med Lov og Pris,
Og est det fuldtvel værd.

Lyksalig est du i din Herlighed,
For Sandheds Ord,
Og underlig Gjerninger og Salighed,
Din højrè Haand haver det gjort.

Dine Ord ere skarpe som Pile,
I Hjertet ind,
Da monne de sig først hvile,
De dræbe og døde dine Fiender.

Dine Klæder de lugte af dyrebar Myrr,
En kongelig Sæd,
Alt naar du ganger af Højeloft ne'r,
Udi din Herlighed.

Her dandse de Jomfruer baade skjønne og blide,
Og Salen er fuld,
Din Brud staar ved din højre Side,
Prydet med Perler og Guld.

Min Daatter, du skalt ikke forsømme
At høre mine Ord,
Og derudover forglemme
Dit Folk og Faders Gaard.

Kongen udaf din dejlige Mod
Bær Lyst og Glæde,
For han er Gud og Herre god,
Hannem skalt du tilbede.

Der kommer til dig baade Kvinder og Mænd,
De rigeste,
De skjænke dig Gaver, hver og en,
Og Folket desligeste.

Du est vor Konninges Daatter væn,
Saa ærefuld,
Dine Klæder ere besæt omkring
Alt med det røde Guld.

I kostelige Klæder og herlige Bram
Til Kongen ind
Dine Jomfruer følge dig ærlige fram
Og tjene dig efter dit Sind.

Dine Jomfruer føre sig udi Skarlagen-Skind,
Med Glæde og Fryd
Gaa de til Kongen i Højeloft ind,
Altsammen med Ære og Dyd.

Dine Børn voxe op med Ære og Tugt,
Over alle deres Fædre,
I Verden saa vide at gjøre Frugt,
Og Fyrster der at være.

Her ville vi ende vor Vise,
Dit hellige Navn,
Det ville vi love og prise,
Os alle til Gavn.
Saa vorde jo Jesus vor Skjold i hverinde Baade!

Bøn mod Krig og Fejde.

(af Bisp Hans Albertsen).

Jeg ved en Urt, baade dejlig og bold,
Som staar paa Marken hin rene,
Hun spreder sig ud saa mangefold,
Med Blomster og sine smaa Grene.
Nu er der kommen en Storm saa stor,
Med Frost og Kuld hin stærke,
Haver slaget det Blomster ned til Jord,
Saa saare mit Hjerte mon værke.

Gud ved, hvad Sorrig og Elendighed
Det Blomster monne med sig drage,
Den Tid det faldt paa Jorden ned,
Det monne saa mangen Mand klage,
Som haver mist baade Glæde og Lyst,
Gods, Penning, Venner og Ære,
Og fanget igjen saa liden en Trøst,
Ihvor som de monne være.

O naadige Gud, som er mægtig og viis,
Og haver altingest i Hande,
Afvend den store Plage og Riis,
Som hænger over disse Lande.
Giv du vor Konning Lykke og Mod,
Sine Fjender over at vinde,
At Danmarkes Rige maatte komme paa Fod,
Og sig anderledes besinde!

En gammel Mands Bøn.

(af Præsten Thom. Knudsen Hygum.)

Herre, jeg er nu gammel og graa,
Stor Svaghed vil mig betage,
Alderdommen er mig kommen paa,
Med Sorrig og Drøvelsens Dage.
Mit Legemes Styrke og Sjælens Kraft
I mig formindskes Dag og Nat,
Det vil jeg for dig klage.

Herre, du est min Klippe, mit Slot,
Din Hjælp monne jeg tillide,
Du haver bevist mig meget godt,
Alt fra min Ungdoms Tide.
Du drogst mig af min Moders Liv,
O Herre, din Trøst du mig nu giv,
Forløs mig fra al Kvide!

Forkast mig ikke, o Herre kjær,
For min Alderdommes Lyde,
Forlad mig ikke, men hos mig vær,
Din Godhed lad mig nyde.
Min Tilflugt lad mig have til dig,
Saa vil jeg prise dig eviglig,
Og i din Hjælp mig fryde.

Min Tro og Trøst, mit Haab og Bøn,
O Herre, vilt du formere,
Et frit Mod og Taalmodighed skjøn
Giv, og mit Levnet regere,
At jeg i din Frygt vandrer saa,
At jeg det evige Liv kan faa,
Naar jeg dette skal ombære.

Julesang.,

(efter Latinen.)

Et Barn er født i Betlehem,
Betlehem,
Thi glæder sig Jerusalem,
Halleluja!

Han lagdes i et Krybberum,
Krybberum,
Uden Ende er hans Herredom,
Halleluja!

En Oxe og Asen der hos stod,
Der hos stod,
Og saa der denne Herre og Gud,
Halleluja!

De Konger af Saba komme der,
Komme der,
Offrede Guld, Røgelse og Mirr',
Halleluja!

Han fødtes af en Jomfru skjær,
Jomfru skjær,
Foruden Mand hans Fødsel er,
Halleluja!

Vort Kjød og Blod han paa sig tog.
Han paa sig tog,
Uskadt af Djævelen blev han dog,
Halleluja!

I Kjød og Blod er han os lig,
Er han os lig,
I Synden er han os ulig,
Halleluja!

Dermed gjør han os alle sig lig,
Os alle sig lig,
Og før' os saa til Himmerig,
Halleluja!

For denne samme naadelig Tid,
Naadelig Tid,
Ske Herren Lov i Evighed,
Halleluja!

Lov, Pris og Ære i Evighed,
J Evighed,
Ske den hellige Trefoldighed,
Halleluja!

Psalme.

(efter Luther.)

Vor Gud han er saa fast en Borg,
Han er vor Skjold og Værge,
Han hjælper os af al Nød og Sorg,
Der vil os her besnærje.
Djævelen, vor gamle Fiende
Vil os overvinde,
Stor Magt og Argelist
Bruger han mod os vist,
Paa Jorden er ej hans Lige.

Vor egen Magt er intet værd,
Vi ere snart overvundne,
Der strider for os en vældig Herre,
Alting maa for hannem bugne.
Spør du, hvo han er,
Kristus han hedder,
En Herre over alle Herrer
Og ej ere Frelsere flere,
Marken vil han beholde.

Det al Verden fuld af Djævle var,
Og vilde os slet opsluge,
Dem frygte vi ikke ved et Haar,
Thi Gud kan dem det forbiude.
Er Verdsens Fyrste vred,
Vil os sænke ned,
Han kan dog intet,
Kristus haver hannem fanget,
Et Guds Ord kan hannem binde

Det samme Ord de lade vel staa,
Og dertil Utak have,
Thi Gud vil selver hos os gaa,
Alt med sin Aand og Naade.
Tage de bort vort Liv,
Gods, Ære, Børn og Viv.
Vi passe ej derpaa,
De kunne ej mere faa,
Guds Rige vi dog beholde!

Aandelig Sang.

(af Præsten Hans Thomissøn,
efter en gammel Sang om Jomfru Maria.)

Jeg vil mig Herren love,
Som alle mine Synder bar,
Af Tro og al Formove,
Til hannem mit Hjerte staar.
Hans Navn vil jeg der skrive,
Og bære'n alt til min Død,
Han kan min Sorg fordrive,
Og skille mig fra al Nød.

Gud give mig det at lære,
Som jeg ej selver kan,
Dig haves Lov, Hæder og Ære,
Alt baade af Kvinde og Mand.
Gud give mig det i Sinde,
At love min Frelser god,
Hvad jeg er ude eller inde,
Han lædsker mit angerfuld' Mod.

Han lignes ved Solen klare,
Som skinner over Verden bold,
Hans Naade er aabenbare,
Jeg giver mig hannem i Vold.
Han kan vel Sorrig udslykke,
Det haver jeg fundet med mig,
Min Tjeneste vil jeg dig række,
O Jesu, det lover jeg dig.

Alle Engles himmelske Skare,
De tjene dig ganske nær,
Paa dine Bud tage de vare,
Og gjøre hvad dig er kjært.
Gud satte dig af sin Naade
Alt ved sin højre Hand,
Bad dig saa styre og raade,
Dit Rige over alle Land.

Naar jeg monne mod dig bryde
Med Gjerning, Tanke eller Ord,
Din Værdskyld lad mig nyde,
For mig du fyldest gjorde.
Jeg beder dig for dine Vunder,
Du vorder mig ikke vred,
Jeg synder i alle Stunder,
Min Synd gjøres mig nu led.

Nu flyr jeg til din Naade,
Jeg giver mig i din Hand,
Du maatte vel over mig raade,
Alt baade til Land og Vand.
Den Stund jeg er ilive,
Jeg trøster mig ved din Pagt,
Hos dit Ord vil jeg blive,
Til dig stander al min Agt.

Saalænge som jeg skal være
Paa denne Verdsens Ø,
Af dig vil jeg begjere,
Mine Synder de maatte bortdø.
Det sker alt for din Pine,
Og ved din Hellig-Aand,
Naar han med Naaderne sine
Fornyr mit Hjerte og Aand.

O Jesu, Morgens-Stjerne,
Som Balsom sødeste Lugt,
Jeg vil dig tjene saa gjerne,
O du velsignede Frugt!
Min Sjæl gjør du saa rene,
Naar jeg for Dommen staar,
Som Guld og ædele Stene,
Legemet som Solen klar.

O Jesu, Livsens Herre,
Du hør nu hvad jeg bad,
Du vilt stedse hos mig være,
Saa vorder mit Hjerte glad.
Du giv mig Naaderne dine,
Naar jeg bort sove skal,
Frels mig fra Helvedes Pine,
Før mig til Himmerigs Sal!

Aandelig Sang.

(af H. Thomissøn, efter en Sang om Jomfru Maria).

Maria hun er en Jomfru ren,
Som Skriften monne bevise,
Hun fødte en Søn foruden Men,
Hannem skulle vi love og prise,
Han haver os alle af Synden løst,
    Han give os Trøst,
Og Himmeriges evige Lise!

Vaare Verdsens Mestere paa et Sted,
Det vaar saa favr en Skare,
De kunde ej alle med deres Klogshed
Hans Godhed aabenbare.
Saa er Jesus med Naaden fuld,
    Han være os huld,
Naar vi af Verden skulle fare!

O Jesse Ris og Davids Kvist,
O Jakobs liuse Stjerne,
Det est du, Herre Jesu, forvist,
Dit Navn lover jeg saa gjerne,
Du løste naadelig Verden al
Af Adams Fald,
Du vilt os styre og værne.

O kunde jeg alskens Tungemaal,
Og Skriftens dybe Sinde,
O vaar min Tunge gjort af Staal,
Og Engle-Maal derinde,
Da vilde jeg paa mine Knæ falde,
Jesum paakalde,
Vel hundred tusind Sinde.

Mine Synder ere som Sand i Strand,
Mangfoldig som Sol i Strimer,
Gud løse mig nu af Synders Baand
Og helst i Dødsens Time.
Gud lade mig aldrig blive fortabt,
Som mig haver skabt,
Giv mig af Naaderne sine!

Hjertesuk

(af H. Thomisson).

Alene til dig, Herre Jesu Krist,
Staar alt mit Haab paa Jorden,
Jeg ved, du est min Trøster vist,
Du est min Frelser vorden.
Fra Verdsens første Tid ej kom
Et Menneske paa Jorden saa from,
Der i min Nød kunde hjælpe mig,
Jeg raaber til dig,
Til dig mit Hjerte fortrøster sig.

Min Synd er stor og ganske svar,
Deraf er Sorrige mine,
O Herre, gjør mig fra dem klar,
Alt for din Død og Pine,
Og sige det til din Fader god,
At du mig frelste med dit Blod,
Saa bliver jeg af Synden løst,
Herre, vær min Trøst,
Giv det, du loved med din Røst!

Giv mig af din Barmhjertighed
En kristen Tro til Enden,
At jeg saa maatte din Sødhed
Ret inderlige kjende,

Og over alting elske dig
Min Næste ligervis som mig.
Stat mig bi i min sidste End',
    Din Hjælp mig send,
Og Djævlens List saa fra mig vend!

Gud Fader ske Lov, Pris og Ære,
Som os Alt godt monne give,
Og Jesu Krist, vor Broder kjær,
At han hos os vil blive,
Desligest og den Helligaand,
Som er vor Trøst og Hjælper sand,
At vi Gud tjene med Hjertens Fred,
    Her i denne Tid
Og efter Døden i Evighed!

Bøn om en god Tid og salig Stund

(af H. Thomissøn).

Naar min Tid og Stund er forhaand,
At jeg min Vej skal fare,
Herre Jesu Krist, min Frelsermand,
Du vilt mig da bevare,
Udi din Haand befaler jeg
Min Sjæl, undfald ikke mig,
Frels mig fra Dødsens Snare!

Nu Synd mig Drøvelse stor paafør,
Samvittigheds gloende Pile
Som Havsens Sand mangfoldig er,
Dog vil jeg ikke fortvile,
Men tænke trolig paa din' Død,
Herre Krist, og dine Saar saa røde,
Paa dem saa vil jeg hvile.

Dit Legems Lem er jeg uden Tvivl,
Det er min Hjertens Glæde,
Fra dig jeg ingeledes skilles vil,
Vaar end min Død tilstede.
Om jeg end dør, da dør jeg dig,
Det evige Liv saa vilde du mig,
Herre, ved din Død berede.

Thi du af Døde opstanden est,
I Graven skal jeg ej blive,
Din Himmelfart mig trøster mest,
Og kan Dødsfrygt fordrive,
Og hvor du est, da kommer jeg did,
At leve hos dig til evig Tid,
Thi dør jeg gladelig, Amen!

Til Bogbinderen.

Hefterne indbindes i følgende Orden:

III. Flores og Blanseflor.

Dværgekongen Lavrin.

II. Døbedandsen.

Broder Rus.

I. Om Skabelsen.

IV. Blade af Jomfru Marias Rosenkrands.

Den syge Messe.

Sange og Psalmer fra Reformationstiden.

Louis Kleins Bogtrykkeri.

227

Ældre
Danske Digtere.

Et Udvalg

af

C. J. Brandt.

Tredie Hefte.

Flores og Blanseflor. — Dværgekongen Lavrin.

Kjøbenhavn.

Th. Michaelsen & Tillges Forlag.
(C. G. Iversens Boghandel.)

1861.

Flores og Blanseflor.

Paany udgivet af

C. J. Brandt.

Kjøbenhavn.

Th. Michaelsen & Tillges Forlag.

(C. G. Iversens Boghandel.)

1861.

Louis Kleins Bogtrykkeri.

Forord.

Skjønt Middelalderen er rig paa romantiske Digtninger, er der dog neppe nogen af dem, der var saa almindelig yndet og blev saa vidt udbredt som den om Flores og Blanseflor. Man antager det for sandsynligt, at denne Kjærligheds-Roman er af provençalsk Oprindelse. Den forplantede sig hurtigt, saa at den fra det 12te Aarhundrede efterhaanden findes paa Rim og i Prosa, i Oversættelser og Bearbejdelser saagodt paa alle Europas Tungemaal, paa flere af dem i forskjellige Skikkelser. Den fandt ogsaa Vej til vort Norden, og er en af de tre saakaldte Eufemia-Viser[1], som den norske Konge, Hakon Magnussens Dronning Eufemia (1299—1312) skal have ladet oversætte paa Norsk Prosa eller Svenske Rim; thi derom er de Lærde endnu ikke blevne fuldt enige. Fra Svensk er Digtet ialfald atter overført paa Dansk, maaske allerede i det fjortende Aarhundrede.

Gotfred af Ghemen trykte den danske Flores og Blanseflor i Kjøbenhavn 1509, og hans Udgave er senere flere Gange bleven optrykt. Men den findes ogsaa i en

[1]) De to andre er Ivan Løveridder og Hertug Fredrik af Normandi, der begge ligeledes findes paa dansk.

ældre og noget udførligere Form, i et Haandskrift fra Slutningen af det femtende Aarhundrede, som tilhører det kongelige Bibliothek i Stokholm. Dette Haandskrift er fulgt i nærværende Udgave, og de to Huller der findes i det (Vers 55-108 og 1930-88) udfyldte dels efter Ghemen, dels efter det, med vort jævnaldrende, svenske Haandskrift, som G. E. Klemming har udgivet i Sv. Fornskriftsällskapets Samlingar I Bind. Iøvrigt afviger Ghemens Udgave i mange Enkeltheder fra Haandskriftet.

Dette, der i sin Tid har tilhørt en Søren Mundt, og været i hans Slægt endnu 1584, indeholder sex rimede Digtninger fra vor Middelalder, og hidrører, — som det fremgaar af Slutningen paa Flores og Blanseflor, der er det sidste Digt i Samlingen, — fra en Kvindes Haand-

Den kristne Slavinde.

Som jeg i Bogen skrevet saa,
Og Æventyr de sige fraa,
En heden Konning for med Brand,
At øde sancte Jakobs Land[1].
Det var en meget mægtig Mand,
Fenix af Apples saa hedde han.
Da deres Skib var kommen saa nær,
De lagde til Land og dvæltes der.
Hvad de med Rov kunde deden føre,
Det lode de alt til Skibet kjøre,
Saa at der nær var ej Træ,
Paa tredive Mile hverken Folk eller Fæ.
Thi bad Konningen alle dem
Lade deres Skib og fare hjem.
Fyrgetive Riddere han kalde bad,
Og bød dem alle væbnes istad[2]:
„I skulle paa Vejen fare
Og tage der Pilegrime tilvare,
Hvad heller de gange eller ride,
Vi ville jer en Stund her bide."

[1]) Spanien. [2]) paa Stand.

Over et Bjerg, der Vejen laa,
Der vorde de var, hvore Pilegrime gaa,
Og rendte ad dem skjødelige[1]
Og fangede der baade Arme og Rige.
Blandt disse Riddere, de finge der,
Var en Ridder af Frankeriges Hær,
Han skulde til st. Jakobs Land fare.
Hans Datter følger i den Skare,
Den Frue var med Barn ulet,
Hun havde det for sin Hunsbode jæt,
Der han døde, at hun skulde did fare,
Thi fulgte hun den Pilgrims-Skare.
Hendes Fader var en frommer[2] Mand,
Den første der dræbtes, det var han.
De fangede der den fattige Kvinde,
Og føre strax til Skibs med hende.
De gave hende Konningen da i Hænder,
Hun havde der hverken Venner heller Frænder.
Gjensten[3] Konningen hende saa,
Da mælte han og sagde saa:
„Kan jeg mærke det vel med Ret,
Denne Kvinde er kommen af fuldgod Æt,
Fører hende hjem, om hun maa leve,
Jeg vil hende min Dronning give.
Mig mindes, hun bad mig sidste Sinde
At føre sig hjem en kristen Kvinde.“
De skyndte dem fast, som hver formaa,

---

[1]) hastelig. [2]) tapper. [3]) saasnart.

Til Skibs og lode deden gaa.
De vare baade glade og kaade,
De dreve der Skjemt i alle Maade.
  Fire Dage de vare i Sø,
Foruden Møde og uden Uro,
Den femte Dag for deres eget Land
De kastede Anker paa hviden Sand.
  Til Apples Borg man de Tidender fraa[1],
At Konningen ude for Landet laa,
Og var med Sejer kommen hjem.
Det tykte vel være alle dem,
De fore mod hannem med Glæde og Ære,
Og bade ham Gud velkommen være.
Kongen for nu bort med dem,
De fulgte ham allesammen hjem.
Han bad dem da sammen kalde,
Og gjorde dem kaade og glade alle,
Han skifted det Gods med dem tillige,
Saa at de vorde alle sammen rige.
  Han sagde til sin Dronning da:
„I skulle ogsaa min Gave undfaa[2],
Denne Kvinde giver jeg dig til Terne."
„Jeg tager hende af Eder saa gjerne,
Hellere end Stene og Guld,
Hun skal mig følge og være mig huld,
Og holde dog sin kristelige Tro,
Om hende selve tykkes saa."

[1]) spurgte. [2]) modtage.

Flores og Blanseflor.

Den fattige elende[1] Kvinde
Skibede saa fine Sinde[2],
At Arme og Rige undte hende vel,
Hendes Tjeneste var med Tugt og Skjel.
Da hun havde været en Stund til Hove,
I et Hus der de i sove,
Hun var da med Dronningen inde,
Et Barn monne hun da vinde.
Hun var med Sorg og ej med Leg,
Thi var hun baade rød og bleg.
Palmesøndag i det samme Aar
Dronningen fødte en Søn saa klar,
Og en Mø den kristne Kvinde,
De fejerste der man maatte finde.
Man gav dem Navn i samme Rid[3],
Fordi de fødtes mod Sommerens Tid:
Flores kaldede de den Søn,
Og Blanseflor den Jomfru skjøn.
Hans Navn en rød Blomme lyder,
Hendes Navn et hvidt Blomster tyder.
Disse Børn de fødtes op nær,
Hvert dere haver andet kjær.
En Tjeneste-Kvinde nævnt var,
Hendes Bryst han drak af nogre Aar,
Foruden Falsk i allen Rid;
Han fødtes op i kristne Sid[4].

[1]) udenlandske. [2]) skikkede sig saaledes. [3]) Gang. [4]) Sæd.

Det var fire Vintre saa,
De hver i Seng med anden laa,
De aade og drukke baade sammen,
Gjorde dem Leg, Glæde og Gammen.
Der fem Aar forgangen ere,
Da syntes de mere[1] til Væxt at være,
End andre Børn af saa mange Aar.
Der Kongen vorde derved var,
Da lod han dem til Skole føre,
Der som de finge Viisdom at høre,
I Drussenborg, den gode Stad.
En Mester han sig kalde bad,
Han var den højeste der mon være,
Den viseste af alle, de der ere.
Saa sagde Konningen med Skjel
Til sin Søn, han undte vel:
„Min kjære Søn! det raader jeg dig,
Du nemme det vel og idelig[2],
At du Time ej forspilde kan,
Da bliver du Riget en mægtig Mand."
Han svarede grædende: „det siger jeg,
Fader! lader Blanseflor følge mig!
Uden hende jeg ej nemme maa,
Ihvad mig skal derefter gaa."
Hans Fader svarede hannem dertil:
„Jeg det gjerne gjøre vil,
Du skalt nemme med god Villie,

[1]) større. [2]) flittig.

Jeg vil ej eder nu adskillie."
Han bad den Mester kjende[1] dem baade,
De havde til Nemme saa stor Naade,
Man haver ej hørt sige fraa
De Børn, der bedre nemme maa.
De havde hver anden alt saa kjær,
Som en sit eget Liv hannem er.
Hvad den ene nemme maa,
Han siger gjensten den anden fraa.
Ovidium havde de hørt i Skole,
Som kjender Nød for Elskov at taale,
Og Elskov kjender for alle Ting,
Der Verden ganger med omkring.
Den sjette Vinter der var fra,
Da havde de Bogen nummet saa,
At baade for Klerke og for Vale[2]
Kunde de deres Maal fuldtvel tale.

Skilsmissen.

Dere Elskov øgtes mer og mer,
Saa at ingen er glad, uden anden ser.
Konningen derfor Anger bær,
At han havde hende saa hjertelig kjær,
Han tog der idelig at tænke paa,
At han vilde hende til Husfru faa:
„Jeg skal det vende, om Gud vil!"

---

1) lære. 2) Sv. Lægmænd.

Han lod da kalde Dronningen til,
Og spurgte hende til Raade,
Hvore han skulde styre denne Baade:
„Vor Søn elsker den fattige Mø,
Og vil for hende leve og dø.
Om Eder tykkes det være til Maade,
Vi ville hende fordærve lade.
Det er bedre vi gjøre saa,
End han skal hende til Husfru faa.
Han fanger vel den hans Jevninge er,
Tykkes Eder saa, mit Hjertens-Kjær?"
Dronningen tænker der stadelig paa,
Hvad hun skulde til Andsvar faa,
At hun maatte hannem det bedste raade,
Det Blanseflors Liv skulde ej skade:
„Min kjære Herre, os bør at agte,
At vi vore Rige gjemme og vogte,
Det vor Søn for Blanseflor
Taber ej sin Hjertens Amur[1].
Thi tykkes mig raadeligt være saa,
At vi skille hannem hende fraa,
Saa hendes Liv vi ej skade,
Det turde jeg vel raade."
Konningen svarede hende da:
„Jeg haver en Syster ej langt herfra,
Did vil jeg sende ham en Time[2]
Og lade ham der en Stund nemme,

[1]) Elskov. [2]) Tid.

Til Sibilla af Mantorie,
Jeg ved, hun vil ham gjerne se.
Greven and[1] ham og fuldtvel,
Det ved jeg med fuldgodt Skjel.
Første de fange at mærke der,
For hvad Sag han der kommen er,
Da finde de vel Raad at skillie
Alle dere gode Villie.
Hans Mester skal sig syg gjøre,
Saa at han kan ham ej høre.
Den fattige Kvinde skal ogsaa skrive
Til Blanseflor, at hun maa ej leve,
Og bede hende komme til sig,
Om hun vil finde hende kveg[2].
Da hun den Tidende faar,
Sorrig i hende gaar.
Da skalt man hannem love saa,
At hun kommer atter inden en Dag eller to."
Der dette var rede med alle,
Konningen lod sin Søn ind kalde:
„Du skalt fare ad dette Sinde,
Did du maat mere Visdom nemme."
Flores svarede hannem saa:
„Jeg veed ej, hvore det være maa,
At skilles ved min Mester og Blanseflor,
Som er mit Hjertens Amur.

---

1) elsker. 2) levende.

Mig tykkes være ildt ved dem at skillie,
Jeg vorder dog at gjøre eder Villie."
Konningen bad sin Søn vel fare,
Og bad de Svende rede være:
„Jeg skal dig bradelig sende din Mø,
Hvad heller hende Moder maa leve eller dø."
  Han fik dem Penninge saa til Baane[1],
At de tørfte ej ved[2] at laane.
Efter saa Dage finge de at se
Den stolte Borg Mantorie,
Som Greve Gerit han var inde,
Og Sibille med, hans stolte Kvinde.
De undfinge dem ganske hæderlige
Baade Arme og saa Rige.
Det tykte alt Flores ilde være
At han ej saa sin Hjertens-Kjære.
Den Frue ledte ham til Skolen saa,
Som han de stolte Jomfruer saa,
At han skulde der nogen fange kjær,
Og Blanseflor vorde hannem umær[3].
  Der flere Jomfruer han der ser,
Hans Sorrig yppes e mer og mer,
Saa han kunde ej nemme der
Af nogen Mand som hannem var nær.
Hos Blanseflor hans Hug er,
Han faar ej Ro eller Taal uden der.

[1]) tilstrækkelig. [2]) behøvede ej. [3]) ligegyldig.

Blanseflor sælges til Babylon.

En halv Maaned var det saa,
Hver Dag monne han efter hende traa[1].
Da den halve Maaned gangen er,
Og Blanseflor hun kom ej der,
Da kjendte Flores sandelig,
At hans Fader havde gjort hannem Svig
Og ræddes, at hun skulde være død.
Han fik af Anger saa megen Nød,
Han kunde ej æde eller drikke
For Angest og Sorg og Ulykke.
De Svende, hos hannem vare,
Lod Bud til Konningen fare:
„Sender hannem Bud igjen,
Ædle Mænd, Ridder og Svend,
Lader det bradelig ske,
Saafremt I vil ham levendes se.“
Da Konningen disse Tidende fraa:
Han gik til Dronningen og sagde saa:
„Ve skal vorde Blanseflor,
Det min Søn fik til hende Amur.
Uden Djævelskab det ej er,
Det han haver hende saa kjær.
Lader bradelig kalde hende,
Man skal hende i Baalet brænde.
Siden[2] han ved, hun er ej kveg,
Da glemmer han hende skjødelig.“

---

[1]) længes. [2]) naar saa.

Dronningen svarede bradelig da:
„Naadige Herre, vi gjøre ej saa,
Jeg vil lade Eder høre,
Hvad vi ville alt bedre gjøre.
Rige Kjøbmænd ligge here,
Der af Babylon kommen ere,
Dem ville vi hende sælge,
Og os igjen for hende vælge
Guld og Sølv og rige Gave,
Sligt som vi ville selve have.
De føre hende saa langt bort,
At vi fange aldrig til hende spurt."
Han lod sig længe bede til,
Før han det gjøre vil.
Siden lod han kalde til sig
En Kjøbmand, hannem var hjemmelig[1],
Som kunde mangehaande Maal
Og havde da den Jomfru fal.
Værd vilde han for hende tage,
Det gjorde han ej for Penning Sage[2].
Han lod til Skibs med hende løbe,
Han fandt der den hende mon kjøbe.
Af Babylonia en Kjøbmand rig,
I dere Havn var ingen slig,
Tredive Mark Guld han udtalte,
Og tyve Peld[3], de vare udvalte,
Tyve Mark Sølv ad det Sinde,

[1]) bekjendt. [2]) Skyld. [3]) Skind.

Blanseflor sælges til Babylon.

En halv Maaned var det saa,
Hver Dag monne han efter hende traa[1].
Da den halve Maaned gangen er,
Og Blanseflor hun kom ej der,
Da kjendte Flores sandelig,
At hans Fader havde gjort hannem Svig
Og ræddes, at hun skulde være død.
Han fik af Anger saa megen Nød,
Han kunde ej æde eller drikke
For Angest og Sorg og Ulykke.
De Svende, hos hannem vare,
Lod Bud til Konningen fare:
„Sender hannem Bud igjen,
Ædle Mænd, Ridder og Svend,
Lader det bradelig ske,
Saafremt I vil ham levendes se."
Da Konningen disse Tidende fraa:
Han gik til Dronningen og sagde saa:
„Ve skal vorde Blanseflor,
Det min Søn fik til hende Amur.
Uden Djævelskab det ej er,
Det han haver hende saa kjær.
Lader bradelig kalde hende,
Man skal hende i Baalet brænde.
Siden[2] han ved, hun er ej kveg,
Da glemmer han hende skjødelig."

[1]) længes. [2]) naar saa.

Dronningen svarede bradelig da:
„Naadige Herre, vi gjøre ej saa,
Jeg vil lade Eder høre,
Hvad vi ville alt bedre gjøre.
Rige Kjøbmænd ligge here,
Der af Babylon kommen ere,
Dem ville vi hende sælge,
Og os igjen for hende vælge
Guld og Sølv og rige Gave,
Sligt som vi ville selve have.
De føre hende saa langt bort,
At vi fange aldrig til hende spurt.“
  Han lod sig længe bede til,
Før han det gjøre vil.
Siden lod han kalde til sig
En Kjøbmand, hannem var hjemmelig[1],
Som kunde mangehaande Maal
Og havde da den Jomfru fal.
Værd vilde han for hende tage,
Det gjorde han ej for Penning Sage[2].
  Han lod til Skibs med hende løbe,
Han fandt der den hende mon kjøbe.
Af Babylonia en Kjøbmand rig,
I dere Havn var ingen slig,
Tredive Mark Guld han udtalte,
Og tyve Peld[3], de vare udvalte,
Tyve Mark Sølv ad det Sinde,

[1]) bekjendt. [2]) Skyld. [3]) Skind.

Og tyve Mantel[1] med Sobel-Skinde,
Tyve Kjortel af Sajen[2] vide,
Og tyve Mantel af Blialt[3] side
Et Kar af Guld, der Valkas[4] gjorde,
Et bedre ingen Mand af hørte.
Paa Karret stod skrevet saa
Den Strid for Troja Borg laa,
Og hvore Gryda monne ro
Over Havet i en Gamsklo[5].
Ovenpaa Karret stod skrevet saa,
Hvore Pallas, Venus og Juno
Trætte om Guldæble et,
Som dem var allesammen teet[6].
Paa Knappen var en Karfunkel-Sten,
Saa lys som Solen om Morgen skin'.
Ovenpaa Knappen en Fugl af Guld,
Hans Klør af dyre Stene fuld,
Af grønne Farve da stene de,
Den Fugl syntes levende hvo ham mon se.
Det Kar var i Troja gjort,
Æneas havde det dedenført
Og gav det Konningen af Lombardi.
Siden var det der længe udi,
Og det tog Kejseren Mand efter Mand,
Til des[7] en Tyv der List til fand,
Han stjal det fra Kejser Cæsare
Og solgte det en Kjøbmand, saa miste det de.

---

1) Kaaber. 2) Silke (?) 3) hvidt Silketøj. 4) Vulkan. 5) Ørneklo. Hvem Gryde er, ved jeg ikke. 6) viist. 7) indtil.

Det gave de for Blanseflor,
De vente dem mere for hende Amur,
De vide, den vel være til,
Der mere for hende give vil.
Dem blæste faver Bør fra Strande,
De sejled med hende hjem til Lande.
Af Babylonia den Konning rig
Kjøbte hende for syv slig
Guld, som hun var stor til.
Han haver nok af Godset, hvad han vil,
Lod hende siden hjem til sig fare,
I stærke Gjemme lod hende bevare.
Den hende havde solgt, for atter hjem,
Og gik siden Konningen selv igjen,
Andvorded hannem Guld og Have,[1]
Det Kar med andre rige Gave.

Flores Klage.

En Grav af Guld lod Konningen gjøre,
Lod derpaa skrive, som I maa høre:
„Her ligger den, som Døden slog ihjel,
Blanseflor, som Flores undte vel!"
Nu kom Flores farende dere,
Spør, hvor Blanseflor monne være?
Han hilser Fader og Moder sin,

---

[1] Gods.

Og spør ad Blanseflor, sin gode Ven.
Han ingen Andsvar der nu faar,
Thi gik han did, hendes Moder vaar:
„Du skalt mig deraf gjøre Skjel[1],
Hvor er Blanseflor, som jeg and vel[2]?"
— „Maatte jeg derom tie,
Da vilde jeg der intet om si'e,"
Hun svarede hannem med Graad og Kære,
„Jeg gider ej sagt, hvor hun mon være,
Thi det gjør mig mygel[3] Nød,
Min kjære Datter, hun er død!"
— „Hvorlunde kom det til?"
— „For otte Dage, jeg sige vil,
Da vord jordet det sællige Lig,
Thi er jeg arm og ikke rig."
Om hendes Død hun sagde usæt[4],
Det havde hun førre Kongen jæt.
Der han det forstod med Skjel,
At hun var død, der han undte vel,
Saa mygel Sorg fik han da,
Han faldt i Uvid, og laa.
Den Kvinde vord ræd og øpte[5] saa,
Det Konningen selv hørte deraa.
Konningen og Dronningen løbe did baade,
De jæmmerlig lode og fulde til Jorde.
Der han havde ligget en Stund i Dvale,

1) gjøre Rede derfor. 2) elsker. 3) stor. 4) usandt. 5) raabte.

Han stod op og tog til at tale:
„Avi! jeg kærer over dig, Død!
At du mig gav en deslig Nød,
Det du vilde os adskillie
Imod begges vore Villie.
Leder mig did, som jeg eder beder,
Til Graven, som I lagde hende neder.
Fader og Moder fulgte ham da
Til den Grav, de sagde ham fra.
Der han paa Graven skrevet fand,
At hun var død, som han vel and,
Da miste han sin fagre Lød,
Og faldt atter neder i Uvid.
Han laa der en lang Stund i Dvale,
Førre han kunde atter tale.
Han stod op og tog til at græde,
Og saa jammerlig at lade:
„Avi, min Hjertens Blanseflor,
Din Elskov er mig vorden sur.
Jeg var fød med denne Mø,
Hvi maatte vi ej sammen dø?
Vi fødtes baade paa en Time,
Hendes Død kom mig for snime[1]).
Hvad jeg mere sige vil,
Saa væn en Jomfru er ej nu til,
Og aldrig hun fødes, mens vi leve,

[1]) snart.

Thi maa jeg mig saare give.
Jeg havde vel mere med Døden træt',
Vente' jeg mig af hannem Ret.
Meden jeg kalder, og han tier,
Og ej han kommer, meden jeg bier,
Førre Kveld vil jeg mig selver døde,
Og løse saa min mygel Møde.
Da kommer jeg til Paradis,
Der er Blanseflor, det er jeg vis."
Op stod Flores og drog sin Kniv:
„Du skalt nu sønder skjære mit Liv,
Blanseflor, giv herpaa en Ende,
At Døden maa mig til dig sende.
Da han Kniven til Hjertet lagde,
Hans Moder greb om hans Arm og sagde:
„Mig tykker dig være en Hoved-Daare,
Du kant dit eget Liv ej spare."
— „Nej Moder, mig tykkes bedre være død,
End leve længer ved deslig Nød."
— „Min Søn, det er en uviis Mand,
Som ej for Døden rædes kan,
Hvo sig selv dræber here,
Han kommer ej did som Gud mon være.
Nu skalt du desse være vis,
Blanseflor er ej i Paradis.
De sig selv dræbe, skulle det finde
Helvedes Ild deri at brænde.

Min kjære Søn, jeg tænker med mig,
At Blanseflor hun er end kveg[1],
Og haabes end den Læge at faa,
Som hende Liv vel hjelpe maa."
Grædende hun for Kongen gik:
„Min kjære Herre, I naader mig!
Vor eneste Søn sig dræbe vil,
Siger os nogre Raad hertil,
At vi skulle ej den store Sorrig faa,
Det han vorder os saa tagen fraa."
— „Min Kjære, vi ville end en Stund bide,
Hans Sorrig maa hannem vel forlide."
— „Vi bie saalænge foruden Nød,
Vi vide ej af, førre han er død.
Os vorder det tungt, over Landet høre,
Vi maatte det værge, og vil det ej gjøre."
— „Vilt du, Frue, vi sige hannem til?"
— „Saa jeg Eder det raade vil,
Vi vorde[2] enten at have dem baade,
Eller miste ham og have den Skade."
— „Lad ham deraf sandt forstande,
Og skil os saa ved denne Vaande."
Dronningen bradelig deden gaar,
Til sin Søn, der sørgende vaar.
Hun taled til hannem saa levelig[3]:
„Sid her neder og tale ved mig,

[1]) levende. [2]) vi komme til. [3]) kjærlig.

Du skalt vide, min Søn, kjære!
At denne Grav, som du ser here,
Vorde gjort for din Faders Vold,
Blanseflor er for Penning sold,
J denne Grav er hun ej inde,
Thi maatte du hende end levendes finde.
Det vaar gjort for denne Sage,
At du skulde for hende ej have Umage,
Og tage en Jomfru sællige,
Af Byrd maatte ej være din Lige.
Vi vilde det heller skibe[1] saa,
Du maatte en Konnings Datter faa.
Det du hende fik, var ej ret,
Thi hun er af fattige Æt.
Lad dig ej efter hende lange,
Thi du maatte hende ikke fange.
Hun er kommen saa langt bort,
At du faar ej til hende spurt."
  Han vorde da glad, og var ej sen,
Og svarede hende saa igjen:
„Er det sandt J siger mig,
Moder, da er jeg øvert[2] rig."
Han aabnede Graven ad det Sinde
Og fandt als intet inde.
Da vorde han glad og svor om Mænd:
„Blanseflor, hun lever end,

1) skikke. 2) saare.

Jeg skal hende finde, hun er mig kjær,
Ihvore hun i Verden er,
Og aldrig komme atter til dig,
Uden hun skal følge mig.
Min Fader uden Ret og Skjel
Solgte Blanseflor, som jeg and vel,
Jeg lover mig aldrig anden Kvinde,
Uden jeg maa hende finde."
  Siden gik den unge Mand
Did som han sin Fader fand.
Konningen var glad, han ham saa,
Han hilsede ham og sagde da:
„Giver mig Orlov ad dette Sind,
At lede efter min kjære Ven!"
Konningen tøtte det ilde være,
Han lod ej dræbe hans Hjertenskjære,
Og lastede meget Dronningens Raad,
At hun skulde være alt of[1] brad:
„Min Søn, gjør os ej den Skade,
Din Moder og mig den store Vaade,
At du skil os dig nu fraa,
Af Sorrig muge[2] vi snart forgaa."
— „Min kjære Fader, taler eder ej Synde,
Lader mig snarlig heden skynde!
Farer jeg bort og er ej sen,
Da kommer jeg snarlig atter igjen."

---

[1]) alt for. [2]) maa.

— „Men du vilt jo endelig fare,
Det skal alt efter din Villie være,
Guld og Sølv hvad her er til,
Tag selv, meden du have vil.“
— „Gud lønne eder, Herre, der taler saa,
Om I ville, da lader mig faa
Syv Heste, de bedste her mon være,
Guld og Sølv, men de kunne bære,
Smid og Gjord, saa det maa prise
Alle Mestere kloge og vise.
Tre Heste være lagt med Florene,[1]
Den fjerde og femte med dyre Stene,
Sjette og syvende med Sobel-Skind,
Maar og dertil Hermelin.
Syv gangende Svende jeg have vil,
Og andre syv der ridende til.
I skulle mig og en Mand faa,
Som jeg maa trøste bedst oppaa
Og Raad mig kan tilvende,
Ihvad som os kan komme tilhænde,
Den der kjøbe og sælge kan.
Jeg vil mig holde for en Kjøbmand,
Uspart skal være alt det jeg aa[2],
Om jeg Blanseflor finde maa.“
Konningen svarede hannem da:
„Hvad du beder, det skalt du faa.“

[1] Floriner. [2] ejer.

Flores opsøger Blanseflor.

Da alt var rede, der han fik,
Han ind for Fader og Moder gik
Og takkede dem for Gaver rige,
Bad dem tage Løn i Himmerige
Af den Gud, de troede oppaa:
„Nu beder jeg Orlov, om jeg maa,
Med eders Minde vil jeg fare!"
Konningen stod da selv til Svare,
Og bad dem hente ind det Kar,
Som for Blanseflor givet var:
„Søn! dette Kar giver jeg dig."
Han takker hannem saa mindelig.
Sin bedste Ganger han sadle bad
Og gav ham Flores da istad.
Den Hest var underlig til Lød,
Som Sne var Halvdelen hvid,
Anden hans Side var rød som Blod,
Det maatte vel være en Ganger god.
Den Gjord som under Saddelen laa,
Af det rigeste Peld[1] der være maa,
Af Filsben den Sadelbue var,
Lagt med dyre Stene klar.
Den Pannel[2] var af Bliald[3]
Med dyre Gjerninger mangefald,

[1]) Skind. [2]) Skabraket. [3]) Silketøj.

Stigleder og de Remmer dertil hørte
Vare af det skære Silke gjorte,
Søljer og Isted[1] vare af Guld,
Sat med Granat og Smaragd fuld,
Bidsel og dertil Hoved-Læder
Skinte som Solen mod det Væder.
Man prisede det for Land og Fæste,
Thi det var af de Gjerninge bedste.
Hans Moder tog et Fingern[2] af Guld,
Gav Flores, thi hun var hannem huld:
„Kant du dette gjemme vel,
Du vorder aldrig uden Skjel.
Ingen Ild maa dig skade,
Ej Vand, ej Jern komme til Baade.
Gjemmer du det med Raad og Sinde,
Efter det du leder, skalt du finde."
Han takkede dem saa mindelig,
De kysste ham da levelig,
Han tog Orlov af de der vare,
De græde saa de kunde ej svare.
Fader og Moder de reve dere Haar:
„Med Sorrig skulle endes alle vore Aar,
Vi se ham aldrig mere."
Saa sagde de og andre flere,
Dermed vare de overt spaa[3]),
Fordi det monne dem og saa gaa.

---

[1]) Stigbøjle. [2]) Ring. [3]) saare fremsynede.

Han bad dem leve hil og sæl,
De svarede grædende: „far fuldvel!"
Han red deden gjensten istad[1],
Sin Raadgiver han sig kalde bad,
Han bad ham ride for til Strande,
Did som Blanseflor foer fra Lande.
Den fjerde Dag de komme dere
Og lod dere Kost rede medÆre,
Ingen maatte andet forstande,
End der var Kjøbmænd kommen til Lande.
Det teede de alle aabenbare,
At Flores aatte alt det der vare.
Han tog Bonden[2] og Husfruen til sin
Og skjænkede dem baade Mjød og Vin.
Da de alle glade vare,
Sukkede Flores ganske saare
Og talede ved sig ene:
„O kjæreste Blanseflor rene!
Mig kan aldrig Glæden ske,
Førre jeg fanger dig at se!"
Bonden og Husfruen vorde det vare,
At Flores sukkede ganske saare.
„Mændved!" sagde de baade ret,
„Han er kommen af en god Æt,
Og han er ingen Kjøbmand,
Andre Ærinde haver han."

1 derfra strax paa Stedet. 2) Husbonden.

Stigleder og de Remmer dertil hørte
Vare af det skære Silke gjorte,
Søljer og Isted[1] vare af Guld,
Sat med Granat og Smaragd fuld,
Bidsel og dertil Hoved-Læder
Skinte som Solen mod det Væder.
Man prisede det for Land og Fæste,
Thi det var af de Gjerninge bedste.
Hans Moder tog et Fingern[2] af Guld,
Gav Flores, thi hun var hannem huld:
„Kant du dette gjemme vel,
Du vorder aldrig uden Skjel.
Ingen Ild maa dig skade,
Ej Vand, ej Jern komme til Baade.
Gjemmer du det med Raad og Sinde,
Efter det du leder, skalt du finde.“
Han takkede dem saa mindelig,
De kysste ham da levelig,
Han tog Orlov af de der vare,
De græde saa de kunde ej svare.
Fader og Moder de reve dere Haar:
„Med Sorrig skulle endes alle vore Aar,
Vi se ham aldrig mere.“
Saa sagde de og andre flere,
Dermed vare de øvert spaa[3]),
Fordi det monne dem og saa gaa.

---

[1]) Stigbøjle. [2]) Ring. [3]) saare fremsynede.

Han bad dem leve hil og sæl,
De svarede grædende: „far fuldvel!"
Han red deden gjensten istad[1],
Sin Raadgiver han sig kalde bad,
Han bad ham ride for til Strande,
Did som Blanseflor foer fra Lande.
Den fjerde Dag de komme dere
Og lod dere Kost rede med Ære,
Ingen maatte andet forstande,
End der var Kjøbmænd kommen til Lande.
Det teede de alle aabenbare,
At Flores aatte alt det der vare.
Han tog Bonden[2] og Husfruen til sin
Og skjænkede dem baade Mjød og Vin.
Da de alle glade vare,
Sukkede Flores ganske saare
Og talede ved sig ene:
„O kjæreste Blanseflor rene!
Mig kan aldrig Glæden ske,
Førre jeg fanger dig at se!"
Bonden og Husfruen vorde det vare,
At Flores sukkede ganske saare.
„Mændved!" sagde de baade ret,
„Han er kommen af en god Æt,
Og han er ingen Kjøbmand,
Andre Ærinde haver han."

[1] derfra strax paa Stedet. [2]) Husbonden.

Husfruen taled til hannem da:
„Kjære Flores! hvi sørge I saa?
Lader eder Sorrig fare,
I skulle nu endelig glad være,
En Mø var here for snimen Tid,
Hun havde og saadan samme Id.
Blanseflor hun kaldede sig,
I er hende saa storlig lig.
Hun sagde sig aldrig at vorde sæl,[1]
Førre hun finder den hun and vel.
For Flores Sage kom hende tilhande[2],
Det hun vorde solgt til fremmede Lande,
For Guld og Stene skjønne,
Den rige Konning af Babylone."
Da Flores hørte hende tale saa,
Og sande Tidende af hende fraa[3],
Da sagde han saa hjertelig:
„Det give Gud i Himmerig
Med sin Miskund og Naade,
At vi maatte end findes baade!"
Af Glæde han en Varme kjende,
Han fandt ej Kniv, han havde i Hænde.
Af hans Haand faldt Karret[4] neder,
Et andet igjen han hente beder,
Han fik Husfruen, som ham sad nær:
„Drikker det af, som her i er,

---

1) lykkelig. 2) for Flores Skyld hændte det hende, at. 3) spurgte. 4) Bægeret.

Og Karret skulle I siden have,
Thi I kunne sige af vise Sage."
  De talede mangt og gjorde dem Gammen,
Den Aften der de sade sammen.
  Aarle om Morgenen, Dagen var lius,
Der raabtes udenfor det Hus:
"Hvo til Babylone vil fare,
De skulle alle tilrede være,
Og føre dere Ting til Strande,
Thi nu blæs god Bør fra Lande!"
  Flores var glad, han fik det at høre,
Han lod sine Ting til Strande føre.
Han kaldte den Husbonde, som ham var huld,
Og gav hannem hundrede Mark røde Guld.
Af den Husbonde han Orlov tog,
Alle Hjon[1] dem gav han nok,
Hver sligt som der var.
Siden han til Strande far,
De bade ham alle fuldtvel fare,
Gud hans Liv og Ære bevare!
  Da til Skibs var kommen han,
Kaldte han til sig den Styremand:
"Du gjøre det jeg beder here,
Styr til Havn, du vedst næst være.
Jeg haver forstandet sandelige,
At Konningen og andre Herrer rige,

[1]) alt Tyendet.

Som under Kongen af Babylon bo,
De have det alle lovet paa Tro,
Naar otte Maaneder gangne ere,
Skulle de alle kommen være.
Thi vilde jeg gjerne komme brat,
Førre de Herrer skilles ad.
Jeg mine Varer der maa sælge,
Hvad dem lyster deraf at vælge.
Jeg vil give dig Gods dertil,
Om du fører mig did, som jeg vil."
  Han svarede hannem og sagde saa:
„Jeg fører eder did, om Bør vi faa."
  Gud gav dem Bør og bliden Sø,
De tørfte slet ikke ved[1] at ro.
De gjorde ej andet i otte Dage,
End sejlede baade for Vind og Vove.
Blandag hedde en mægtig Stad,
De komme did baade fro og glad.
Den Stad saa højt i Væderet laa,
At Mænd og Kvinde ham gjørlig[2] saa
Ude i Havet mange Mile,
Hvore Skibet monne sejle.
  Det vord da som Flores vil,
At de komme saasnart dertil.
Thi beden han monne med sine Vare
I fire Dage til Babylon fare.

[1]) behøvede ikke. [2]) klart.

Den Styremand bad Flores ret
Fange sig det, han havde ham jæt.
Han lod gjensten gjøre saa:
Tyve Mark han bad ham faa,
Guld og Sølv med fulde Vægt,
Alt som han hannem havde jæt.
De Svende op i Staden gaa,
Og spørge, hvor han maa Herberg faa.
De finde der saa rig en Mand,
Som gjerne vilde herberge ham.
Det Skib var hans, for Gaarden laa,
Som Blanseflor kom hid oppaa.
Der var det Sæd, Told at give
Af alt det Gods, man skulde af leve,
Og sværge om Gud i Himmerig,
At han skulde ej gjøre Kongen Svig,
Han skulde ej gjøre eller raade,
Det Konningen maatte komme til Skade.
Da det var endt, de ginge til Bord,
Flores talede ej et Ord,
Han saadan Hu til Blanseflor fik,
At Sind og Sands hannem nær forgik.
Da sagde Husbonden til ham dere:
„Min Gjæst! mig tykker eder sørgende være,
For Told eders Penninge tog min Svend,
Thi andre tyve gaa her for En."
Da tænkte Flores saa ved sig:

Den Konning er ej dydelig,
Som saadan Skat beder udfaa,
Der ingen Raade følge maa.
  Den Husbonde mælte og sagde da:
„Det var for snimen jeg here saa
En Mø, var eder meget lig,
Blanseflor hun kaldede sig."
  Der han det hørte, da vord han glad,
En Sammets Mantel[1] han hente bad,
Der foret var med Sobel=Skind:
„Tag du denne, min gode Ven!
Og sig mig, naar den Jomfru rig
Heden for, som mig var lig.
Jeg haver førre hørt sige af hende,
Enddog jeg hende ej gjørlig kjende."
— „Til Babylonia var hun ført,
Til et Taarn, med Kunst er gjort.
Jeg venter, hun er der end inde,
Med flere Møer og høviske Kvinde."
  De hviltes der den samme Nat,
Om Morgenen fore de deden brat
Til en anden føje Stad,
Der hviltes de og vare glad.
Om Natten der han i Staden laa,
Tidende han og til hende fraa.
Den tredie Nat han kommen er

1) Fløjels Kaabe.

Til et Sund, der hedder Fær.
En anden Vejen Bjerget Pelis
Var et Hus bygget med Pris.
Det Vand var dybt med Strømme saa,
Der kunde ej noger Bro være aa.
I den Strøm der stod en Sten,
Der var i læst[1] et Horn af Ben.
Hvo der skulde over fare,
Han skulde det blæse og glad være.
Han lod det blæse en sin Svend,
Gjensten kom ham Færgen igjen.
De fore over saa skjødelig:[2]
„Maa vi i Nat herberge med dig?"
Den Mand han spurgte Flores da:
„Hvo est du? sig mig derfra,
Der Naturen saa lige gjorde
Den Mø, jeg sidsten her over førte.
Hun kærede sig alle Stunde her,
At hun skiltes fra sin Hjertenskjær.
Jeg tror, om jeg ret kan raade,
At I muge være Syskende baade."
Der Flores dette fornam,
Da spurgte han den Færgemand:
„Hvort ud for den Jomfru da?"
— „Hun for til Babylonia,

1) laaset. 2) hurtig.

Konningen kjøbte hende til selver sig,
Han er af Guld øvert rig."
De skyndte dem alle til Herberg brat
Og havde der fuld god en Nat.
Om Morgenen kaldte han til sig hen
Den Færgekarl, sin gode Ven:
„Vis mig Herberge til noger Mand
J Babylonia der kjøbe kan,
Og for dine Skyld mig vil bevare,
Saa at mig maatte ingen daare.
Giv mig et Tegn hannem til,
Det han mig des bedre tro vil."
Han gav hannem baade Sølv og Guld,
Alt til hans Pung var øvert fuld:
„Herre Gud lønne dig, Herre rig!
Aldrig gavs mig saa rigelig,
Siden jeg kom hid at bo.
Mine Ord muge J vel tro,
Da J vorder Babylonia vare,
Over et stort Vand skulle J fare,
Over en Bro og gjennem en Port,
Der staar over et Taarn saa stort.
Det første Hus som der staar nære,
Der skulle J til Herberg være.
Det ejer en rig Dannemand,
Vi ere Kjøbemænd, jeg og han.
Halvt er mit, som han haver der,

Og halvt er hans som jeg haver her.
Tag her mit Tegn og sig hannem saa:
Han skal dig forde, hvad han maa."
  Et Fingern af Guld fik han ham da,
Han skynder sig deden hvad han maa.
Den Tid de gjennem Porten komme,
Da saa Flores sig til Fromme
Den Mand, som hannem vord sagt fraa,
Han havde rige Klæder aa,
Han sad og hviltes aa en Stol,
Et Klæde laa over ham for den Sol.
  Der gav, ihvo der kom til Gjæst,
Fyrretive Penning for hver Hest;
Og skal han tolde fire for sig,
Hvad heller han er fattig eller rig.
  Gjensten Flores den Dannemand saa,
Saa mærkelig hilsede han ham da.
Han fik hannem og det Fingern af Guld:
„Du skalt mig være af Hjertet huld,
Saa bad den, mig sendte til dig,
Du skalt mig værge for alle Svig."
  Han tog det Fingerne af hans Hænde,
Der han det saa, han det vel kjende,
Han fik hannem andre Fingerne tu,
At bære hjem til sin Husfru.
Hun skibede hannem alle Raade
Til Drik og saa til Ædende baade;

Og lod dem godt Herberg fange,
Og alle Rede[1] til deres Senge,
Sligt som de tørfte til deres Heste,
Hvad der var, alt af det bedste.

Flores kommer til Babylon.

Nu er Flores kommen dere,
Som han haver længe traaet at være.
Han tager ved sig ene at kære:
„Jeg maatte heller hjemme være,
End være her stedt i slig en Vaade.
Jeg haver ingen, jeg tør ved raade,
Der jeg mine lønlige Ærinde kan te,
At mig skulde ej Skade ske.
Skal jeg min Villie her aabenbare
Og vorder Konningen derved vare,
Han lader mig ingelunde leve,
Ihvad som jeg vil hannem give.
Mig er bedre at hjemme være,
Med min Fader og Moder kjære.
Da giver han mig en Jomfru rig,
Den som vel maa være min Lig."
Da han tænkte at gjøre saa,
Hans Hug tog end omkring at gaa:

---

[1]) alt Tilbehør.

„Hvo mig al Verden vilde give,
Uden Blanseflor maa jeg ej leve!
Mig mindes end mine Umage,
Jeg vilde mig dræbe for hendes Sage.
Det jeg var nu hjemme dere,
Da skulde jeg atter komme here.
Thi vorder jeg nu her at blive,
Ved saadan Raade som Gud vil give,
Om jeg kan mit Sind bevare,
Og aldrig førre heden fare,
Uden hun skal følge mig,
Hvad heller hun er død eller kveg."
Husbonden kom da gangende dere,
Og bad sin Gjæst velkommen være.
Da vorde han derved vare,
At hans Gjæst han sørger saare:
„Min gode Ven! I gjøre eder Blide,
Og lader fare al eder Kvide.
Tykker eder noget her at skillie[1],
Det skal være efter eder Villie."
— „Mig tykker her alt godt til Røne[2],
Gud give mig eder vel at lønne;
Men jeg tænker paa mine Vare,
Hvore jeg skal saa raadelig fare,
Det ingen Mand skal daare mig,
Eller i Kjøb gjøre mig Svig."
Bonden sagde: „vi gaa til Bord,

[1]) udsætte paa. [2]) i Sandhed.

Jeg vil eder siden sige mine Ord,
Hvad I ville af mig forstande,
Og eder tykkes at være Vaande."
Han bad sin Hustru kalde:
„Du fagne[1] vore Gjæster alle,
Og særdeles denne samme Gjæst
Med al den Kunst som du kant bedst.
Og maat du vide det forsand,
At han er en ædel Mand."
De ginge til Bord og finge dem Mad,
Aade og drukke og gjorde dem glad.
Man skibede dem der alle Raade,
Til Drik og saa til Ædende baade,
Saa om Konningen selv var dere,
Han maatte ej fare med bedre Ære.
Der var baade Fugle og Fiske,
Og øvert Mad paa alle Diske,
Vildt og Tamt man der saa,
Og alskøns det man æde maa.
Det bedste Vin hun for dem bar,
Som der i Landet voxet var.
Da tog Flores frem det Kar,
Som for Blanseflor givet var,
Paa det Kar man skrevet saa,
Hvore Paris ledte Helena.
Da tænkte han saa inderlig:
„Naar mon dette skal time mig,

[1]) gjøre tilgode.

Det jeg saa leder Blanseflor,
Som er min egen Hjertens Amur?
Gud maa mig hjælpe dertil saa,
At jeg min Villie fremme maa,
Og Daries, som jeg vel and,
Han mig vel Vejen vise kan,
Hvore jeg min Villie fremme maa,
Og dette maatte mig til Ære gaa."
Han tænkte derpaa saa saare,
At hans Øjen de gave Taare.
Hustruen det gjørlig saa,
Hun sagde til sin Husbond da.
De lode tage Mad af Bord,
Da sagde Bonden disse Ord:
Han bad Flores sige sig fraa,
Hvad han tænkte saa stadelig aa.
Han sagde: „lader mig det forstande,
Om jeg kan Raad til eder Vaande.
Løn[1] din Villie ej for mig.
Gjør du det, angrer det dig.
Sig mig til, min Ven fuldgod!
Hvad som dig er nu imod."
Da sagde Husfruen med godt Skjel:
„Mig tykker han hører Blanseflor til,
De ere saa lige, dog de ere sær[2].
En halv Maaned hun var her,
Hun fældte dagelig for eder Taare,

[1]) Skjul. [2]) Skilte, for sig.

Og kærede sig saa saare,
At hun maatte eder aldrig finde,
Thi sørgede hun i alle Sinde."
Der Flores hørte hende tale saa,
Hans Vid monne hannem nær forgaa.
Han sagde: „jeg hendes Broder ej er,
Jeg venter, hun er mit Hjertenskjær —
Nej, jeg glemte mig sandelig,
Hun er min Søster foruden Svig."
Daries sagde: „sig mig sæt'[1],
Det gavner dig, som jeg haver jæt.
Leder du efter hende, det siger jeg dig,
Da farer du ilde visselig."
— „Skal jeg være vis foruden Svig,
At du vilt ej forraade mig,
Da vil jeg dig Sanninde sige,
Og ingen Wrinde for dig tie."
Han sor hannem og loved aa Tro.
Flores sagde: „Jeg er her kommen saa,
Blanseflor at finde, om jeg maa,
Der mig med Avinde var staalen fraa.
Min Fader er en Konning rig,
Guld og Sølv har han sendt med mig,
Dyre Stene og andre Gave,
Der skulle I Raad over have,
Om I kunne det skibe saa,
At jeg maatte hende atter faa.

---

1) sandt.

Thi det er saa kommet til,
Jeg hende atter have vil.
Aldrig kommer mig til den Nød,
Jeg skal end førre blive død."
Daries var til Andsvar brad:
„Dertil ved jeg als ingen Raad."
— „Jeg raader dig ej sige saa,
Du est den, mig hjelpe maa.
— „Vorder Konningen derved var,
At du efter deslige far,
Det koster dit Liv, det gaar dig saa,
At ingen Mand dig hjelpe maa,
Did som den Jomfru kommen er,
Der maa ej Trolddom komme nær,
Ej Styrke, ej List, ej andre Sage,
Der deden maa den Jomfru tage."

Taarnet i Babylon.

„Kongen af Babylon haver under sig
Halvandet hundred Konningerig.
De alle komme hannem til
Udi en Stund, naar som han vil.
Tyve Mile er Staden gjennem lang,

Og kærede sig saa saare,
At hun maatte eder aldrig finde,
Thi sørgede hun i alle Sinde."
Der Flores hørte hende tale saa,
Hans Vid monne hannem nær forgaa.
Han sagde: „jeg hendes Broder ej er,
Jeg venter, hun er mit Hjertenskjær —
Nej, jeg glemte mig sandelig,
Hun er min Søster foruden Svig."
Daries sagde: „sig mig sæt'[1],
Det gavner dig, som jeg haver jæt.
Leder du efter hende, det siger jeg dig,
Da farer du ilde vissélig."
— „Skal jeg være vis foruden Svig,
At du vilt ej forraade mig,
Da vil jeg dig Sanninde sige,
Og ingen Ærinde for dig tie."
Han for hannem og loved aa Tro.
Flores sagde: „Jeg er her kommen saa,
Blanseflor at finde, om jeg maa,
Der mig med Avinde var staalen fraa.
Min Fader er en Konning rig,
Guld og Sølv har han sendt med mig,
Dyre Stene og andre Gave,
Der skulle I Raad over have,
Om I kunne det skibe saa,
At jeg maatte hende atter faa.

[1]) sandt.

Thi det er saa kommet til,
Jeg hende atter have vil.
Aldrig kommer mig til den Nød,
Jeg skal end førre blive død."
Daries var til Andsvar brad:
„Dertil ved jeg als ingen Raad."
— „Jeg raader dig ej sige saa,
Du est den, mig hjelpe maa.
— „Vorder Konningen derved var,
At du efter deslige far,
Det koster dit Liv, det gaar dig saa,
At ingen Mand dig hjelpe maa,
Did som den Jomfru kommen er,
Der maa ej Trolddom komme nær,
Ej Styrke, ej List, ej andre Sage,
Der deden maa den Jomfru tage."

Taarnet i Babylon.

„Kongen af Babylon haver under sig
Halvandet hundred Konningerig.
De alle komme hannem til
Udi en Stund, naar som han vil.
Tyve Mile er Staden gjennem lang,

Med høje Huse og øvert trang.
Den Mur, omkring Staden gaar,
Tre Favne tyk han staar,
Hundrede Favne høj og ret,
Uden og inden al fuldslet.
Syv Porte og tyve er deraa,
Der høje Taarne alt over gaa.
For hveren Port der finder man
Sligt Vaaben, man tænke kan.
I Staden er syvhundrede Fæste,
De man ved til være de bedste.
Aa hvert et Fæste er ej minde
End hundrede Ridder nogensinde.
Kejseren af Rom skulde længe tinge,
Før han kunde En der ud tvinge.
Midt i Staden et Taarn stander,
Det bygte Kæmper med dere Hænder.
Den Mur er gjort fuldvel til Føje,
Hundrede Favne har han til Høje,
Og gjort med mange mesterlig Ting,
Tusind Favne er han omkring,
Af Malmer-Stene grønne,
De der gode er og skjønne.
Al den Hvalv er af den samme Sten,
Der baade er skær og ren.
En Knap ovenpaa Taarnet staar
Af røden Guld, øvert stor og klar.

Gjennem Knappen gaar en Stang,
Tredive Alne er han lang.
Ovenaa Knappen en Karbunkel-Sten,
Som Solen allerklareste sken[1],
Saa skinner den Sten om mørken Nat,
Over ti Mile, det er alt sat[2].
Fire Gulv er i Taarnet inde,
Af fejerste Malmersten, man kan finde.
Saa at ingen kan forstaa,
Hvad dem oppe holde maa.
Paa nederste Gulv der Stolper staa,
De op under øverste Hvalvet gaa.
De Stolpe ere med Guld omkring
Og alle skrevne udi en Ring,
De ere af hvide Malmer-Stene
Og alle skikkede øvert rene.
Midt aa Gulvet staar en Hest,
Gjort af Sølv, som være maa bedst.
Det reneste Vand gaar af hans Mund,
Aa det Gulve der staar en Brønd,
Saa at de Jomfruer maa deri fare,
Naar dem tykker Time til være.
Fyrretive Herberge er der inde,
De bedste der man maa finde.
De ere med Rigdom gjorte saa,
Saa man ved der at sige fra.
Ihvad Mestere som kommer der,

---

[1] skinnede. [2] sandt.

Han ej saa god en Mester er,
At han jo noget ser deroppaa,
Som han der mere nemme maa.
Der er de væneste Jomfruer inde,
Som man maa i al Verden finde.
De væneste Konningen fanger at spøre[1],
Dem lader han did alle føre.
De Trapper ere gjorte saa,
At hver maa til anden gaa,
Og til det Herberg Kongen i er,
Hvilken han sender Budet der.
Fyrretive Jomfruer er der inde,
Af bedste Slægt, der man maa finde.
De Jomfruer have det til Læne[2],
To af dem skal Konningen tjene.
De skulle alle tage det tilvare,
Naar han staar op og sove vil fare,
Og ingen Mænd tjene dere,
Foruden de alle fromme ere.
Aa hvert Herberg er Jomfruer tre,
En Mester over dem have de,
Og han er kyndig med sig,
Han vogter Porten idelig.
Mange andre ydermere gaa,
De bære Sværde og gjøre saa,
Dræbe hvem som han tegner til,
Om de ej gjøre hvad han vil.

---

[1]) faar opspurgt. [2]) til Hverv.

Hans Herberge ved Porten staar,
Og aldrig han deden gaar.
Om nogen Mand saa dristig er,
Og Evne faar til at komme der,
Da lader han ham berje og slaa,
Hvad han haver, det tager han hannum fraa.
Han haver af Konningen Orløv til,
At gjøre af dem ihvad han vil.
Fire Vægtere ere deraa,
Som aldrig skulle af Værnen gaa,
Førre andre fire kommer igjen,
Nat og Dag er dem alt en[1].
Da de vorde noget vare,
De øbe[2] da saa aabenbare,
At de Riddere, som bo nære,
De skulle da tilrede være,
Med Heste og Vaaben i Nød og Gammen,
Hundredetusind, naar de komme sammen.
Konningen haver en underlig Sæd,
Den haver han haft i langen Tid.
En Mø tager han sig hvert Aar,
Hun i Seng med hannum gaar.
Naar det Aar er ganget omkring,
Lader han stevne en almindelig Ting.
Konninge og Hertuge, som der er nær,
Skulle da alle komme der.
Da lader han hende dræbe saa,

[1] ens. [2] raabe.

Han ej saa god en Mester er,
At han jo noget ser deroppaa,
Som han der mere nemme maa.
Der er de væneste Jomfruer inde,
Som man maa i al Verden finde.
De væneste Konningen fanger at spøre[1],
Dem lader han did alle føre.
De Trapper ere gjorte saa,
At hver maa til anden gaa,
Og til det Herberg Kongen i er,
Hvilken han sender Budet der.
Fyrretive Jomfruer er der inde,
Af bedste Slægt, der man maa finde.
De Jomfruer have det til Læne[2],
To af dem skal Konningen tjene.
De skulle alle tage det tilvare,
Naar han staar op og sove vil fare,
Og ingen Mænd tjene dere,
Foruden de alle fromme ere.
Aa hvert Herberg er Jomfruer tre,
En Mester over dem have de,
Og han er kyndig med sig,
Han vogter Porten idelig.
Mange andre ydermere gaa,
De bære Sværde og gjøre saa,
Dræbe hvem som han tegner til,
Om de ej gjøre hvad han vil.

---

1) faar opspurgt. 2) til Hverv.

Hans Herberge ved Porten staar,
Og aldrig han deden gaar.
Om nogen Mand saa dristig er,
Og Evne faar til at komme der,
Da lader han ham berje og slaa,
Hvad han haver, det tager han hannum fraa.
Han haver af Konningen Orløv til,
At gjøre af dem ihvad han vil.
Fire Vægtere ere deraa,
Som aldrig skulle af Værnen gaa,
Førre andre fire kommer igjen,
Nat og Dag er dem alt en[1].
Da de vorde noget vare,
De øbe[2] da saa aabenbare,
At de Riddere, som bo nære,
De skulle da tilrede være,
Med Heste og Vaaben i Nød og Gammen,
Hundredetusind, naar de komme sammen.
Konningen haver en underlig Sæd,
Den haver han haft i langen Tid.
En Mø tager han sig hvert Aar,
Hun i Seng med hannum gaar.
Naar det Aar er ganget omkring,
Lader han stevne en almindelig Ting.
Konninge og Hertuge, som der er nær,
Skulle da alle komme der.
Da lader han hende dræbe saa,

[1] ens. [2] raabe.

At de der alle se oppaa.
Han and[1] og ingen levende Mand
At faa den Kvinde efter ham.
Og siden lader han sammenkalde
De ædle Jomfruer alle
I en Abildgaard der lidet fraa
Og beder Folket sammengaa.
Alle gaa de sørgende til,
Og ingen Kongen have vil.
Ingen er der som det maa raade,
Hvilken længer skal følge den Naade,
Den Hæder ville de heller ombære[2],
Som ej skal længer være,
Og vide sig forestaa saadan Nød,
Aarsdagen efter, den visse Død."

Kongens Have i Babylon.

„Jeg vil nu lade eder forstaa
Af den Abildgaard, jeg sagde fraa,
En Værn haver han om sig,
Den er muret kostelig,
Lagt med Guld op ad den Tinde,
Aa hvert Vig-Skaar man maa finde.

---

1) under. 2) undvære.

Af Kobber en Stolpe paa den Mur,
I Fugle-Lignelse og i Diur,
Saa skære af Guld at se oppaa
Som Solen klareste være maa.
Der Væder kommer skjødelig[1],
Da haver hver Røst særdeles med sig.
Alskjøns Fugle er deraa,
Baade store og saa smaa.
De grimme[2] Dyr paa Jorden gaa,
Der de Røsten at høre faa,
De lade deres Grimhed falde,
Og vorde deraf glade alle.
De Dyr de skilles kvideløst,
Thi hvert hører sin naturlige Røst,
Og er det fagert, de komme sammen,
Hvo det hører, dem brister ej Gammen
— Uden det ham imod er,
At han ser ej sin Hjertenskjær.
Anden Vejen det Æble-Ris
Der løber et Vand af Paradis,
Som man plejer Eufrates at kalde.
Mand maa ej gaa derind med alle,
Uden han flyvende komme maa,
Heller gjennem den Port at gaa.
I det ædle Vand og rene
Finder man mange dyre Stene,
Safire og Rubine,

[1]) naar det blæser. [2]) vilde.

Der skære ere og fine,
Smaragdus og Granate,
Baade store og smaa tilmaade,
Sardinix og Jacinctus,
Jaspis og Topacius,
Adamus og Ametiste,
Berilla, satte med Liste,
Og mange andre de der saa,
Der denne Bog ej siger fraa.
  Den Abildgaard med Blomster staar
Vinter og Sommer, Høst og Vaar,
De ædleste Træ er plantet dere,
Som man ved i Verden være,
Saadanne Urter man have vil,
Da er der alle haande til:
Muskate og saa Blomme,
Negliker og Kardemomme,
Ingefær og Galliga, store og smaa,
Allskjøns Æble der være maa:
Kobeba og Sedever
Skorter ingenstunde der,
Spiginarde og Mirra og saa,
Hvad skal jeg mere sige fraa?
Saa mygel[1] Glæde er i det Ris,
Som man vaare i Paradis.
  Midt i Gaarden en Kilde staar,
En Mur af Guld om hende gaar,

[1]) stor.

En slet Gang der omkring
Allevegne med en Ring.
Hos den Kilde lidet fraa
De væneste Træ, al Verden aa,
Blomsters=Træ, de gode ere,
Thi de alle Tid Blomster bære,
De ere som Blus at se oppaa.
Af Blomster er hvert skibet saa,
Da Solen gaar op, hun skin deraa,
Og alt i Kvelden gjør hun saa.
  Naar Konningen Dronning skifte vil,
Da kalder han alle Jomfruer til.
En Bæk rinder Kilden fraa,
De Strømme med Smaragdus gaa.
Han kalder sær hver Jomfru fra,
Og lader dem saa over Bækken gaa.
Han beder Folket inderlig
Se om Vandet forfarver sig,
Thi er hun Mø, over Vandet gaar,
Vandet i sin Farve staar.
Er hun ej Mø, over Vandet vod,[1]
Vandet vorder rødt som et Blod.
Hvilke der prøves med slig Maal,
Man brænder dem gjensten paa et Baal.
Saa fri ingen være maa,
Hun skal jo over Bækken gaa.

[1]) vadede.

Under Træ da skulle de staa,
Den Jomfru, Blomstret falder aa,
Hun skal Dronning være det Aar,
Og end førre hun deden gaar,
Da skulle de krone hende alle,
Og siden hende Dronning kalde.
Han med Kunst skikker det til,
Det Blomster falder paa hvem han vil.
Han ærer hende i alle Maade,
Saalænge[1] han hende vil dræbe lade.
Idag en Maaned skal dette være,
At alle Herrer kommer dere,
Da vil han tage sandelig
Blanseflor til Husfru sig.
Hun er den væneste derinde er,
Han haver hende for alle kjær.
Han haver til hende saa mygel Traa,
Han maa sig hende ej skillie fraa,
At fremme med hende al sin Villie
— Thi er dig ondt dem at skillie."

Den gjerrige Portner.

Flores sagde: „jeg beder Naade,
I muge mig hjelpe med eder Raade,

[1] Indtil.

Det vorder min Død, skal han hende ej faa,
Førre end hun det vide maa,
Det jeg hende er saa nær,
Der jeg haver i Hjertet kjær.
Du raade mig nu i dette Sinde,
Hvore jeg maatte hende finde.
Jeg giver dig Guld og Sølv dertil,
Imeden du selver have vil.
Jeg rædes hverken Sværd eller Kniv,
Jeg vil for hende vove mit Liv.
Da svarede hannum Daries:
„Det siger jeg eder, Flores!
Men du vilt jo finde den Mø,
Saa at I rædes ej der for at dø,
Det bedste jeg ved, vil jeg eder raade,
Dog er det ej foruden Vaade.
Du skalt imorgen aarle gaa
Op til Taarnet og gjøre saa,
Og maale med dine Fødder der,
Hvore tyk den Mur han er.
Den Portener, jeg sagde dig,
Han er der alt visselig.
Saa vredelig han dig spørge maa:
„Hvo est du? hvi gjør du saa?
Jeg saa her aldrig saa djærv en Mand,
Saa turde gjøre," sagde han.
Da skalt du svare og bede ham høre,

Sig, du vilt et andet derefter gjøre,
Naar du kommer hjem til din,
Paa din Gaard i Appelin.
Naar han forstander det af dig,
At du taler saa rigelig,
Og ser dig være en mandelig Mand,
„Det maa vel være!“ siger han.
Da beder han derom dig,
Lege Skaktavel med sig.
Sig, du det gjerne gjøre vil,
Meden du haver der Stunder til.
Du have med dig en liden Pose fuld
Af hundrede Mark Guld,
Og lad jo Tavlet saameget gjalde,
Ihvilken eder det skal beholde.
Foruden Penninge leg ej med ham,
Dermed vinder du den Mand.
Om du maatte Tavlet vinde,
Lad ham ej andet befinde,
End du hannum alt give vil,
Hans eget og alt det du bær til,
Og sig, at du est øvert rig,
Det ynder hannum, det siger jeg dig;
Han beder dig atter did at gaa,
Du skalt hannum svare: ja!
Den anden Dag du kommer der,
Saameget Guld du med dig bær.

Maatte du vinde, du gjør dig Gammen,
Giv hannum dit og hans altsammen.
Da takker han dig og haver dig kjær,
Og beder dig atter komme der.
Sig, at du det gjerne gjøre vil,
Dig brister[1] ej Guld eller Sølv dertil.
Det vilt du hannum give,
Med Glæde hos hannum blive,
Thi han havde Blidskab mod dig tet,
Siden første du haver ham set.
Da skalt du hundrede Mark did bære
Og det gode Kar du haver here.
Kant du end vinde Tavlet da,
Baade dit og hans skalt du hannum faa.
Karret gjemme du selv med dig,
Da beder han dig vissselig,
At du med hannem til Bords vil gaa.
Du skalt gjerne gjøre saa.
Da plejer dig den gode Mand
Med al den Høviskhed der han kan,
Og faller[2] af dig det kostelig Kar,
Der paa Bordet for eder staar,
Og byder dig i samme Stund
Det røde Guld vel tusind Pund.
Du skalt hannum svare dertil,
At du det Kar ej sælge vil,
Og giv hannum det da istad,

[1]) mangler. [2]) byder paa, vil kjøbe.

Da vorder han i sit Hjerte glad,
At han dig ikke synne[1] kan.
Han falder paa Knæ og vorder din Mand.
Du tage det af hannum blidelig,
Bed hannum siden love dig,
At han skal være dig huld og tro,
Og alle hans Dage gjøre saa,
Og siden sig hannum din Vaande fra,
Og frist, om han dig hjælpe maa.
Maa han ikke løse din Vaade,
Da kan jeg dig intet raade."
  Flores takkede ham mangelunde,
Daries i samme Stunde.
De drukke fast og vare glad
Og bøde hveranden gode Nat.
De ginge dem saa at sove,
Hver af dem i sin Kove.
  Det første Dagen sit Lys tede,
Da var Flores alt tilrede.
Hans Husbonde med hannum gik,
Saalænge han Taarnet at se fik.
Da Flores kom saa nær,
Han maalte Taarnet, hvor vidt det er,
Længde og Bredde der oppaa,
At den Portener det saa.
Han sagde: „est du her kommen for nogen Svig,
Det skalt du, Kompan, sige mig,

[1]) intet negte.

Eller est du Mester-Mand?"
„Jeg er hverken[1], sagde han,
Jeg skaader dette Taarn thi[2] inderlig,
Jeg vil gjøre mig et andet slig."
— „Du maatte vel være en Dannemand,
Vilt du lege Skaktavl," sagde han.
De legte baade og gjorde saa,
Som Bogen førre sagde jer fra,
Dertil at han er vorden hans Mand,
Og jætte' ham at tjene det bedste han kan,
Til allehaande Sage,
Der hannem maatte være til Mage.
„Meden du paa Tro haver lovet mig,
Da vil jeg aabenbare for dig,
Hvo jeg er og hvad jeg heder,
Og hvad Ærinde jeg efter leder.
Min Fader er en Konning rig,
Flores til Navn da gav han mig.
Jeg haver ledt saa mangesinde
Ad Blanseflor, som her er inde.
Hun var mig bortstaalen fra,
Du est nu den mig hjælpe maa,
Og løse maat du al min Nød,
Finder jeg ej hende, da er jeg død.
Da han hørte ham tale saa,
Han kunde neppelig til Andsvar faa,
Og talede da saa harmelig:

[1]) ingen af Delene. [2]) derfor.

„Gud gave, jeg havde aldrig seet dig!
Du bedes af mig saa haarde Sage,
Jeg vorder min Død derover at tage.
Usæl gjorde jeg dog,
At jeg dine Gaver tog,
Aldrig skulde du det faa af mig,
Havde jeg ej aa Tro lovet dig.
Nu vorder jeg at holde og gjøre saa
Mine Ord, hvre det gange maa.
Dog rædes jeg, at denne Nød
Vorder alle vores Død.
Blanseflors ad første Sind,
Dernæst baade din og min.
Gak did, som dit Herberg er,
Paa tredie Dag kom atter her.
Herforinden vil jeg tænke aa,
Hvad bedst tilraade være maa."
Flores svarede skjødelig[1]:
„Altfor langt tykker det være mig."
Den Portener svarede da:
„Det tykker mig raadeligt være saa!"
Flores fra den Portener gaar,
Til sit Herberg, han førre i vaar,
Og blev da derinde
Til den Tid, han skulde ham finde.

[1]) brat.

Flores og Blanseflor findes.

Den Portener lod kiøbe
Mange store Løbe,[1]
Og lod dem fylde med alskjøns Blomme;
Den tredie Dag skulde Flores komme.
Af Silke fik han en Kjortel rød,
Han for deri, som han ham bød,
Han bad ham op i Løben fare,
Hans Kjortel og Blomster alt ens vare.
Han lod da sine Svende indkalde:
„Bærer disse Blomster de Jomfruer alle!"
To Svende kalder han hemmelig:
„Bærer denne Løb den Jomfru rig,
Som er vænest over dem alle,
Blanseflor mon de hende kalde.
Jeg ved det saa visselig,
Hun skal derfor takke mig."
De Svende gjorde, som han dem bad,
Og bare den Løb da istad.
Den Løb var tung at bære,
Da toge de dem at kære,
Og bandede den, hende fyldte saa:
„Vi ville den halve Delen bortslaa
Gjennem det Vindue, here er,
Meden vi er det saa nær."
Den anden svarede dertil: „Nej!

---

[1]) Kurve.

Vi gange fram og gjøre det ej!"
De ginge fram og gjorde saa,
Og funde ikke ret oppaa,
Finge det en anden Jomfru rig.
Hun takkede dem saa inderlig.
De Svende ginge da hjem,
Den Jomfru stod atter alen,
Og valgte i de Blomster da.
Der Flores dette saa,
Han tænkte have fundet sin Kjære,
Og staar da op i Løben dere.
Den Jomfru rædes der meget veder,
Hun raabte højt, sig hjælpe beder.
Flores vorde der ildehuget ved,
Og lagde sig sørgende i Løben ned.
Han tænkte da sandelig,
At det var hannem gjort til Svig,
Og hulde sig atter i de Blomme.
De Jomfruer alle sammen komme,
Og spurgte, hvad hende være maa,
Og for hvi[1] hun monne raabe saa?
Hun tænkte da der stadelig aa,
Hvad hun skulde til Andsvar faa.
Hun tænkte da saa stadelig:
Dette er ikke sendt til mig!
„En Sommer=Fugl herinden laa,
Der jeg ham opflyve saa,

[1]) hvorfor.

Jeg vord saa ræd overmaade,
Jeg vidste ej, hure jeg vilde lade."
De Jomfruer gjorde ad hende Gammen
Og loge[1] ad hende allesammen,
Hun tog af Blomstret, og gav hver en,
Hver gik siden hjem til sin.
Den Jomfru var Tysk, kommen fra Rin,
Blanseflor og hun de baade
Vare alt over ene i Raade,
Og havde hverandre kjær,
Som hender eget Liv det er.
De skulle og baade Konningen tjene,
Det er det de have til Læne.[2]
Dere Herberg var skibede saa,
At hver maa til anden gaa.
Klares kaldede levelig:
„Blanseflor! gak hid til mig!
Det væneste Blomster, Jorden kan te,
Det maatte du fange here at se!"
Da svarede hende Blanseflor:
„Klares! du vedst ej af Amur.
Dig efter Blomster lyste maa,
Jeg med Sorrige skal om gaa.
Mig tykker ej Blomster være lystelig,
Thi er det Synd, du daarer mig.
Jeg for visse haver forstandet,
At naar det Aar er forganget,

[1]) lo. [2]) til Hverv.

Vil Konningen selv have mig.
Om Gud vil i Himmerig,
Da skal jeg det bevare saa,
Det han eller andre skal mig ej faa,
Meden Flores gjorde mod mig Svig,
Der jeg undte saa hjertelig.
Jeg vil mig dræbe for hans Sage,
Førre end jeg vil andre tage."
Klares tykte det være ynkeligt,
Det Blanseflor skulde tale sligt:
„For Flores Skyld beder jeg dig,
Se det Blomster, her er hos mig!"
Der hun ham nævnte, da vord hun glad,
Og gik til hende da istad.
Da Flores gjørle[1] det maa finde,
At Blanseflor nu er derinde,
Han sprang af Løben skjødelig,
Og Blanseflor tog han til sig.
De myndtes[2] i den samme Stunde
Med Kjærlighed af Hjertens Grunde,
De græde af Glæde baade,
Som Gud vorde dem til Naade!
Den stolte Klares sagde saa:
„Kjender du det Blomster, jeg sagde fra?
Mig tykker, du haver det kjær
For alt det Gods i Verden er.
Ingen Ven haver du til,

[1]) klarlig. [2]) kyssedes.

Der du det Blomster med skifte vil."
— „Klares! det ej Under er,
Det er Flores, mit Hjertenskjær."
De bade hende grædende baade:
„I løne[1] med os og lægge til Raade,
Over begges vore Liv det gaar,
Om Konningen vorder derved var."
Klares sagde: „jeg vil løne,
Det skulle I for Sanninde røne.[2]
Det vil jeg saa ombære med dig,
Som jeg vilde, du gjorde med mig."
Flores og Blanseflor ginge tilsammen
I et andet Hus, det var en Gammen,
Det var alt draget inde
Med Blialt og Bollekinde.
Det Gammen der de dreve da,
Er mig sent at sige fra.
Der de en Stund havde været sammen,
De talede mangt og gjorde dem Gammen.
Flores sagde: „jeg haver for dig
Ofte faret saa vaadelig,
Og ved det Gud, jeg var ej glad,
Førre nu i denne Stad.
Siden først jeg monne det forstaa,
At I var mig staalen fra."
— „Siger mig nu, min Hjertekjære!
Hvrelunde I er kommen here,

[1]) dølge. [2]) prøve.

Eller er mig gjort af Gjerning[1] Svig,
Saa at du est Flores lig?"
Han siger hende det sandeste til,
Hvad hun af hannum høre vil,
Og kærer hver anden sin Vaande,
Hvad dem er kommen tilhaande.
  Hvad skal jeg mere sige deraa?
En halv Maaned var det saa,
Hvad deres Hjerte efterstaar,
Det alt efter dere Villie gaar.
Maatte det saa efter dere Villie gange,
Aldrig monne de deden lange.[2]

Flores røbes.

Klares vilde det ikke lade,
Hun tjente dem i alle Maade,
Tugtelig med rette Tro,
Dydelig hun gjorde saa.
Dere Lykke gaar nu omkring,
Og vender sig til anden Ting.
Hvad dem havde været til Glædebod,
Det vender dem da alt imod.
  Det kom da til en Morgen saa,
Som de sove sammen baade to,
I hverandens Arm saa levelig,

---

1) i Virkelighed. 2) derfra længes.

Klares, den stolte Jomfru rig,
Bad Blanseflor sig klæde da:
„Vi skulle nu baade for Konningen gaa,
Thi han skal nu klæde sig,
Min kjære Syster! gak nu snarlig!“
Hun svarede i Søvne: „jeg kommer istad!“
Og hende bort fore gange bad.
Klares nu for Kongen gaar
Og tænker, at hun hende følger snar.
Blanseflor sov saa sødelig,
At hun ikke kunde vække sig.
Da Konningen Klares ene saa,
Han talte til hende og sagde da:
„Klares, hvor er Blanseflor,
Min egen Hjertens Amur?“
— „Sandelig vil jeg sige eder,
Alle Nat læste hun Tider[1]
Og bad for eders Baade,
Det Gud skulde eder naade,
At I skulle sammen komme saa,
Det I maatte der baade Glæde af faa.
Hun sovnede ej, førre Solen op gik,
Thi totte[2] mig være ynkelig,
At vække hende saa skjødelig.“
— „Er det sandt, du siger mig?“
„Ja! svarede den stolte Kvinde,
I skulle ej sandere befinde.“

[1]) Bønner. [2]) derfor tyktes.

Konningen undte hende vel
Og lod sig nøje med slige Skjel.
Den anden Morgen, Dagen var lius,
Klares ganger atter for det Hus,
Der Blanseflor inde laa:
„Det er nu Tid op at staa,
Du skalt nu ej forsømme dig,
Stat nu op og gak med mig.“
Hun svarede: „jeg er tilrede nu,
Jeg vil førre komme end du.“
Blanseflor hun om vendte sig,
Og sovnede atter saa skjødelig.
Hver i andens Arme laa
Og kyssedes levelig baade to.
Klares gjensten til dem gaar,
Der Vand og Handklæde rede vaar,
Og kalder ad hende andet Sinde.
Hun kunde da ingen Andsvar finde,
Og tænkte da, som hun staar,
At hun fore gangen vaar,
Og skynder sig hvad hun maa
Til det Herberg, Kongen i laa.
Der Kongen Klares at se fik,
Da mælte han saa raskelig:
„Hvor er Blanseflor, der jeg haver kjær,
Meden hun er ikke kommen her?“
— „Hun kommer gjensten skjødelig,

Svarede den stolte Jomfru rig,
Hun monne førre af Herberget gaa."
Hun vidste ej andet, end det var saa.
Kongen tænkte da med sig:
„Blanseflor, du gjør mig Svig!"
Han bad en Svend hemmelig
Kalde Blanseflor til sig.
Svenden gjorde som han bad,
Gik sig deden da istad,
Og skjøder[1] ej førre han bort gaar,
Det Klares inde for Kongen staar.
Han vorde da var, hvore de laa baade
I Sengen sammen og havde Raade;
Der han dem sovende ligge saa,
Han tænkte dem være Jomfruer to.
Thi han havde ej Skjæg aa sig,
Den væneste Jomfru var han lig.
Der han saa dem sove saa sødelig,
Da gik han deden skjødelig
Til det Herberge, Kongen i laa:
„I mine Dage jeg aldrig saa
Noger hjerteliger Amur,
Som Klares haver til Blanseflor.
De ligge og sove sødelig,
I andens Arm hver saa levelig.
Mig totte det Ynk at vække dem baade
Eller og gjøre dem noger Baade."

[1] lægger Mærke til.

Klares vorde baade bleg og rød,
Hun rædes da for deres Død.
Der Konningen hørte ham tale saa:
„Du skalt nu gjensten heden gaa,
Tag mit Sværd, jeg vil did gange,
Jeg skal det at vide fange,
Hvem Blanseflor hun haver saa kjær,
Meden Klares her inde for mig er.“
Konningen og Svenden ginge da
Did som Flores og Blanseflor laa.
Han lod op et Vindu ifind[1],
Saa at Solen maatte skinne derind,
Og han maatte at skillie faa,
Hvo det var, derinde laa.
Han havde i Hænde et draget Sværd,
Mange Penninge var det værd.
Nu ere de standen i Vaade,
Uden Gud med sine Naade
Naadelige dem hjælpe vil!
Konningen saa der gjørlig til
Og kjendte Blanseflor, hvor hun laa.
Den anden han ej kjende maa.
Da tænkte han ved sig dere,
Hvad Mø monne dette være.
Thi han er fejrere at se oppaa,
End nogen Mø han førre saa,
Af de fyrretive, der var inde.

---

[1]) saa brat.

„Vi skulle det for Sanden befinde,
Hvo der sover med denne Mø,
Er han Mand, da skal han dø."
Han lagde af Klædet og gjørlig saa,
Det var en Mand hos hende laa.
  Konningen øpte og var saa vred,
Man maatte ham høre langenled,
Og rakte Sværdet over dem baade.
Svenden bad: „ædle Herre, dem naade!
Dræber dem ej saa bradelig her,
Førre I vide, hvo han er.
Han maatte end hendes Broder være,
Meden de saa kjærlig sammen ere.
  Da tænkte han med selver sig:
Det er godt Raad du siger mig,
At dette Sinde jeg dem ej dræbe vil,
Førend der kommer Dommer til.
  Inden dette da vaagnede de baade,
Dem var da intet til Raade,
Der de saage Konningen stande
Med draget Sværd i Hande:
„Hvi gjør du mod mig slig Uære,
At du sover hos mit Hjertenskjære?
Jeg sor om Gud, der alt formaa,
I skulle baade en ond Død faa,
Den skjændeligste der jeg kan raade,
Ham skulle I taale baade.

Den onde Kvinde, der ligger hos dig,
Saa ilde haver hun sveget mig."
Flores svarede Konningen da:
„Taler denne Jomfru ej ilde oppaa,
Gjører det for eder egen Ære,
Hun er ej værdig, Skyld at bære.
Gjøres med mig efter eder Naade,
Og hvre eder er bedst til Raade.
I vide ej, Herre, hvre det er,
Blanseflor er mit Hjertenskjær,
Hun vord mig bortstaalen fra.
Hvre hun er eder kommen aa,
Det er ikke rettelig,
Hun var mig tagen fra med Svig.
Thi beder jeg eders Naade,
At I lader os leve baade,
Til Herrer og Konninge derom skille,
Som de for Gud andsvare ville.
Jeg trøster aa eder Konning-Ed,
I ville ej gjøre uden Ret."

Flores og Blanseflor dømmes.

Konningen svarede og sagde: „Ja,
Det skal sandelig være saa.

Med Dom skal I dømmes til Død,
Og leve ej Dag uden Nød."
  Han bød dem klædes da istad,
Fireogtyve Riddere han kalde bad:
„I skulle dem vogte med eder Fromme,
Saa at de kunne ej unden komme."
  Konningen lod da samle sit Raad
Og bad dem sammen komme istad.
Konninger og Hertuger komme der,
Og alle de Herrer der bode nær.
Konningen stod op og raabte saa,
At alle skulle tilhobe gaa.
Der de vare alle kommen dere,
Konningen stod op og tog at kære:
„Jeg lader eder det forstande,
Hvad mig er kommen tilhande,
Beder jeg eder alle slet,
Det I mig dømme derom ret.
Hvilken af eder ej gjøre saa,
Hans eget Liv det koste maa.
— Alle eder det kundigt er,
Jeg købte en Mø for snimen her,
For syv Sinde Guld, hun veje maa,
Den væneste jeg haver hørt sige fra,
Og lod hende komme der
I det Taarn jeg sjelver i er.
Fyrretive Jomfruer er derinde,

De væneste der nogen Mand maa finde.
Bød jeg alle de der ere,
De skulde hende til Tjeneste være.
Jeg undte og hende sjelver sær
For alle de Jomfruer, derinde er.
Thi hun var fejrest af dem jeg saa,
Af ædle Slægt mig er sagt fra.
Jeg havde hende tænkt at kalde
Dronning over de andre alle,
Og tænkte jeg med sjelver mig,
Hun undte mig saa vel som sig.
Hun var og von hver Morgen at gaa,
Handklæde og Vand mig i mit Herberg at faa,
Og Klares hun med hende gaar.
I førre Morgen vorde jeg vaar,
At Klares ene for mig gik,
Da spurgte jeg hende visselig,
Hvi Blanseflor ej kommen er,
Der jeg haver i Hjertet kjær.
Hun sagde, hun havde det jæt,
At bede for mig den lange Nat.
Jeg troede det, og lod det være,
Den anden Morgen kom hun ej dere.
Da fandt jeg det saa sandelig,
At hun havde raadet mig Svig.
En Svend lod jeg brat op gaa,
Han fandt, hvore hun i Sengen laa,

Med hende en Svend af fremmede Rige,
De sove baade saa sødelige.
Jeg gik didop, vorde saa til Raade,
Jeg tænkte at dræbe dem sammen baade.
Da bade de mig saa inderlig
For den Gud i Himmerig,
Jeg skulde dem ej dræbe da,
Førre Dommen maa over dem gaa.
Jeg gjorde det for min Konning-Ære,
Jeg lod dem ad det Sinde[1] være.
Den Last og Uære mig er gjort,
Jeg haver det sagt, som I haver hørt.
Beder jeg eder alle slet,
At I dømme mig derom ret,
Saa at Andre Rædsel deraf faa,
Konningen af Babylon saa forsmaa."
Marsilias hedde en Konning rig,
Han stod op, bad høre sig,
Thi han var ældst og viseste dere
Af alle de Konninger, der kommen ere:
„Vi have det allesammen hørt
De Ord, min Herre haver framført.
Hans Last er os alle led,
Som nu er for os ted.
Høje Sage er kærde here,
Konningen gjort til stor Uære,
Og dere Liv han kærer aa,

---

[1]) dengang.

Thi bør eder alle at gjøre saa,
Inderlige dette at se,
Førend Dommen han skal ske.
Jeg ved, min Herre han ej vil
Uden Ret, det bør dertil,
At hvem der Kæren gaar oppaa,
Han skal sjelver til Andsvar staa.
Thi tøtte mig det raadeligt være,
At man kalder dem til Andsvar here.
Kunne de rede for dem faa,
For hvilke Sage de gjorde saa,
Vi ville dem gjerne høre.
Kunne de ej rede gjøre,
Og finde vi, at det er gjort for Haad.
Saa at Konningen dermed er forsmaad,
Vi dømme dem baade, Mand og Kvinde,
Den fuleste Død, der vi kunne finde."
Kapton hedde en Konning rig,
Han stod op, bad høre sig,
Vi ere det alle skyldig at kære,
Det Konningen rører paa hans Ære.
Denne Mand haver Konningen gjort
Stor Last, som I haver hørt.
Han er saa djærv med Løgn omgaa,
Skal han nu til Andsvar faa,
Sin Aarsag[1] kan han vel gøre saa,
At alle skulle vel tro der oppaa,

[1]) Undskyldning.

At han derfor uskyldig ere,
Thi tøtte mig det raadeligt være,
Man lod ham ikke komme til Svaar,
Uden dømme ham, førre I heden gaar,
Og hende grave levendes i Jord,
At hun maa aldrig tale Ord."
Da øpte aa Ting saa mange Mand,
Bade gjennesten dræbe ham.
Somme bade ham skyde og slaa,
Og somme Skindet af hannem flaa.
Hver taler sligt som han vil,
Turpin Jarl bad høre til:
„Vise Mænd, I gjøre ej vel,
I dømme dem foruden Skjel,
Og haver I foret alle slet
At dømme hver Mand ret,
I vide det alle sandelig,
At hver skal svare ret for sig.
Thi totte mig det raadeligt være,
At man lader dem kalde here,
At vi maatte det forstaa,
Hvad de ville til Andsvar faa."

Tvekampen.

De stedte denne Ret alle,
Og lode dem saa for Konningen kalde,
Ledte dem bundne for Konningens Stol.
Da sagde Konningen: „din fule Fol![1]
Hvo gav dig dertil Djærve og Raad,
At du haver mig saa forsmaad,
Du tog mig Blanseflor ifraa?
Eller hure monne du i Taarnet gaa,
At ingen vorde var ved dig?
Uden du kunde Trolddom og Svig?
Du vidste ej af den Vaade,
At Trolddom maa her intet skade.“
  Flores sagde: „det siger jeg,
For Svegner[2] skulle I ej holde mig,
Jeg kan ej Trolddom gjøre.
Det vil jeg nu lade eder høre:
Min Fader er en Konning rig,
Af Aples Borg han kalder sig,
Ingen Last haver jeg eder gjort,
Blanseflor var mig ilde undført,
Med Skyld[3] kom hun til din,
Hun er for Gud Allerkjæreste min.
Siden hun var mig staalen fraa,
Jeg aldrig Nat som anden laa,
Uden ledte efter hende Mand fra Mand,

---

1) Daare. 2) Troldkarl. 3) Tyveri.

Til jeg hende omsider fand.
Med Raad og Vid da kom jeg here,
Med Djævelskab mon det ej være."
Og sagde han alle aabenbar,
Hure han der kommen var.
„Jeg beder eder alle derom slet,
Mellem Konningen og mig at dømme ret.
Det er sandt jeg siger fraa,
Nu byder jeg mig i Strid at gaa,
Hvad heller man vil til Fod eller Hest,
Med den Kæmpe Kongen haver bedst.
Da skulle I mig Vaaben faa,
Der jeg mig med værge maa."
  Blanseflor svarede grædelig:
„Det ved vel Gud i Himmerig,
Det var alt sandt, han sagde fra,
Jeg var hannem med Svig tagen fra.
Vel have I siden gjort ved mig,
Du vilde mig have til sjelver dig,
Det siger jeg aabenbare,
At førre det skulde saa være,
At jeg skulde tage anden Mand,
End Flores der jeg i Hjertet vel and,
Jeg vilde førre med min Kniv
Skjære sønder mit eget Liv.
Thi beder jeg alle de her raade,
At vi beholde Livet baade,

Eller skiller ad vor Nød
Baade sammen med een Død."
En Svend efter Porteneren gaar,
Han kom da gjensten der,
Bunden ilde og skammelige,
Ind for Arme og saa for Rige.
Spurgte Kongen, om det var saa
Sandt som Flores sagde fra.
Han svarede brat, ej længe tagde:
„Det er alt sandt, som Flores sagde."
De vorde da overene,
Herrer og Fyrster, Riddere og Svende,
At Kongen skulde Flores faa
Den bedste Hest, der han aa,
Og slige Vaaben som han kravde,[1]
Og have det han dømt havde.
En anden Ridder skulde Konningen faa,
Der mod Flores skulde gaa
Og imod hannum ridderlig ride,
Om begges deres Liv at stride.
Om Flores fanger Sejer dere,
Da skulle de alle ledige[2] være,
Og Konningen give Flores i Vold
Saa myget Guld hun var for sold,
For den Last hannum skedte der,
Syv slig Guld hun stor er.
Taber han og dette samme Maal,

[1]) krævede. [2]) sagesløse.

Man skal dem baade brænde i Baal.
Konningen lod en Ridder kalde,
Den han vidste raskest af alle:
„Du skalt med Flores stride her."
  Folket sig alt trænger nær,
Og vil ej siden deden gaa,
Førre anden dere[1] Sejer maa faa.
Siden de Riddere vare rede,
Dere Heste lod man dem for lede.
De sprunge aa Heste de Hellede rige,
Og dysterede saa ridderlige.
Hver dere stak hin anden saa fast,
At Glavinde alle i Stykke brast.
De droge da dere gode Sværd,
Der mange Penninge vare værd.
De sloge hver andre saarlige,
Ingen vilde for anden vige
Ej saa bredt som et Haar,
Dere Strid saa haardelig staar.
Flores hjo[2] den Riddere saa,
Det hans Skjold gik sønder i to,
Og brast hans venster Axelben.
Den Ridder sprang hannum rat[3] igjen,
Hugger hans Hjelm sønder i Stykke.
Da nød Flores gode Lykke,
Det han vorde hverken lam eller saar,
Og skadte hannum sjelver ej et Haar.

[1]) en af dem. [2]) hug. [3]) hurtig.

Flores tog da gjørlig vaar,
Det Ridderen hannum saa nær gaar.
Han hjo da, som han maatte mest,
Halsen af hans gode Hest,
Og hans venster Hand; han var myget glad,
Det Sværdet greb i Saddelen Stad.
Den Ridder vendtes snarlig om igjen,
Og hug af Flores Hest det frammer Ben,
Saa at det hannum sprang imod.
Nu staar de Herrer baade til Fod.
  Flores var endnu usaar,
Den Ridder saa ilde vred vaar,
Han hug til Flores nu saa fast,
At Fjerdedelen af hans Hjelm brast
Og slaar en Del bort af hans Haar,
Saa at Blodet der gjennem gaar.
  Da sagde Folket, der hos staar:
„Nu fik Flores Banesaar!
Han vorder sig nu at give,
Meden han maa ej længer leve.“
Da halp ham det Fingerne af Guld,
Der hannum gav hans Moder huld,
Sidste Sinde hun ham saa,
Og han skulde hende skilles fraa.
Da tænkte Flores paa Amur,
Hvad han havde taalt for Blanseflor.
Hans højre Axel han hjo ham fraa,

At langt fra hannum paa Marken den laa,
Og han styrte døder neder.
  Flores sagde: „jeg eder beder,
Disse gode Mænd her alle slet,
I sige nu, jeg haver Ret.
Og Blanseflor og jeg baade
Og den Portener maa være med Naade.
De svarede alle hannum vel:
„Du haver dem frelset med fuldgod Skjel."

Hjemreisen.

Kongen lod Guld bære der,
Det som han hannum skyldig er.
Da sagde Flores, da han det saa:
„Det skal aldrig være saa,
Gud forbyde det i alle Sage,
At jeg skal Gods forÆre tage."
  Da Kongen denne Høviskhed saa:
„I skulle nu dvæles here,
Imeden eder lyster at være,
Thi at jeg vel mærke kan,
At du est en goder Mand.
Jeg vil dig elske og have kjær,
Det bedste Kongerige, under mig er,
Det vil jeg gjerne give dig,

Om du vilt blive her hos mig.
Du skalt mit Rige raade,
Over Gods og Tjenere baade,
Saa at jeg intet raader her
Uden mit Taarn, og Kongenavn bær."
– „Herre Konge, jeg takker dig,
For al den Ære I byder mig."
  Nu dvæltes de med Konningen dere
Et Aar og havde stor Ære,
Der var myget Glæde og Gammen,
Klares og Konningen de komme tilsammen.
  Da dette Aar forgangen vaar,
Flores ind for Konningen gaar,
Og lod hannum det forstande,
At han vilde fare hjem til Lande,
Og takkede ham for sin Naade:
„Disse ere mine Venner baade,
Marsilias Konning og Greve Jerl,
Dem under jeg af Hjertet vel.
Beder jeg eder, I ville dem ære
For mine Skyld og have dem kjære.
Jeg beder eder end mer,
For min Ven, den Portener,
Og for Daries, Husbonde min,
Den Færgekarl er og min Ven,
Lader dem nyde min Bøn,
Saa at de fanger deraf Røn."

„Nu skulle I, Herre, høre,
Hvad jeg vil for eder gjøre."
Han bad de Herrer indkalde
Sammen tilhobe alle.
Marsilias kaldede han til sig,
Gav hannem det bedste Kongerig,
Under alt hans Herskab laa.
Greve Jerl lod han det faa,
Der Konning Marsilias førre aatte,
Og mere Gods han hannem jætte'.
Det Rige, Greven havde, fik den Portener,
Og andre gode Gaver fler;
Og Daries det, der Porteneren førre havde,
Og andet som han sjelv kravde.
Den Færgekarl og gave de
Det førre aatte Darie.
Flores takkede Kongen naadelig
„For al den Dygd, I gjøre mig,
Gods og Rige og andre Gave.
Nu vil jeg eder Orlov have."
„I skulle end en Stund her bide,
Og ej saa bradelig bortride,
Meden jeg lader fore gaa
En Svend, der eder skal rede faa."
En Ridder han sig kalde bad
Og bad ham ride fore istad,

Og tage ham saa tilvare,
Som jeg skulde sjelv fare.
  Der dere Ting var alt tilrede,
Blanseflor lod han indlede,
Som Konningen sjelv inde vaar.
Flores ind med hende gaar,
De takkede Konningen alle Tide
Og beder Orlov beden at ride.
Konningen kysste dem saa kjærlig,
Ridder og Svende bad kalde til sig:
„I følge dem nu alle til Strande,
Og siden hjem til Lande."
  De fore da beden med mygel Ære,
Den femte Dag de komme dere,
Der dere Skib tilrede laa.
De vunde op Sejl og gjorde saa,
Femten Dage vare de i Sø,
Faver Bør var dere Ro.
Den sextende Dag for dere Land
De kastede Akker[1] aa hviden Sand.
  Den samme Aften spør han dere,
Hans Fader og Moder døde ere,
Og saa hendes Moder, Blanseflor,
Hans egen Hjertens Amur.
  Der Folket dette saa,
At Flores ind for Landet laa,
Da komme de alle dere,

1. Anker.

Undfinge ham med stor Ære.
De lod da sammen stævne et Ting,
Over alle Lande der omkring,
Og toge ham til Konning der
Over alt det Folk i Landet er.
Flores lod de Ridder kalde,
Og bad dem sammen komme alle,
De der ham fulgte hjem,
Rige Gaver gav han dem.
Han lod det Skib og lade,
Der de did med dem ha'de,
Med dyre Klenodie mangehande,
Han bad dem føre det hjem til Lande.
De Riddere gjorde som Flores bød,
Alle klædte i Skarlagen rød.
Imeden de Konninge leve,
Rige Gaver de mellem dem give.
Hver dere havde hin anden kjær,
Som hans eget Liv det er.
Da lod Flores til Bryllup rede,
Herrer og Fyrster lod han bede.
Der var allehaande Raade
Til Drik og Ædende baade.
Det bedste Folk i Landet er
Var alt sammen kommen der.
Den Højtid stod en lang Stund,
Der var Glæde mangelund.

Hvo did var kommen efter Gods eller Gave,
Han for deden med rige Have.

Flores kristnes.

Siden den Højtid hun forgaar,
Da var de sammen i trende Aar.
I tre Aar finge de Børn tre,
To væneste Sønner man vilde se,
Og en Datter, saa væn og klar,
Det spurgtes ret aabenbar.
  Blanseflor sagde til Flores daa:
„Min Herre, om jeg bede maa,
Ville I lyde mine Raade,
Til Frankerige ville vi fare baade.
Mig mindes, min Moder sagde mig fraa.
At jeg der gode Frænder aa."
  Flores sagde hende: „Ja,
Jeg vil gjerne gjøre saa.
Det første jeg kan mig rede til,
Jeg gjerne med eder fare vil."
  Hundrede Skibe da lod han rede,
De vare baade dybe og brede.
I hvert et Skib sex Heste,
De i Landet vare bedste.
De finge Bør og sejlede da

Til en Stad, hedte Venecia.
Flores siden deden red
Til Frankerige den gjenneste Led.
Af Guld var han øvert rig,
Sexhundrede Heste havde han med sig.
Hans Folk skal ved Skibet bide,
Til han vil did atter ride.
Da de kom til Paris,
Dem mødte mange Riddere viis,
De hendes Frænder ere,
Bade hende velkommen være.
Og trende Maaned der de vaar,
Hver Dag Flores til Kirken gaar.
Af et Sted og i et andet Stad,
Som Blanseflor ham bad.
Flores lod da hende forstande,
At han vilde fare hjem til Lande,
Blanseflor svarede hannem saalund:
„I skulle end bide her en Stund,
Jeg vil eder sige brat,
Hvad jeg haver Gud i Himmerig jæt.
Der jeg kom i den store Nød,
Da jætte' jeg Gud for min Død,
Maatte jeg sex Aar leve med Ro,
Da skulde jeg siden i Kloster bo.
Uden det kan saa komme til,
At I Kristen vorde vil.

Nu skulle I udvælge af disse to,
Hvad heller I vil gjøre saa,
At jeg skal her efter være,
Eller I skulle kristnes here.
Saa og de, der hjemme ere,
Skulle I lade kristne, min Kjære!
Og alt det Folk med eder gaar,
Det Vilkaar nu til eder staar".
Flores svarede og sagde: „Ja,
Sandelig jeg vil gjøre saa.
Min Hov haver længe standet dertil,
At jeg Kristen vorde vil."
Han lod sig da kristne der,
Og alt det Folk med hannem er.
Han tog og med sig Præste,
Biskoppe og andre Klerke de bedste.
Saa rede de gladelig til Strande
Og fore siden hjem til Lande.
Siden lod han der udstævne
Alt det Folk, der de kunde nævne.
Han bad dem alle kristne gaa,
Eller de skulde en ond Død faa.
Dere Datter monne de give da,
Konningen af Frankerige monne hun faa.
Siden lode de idelig
Gjøre Kirker og Kloster overt rig.
De leved dere Alder i trystive Aar,

Saa at de idelig sammen vaar.
Dere Kongerige skifted de saa
Mellem dere Sønner to.
De vare saa gamle da,
Dere Rige de ej raade maa.
De adskilte dere Ægteskab da,
Hver dere hin anden fra.
Blanseflor for til Fruer ind,
Flores til Munke i samme Sind.
De levde der siden baade,
Gud gav dem saa store Naade.
De levde saa ydmygelig der,
Gud sjelv havde dem kjær.
For Tvang de havde i Jorderige,
Han gav dem Glæde i Himmerige.
Nu haver I hørt sige fraa,
Hurelunde det monne dem gaa.
De endte dere Liv og finge Ro,
Saa giver Gud alle de paa ham tro.
Nu haver denne Digt en Ende,
Gud Han os sin Naade sende!

Eufemia, Dronning i den Time,
Lod sætte denne Bog aa Rime,
Lidet førre hun døde,
Gud frelse hendes Sjæl af Møde!
Saa og den der hende gjorde,
Og alle de der hende hørde.
Ret Anger og Skriftemaal,
Himmeriges Glæde da fange vor Sjæl.
Det lade os Gud i Himmerig hænde,
Der lever og styrer foruden Ende!
Den hende skrev 'hun maa og saa,
Dertil sige vi alle Ja!

Amen!

Dværgekongen Laurin.

Paany udgivet af

C. J. Brandt.

Kjøbenhavn.

Th. Michaelsen & Tillges Forlag.

(C. G. Iversens Boghandel.)

1861.

Forord.

Digtet om Dværgekongen Lavrin og hans kostelige Rosengaard, der henter sit Stof fra den store tydske Sagnkreds om den berømte Helt Kong Diderik og hans Kæmpers Bedrifter, tillægges, i den Form hvori det ogsaa er gaaet over til at blive en dansk Folkebog, den østerrigske Mestersanger, Heinrich v. Ofterdingen, som døde i Slutningen af det 13de Aarhundrede. Af hans „König Lavrin oder der kleine Rosengarten", er det danske Rim et Udtog.

I sin ældste Skikkelse findes dette i samme Haandskrift paa det kongelige Bibliothek i Stokholm som Flores og Blanseflor og fire andre Digtninger fra Middelalderen; men i en forkortet og moderniseret Bearbejdelse blev det senere trykt, saavidt vides, ikke før 1689, siden idetmindste en halv Snes Gange oplagt paany i Løbet af forrige Aarhundrede. Efter en Udgave fra 1701 har Nyerup aftrykt denne yngre Bearbejdelse i sin „almindelig Morskabslæsning i Danmark og Norge igjennem Aarhundreder", S. 66 ff.

At Fortællingen om den lille Dværgekonge, der sloges med de store Kæmper, har moret vort Folk, det ser man bedst deraf, at den endnu mundtlig forplantes hos Almuen. Saaledes i Sydsjælland, hvor den lever imellem Folkets andre Æventyr, (se Fr. Carlsen, Noget om og fra Rønnebæk og Rønnebæksholm S. 113), skjønt der ingen Tvivl kan være om, at den har sit Udspring fra den trykte Folkebog, af hvis Rim den endog bærer et og andet lille Mærke.

Kong Diderik og hans Kæmper.

Et lidet Spil agter jeg at skrive,
Der man maa Tiden med fordrive,
Om nogen Under i fordum skede,
Ihvilken Mand det ønsker at vede.
For Vor Herre hans Fødsels-Aar
Fuldmange Under i Verden vaar,
Store Mænd og meget stærke,
Baade blandt læge Mænd og saa Klerke,
Kæmper, som myget Under mon drive,
Hvilket jeg kan ej here alt skrive.
Dog vil jeg skrive et lidet Spil,
Ihvem som lyster at lytte til.
I Lombardi der stander et Hus,
Hvilket man kalder Bernekluս,
Neden det Hus jeg sagde fra
En Sted som kaldes Virona.
Det Hus aatte en Konning rig,
Stærke Diderik af Berne han kalded sig.
Han skrev sig en Herre af Berne,
For han vilde ofte stride gjerne.
Han havde og Kæmper med sig dere,
Som stride vilde for Fruer Ære.

For ingen Mand de bare Fare,
Det voldte, de vilde deres Liv ej spare.
Blandt dem var en Mand fuldkjøn,
Han kalded sig Vidrik Verlandsøn,
Han vilde og ofte gjerne stride,
For ingen Mand da bar han Kvide.
En anden Kæmpe var der ibland,
Der man kalded Hildebrand,
Konning Dideriks Faderbroder mon han være,
Han stridde og ofte med Manddoms Ære.
Han var og en Mester vis og klog,
De andre efter hans Lærdom tog.
Han var og Kongens højeste Raad,
Fordi da vorde han ikke forsmaad.
De skulle med hannem alle raade,
Om Fromme og Skade baade,
Ihvad som de vil slaa oppaa,
Om det skulde dem til Ære gaa.
Flere Kæmper da mon der være,
Som idelig vilde stride med Ære.
De stridde gjerne af deres Evne,
Jeg kan dem ej nu alle nævne.
En Dag Konning Diderik sad overborde,
Hans Kæmper taled Ord fuldstore,
Selv var han tugtefuld,
Paa hans Hjelm han førte Guld,
Guld og dertil dyre Stene,

Som vare skære og myget rene.
Det førte den Herre med mygel Ære,
For han mon deres Konning være.
  Da sagde Vidrik Verland:
„I Verden ved jeg ingen Mand,
Der vor Konnings Lige kan være,
Og saadan Manddom kan gjøre med Ære,
Som han haver fuldofte gjort
Og vide over Landet er spurt.
Thi maa vi hannem vor Konning kalde
Og ville vi hannem prise for alle."
  Da svarede Mester Hildebrand,
Ofte var hans Tale sand:
„Herre, jeg ved et stort Bjerg,
Deri bor en liden Dverg.
Han er ej uden tre Spande lang,
Og myget høvisk i sin Gang.
Han er en Herre myget rig,
Konning Lavrin han kalder sig.
Han haver Borg og mygel Land,
Som Skatten fører til hans Hand.
Thi kaldes han en Konning med Ære,
Af Ridder og Svende som han haver dere.
Han haver med mange Kæmper strid,
Dem baade til Sorrig og Kvid.
De myget var større end hans tre[1],
Han gjorde dem baade Angst og Ve.

---

[1]) meget mere end tre Gange saa store som han.

De vare med hannem ikke beladt,
Han tvang dem til at give sig Skat,
Og formente dem deres egne Lande,
Herre, det siger jeg eder for sande.
Hannem siges end mere Under fra,
Som jeg vil lade eder forstaa.
Han haver og en Urtegaard,
Vinter og Sommer med Roser staar,
Den fager er og myget skjønne,
Hvem det lyster, han maa det røne.
Den Urtegaard med sin Frugt,
Hun er ej anderlunde omlukt,
End med en liden Silketraad,
For Gyldenporte der hænger aa,
Er gjort af dyre Stene og Guld,
Og hænger med mange Under fuld.
Ihvilken Mand saa djærv er
Det at vove at komme der,
Den Silketraad neder at bryde,
Jeg tror hannem skal det sjelv fortryde.
Han maa alt sætte hannem visse Pant,
Højre Fod og venstre Hand.
Det vil han hannem ikke fordrage,
Ihvilken Mand som det tør vove.
Til den Rosengaard at komme
Det vorder hannem mere til Skade end Fromme.
Hannem truer stor Hjerte-Kvale,

Herre, I skulde ej vantro min Tale!"
  Disse Ord taled Hildebrand,
Som ofte vilde sige Sand.
  Da svarede Konning Diderik,
Som alle Tid var tugtelig
Baade i Gjerninge og saa i Svar,
Han satte fra sig det Sølv-Kar,
Der han havde paa sin Hand,
Og sagde til Mester Hildebrand:
„De Ord du haver nu framført,
Dem haver jeg aldrig førre hørt.
Havde de Tale været sande,
Du havde mig længe siden ladt forstande,
Thi vil jeg ikke tro dine Ord."
Saa svared den Herre over Bord.
  Hildebrand vorde i Hugen saa haarde,
For den Herre hannem saa svaarde:
„Herre, I tale mig alt for nær,
Og sige, mine Ord ej Sanden er.
Havde det gjort en anden min Lige,
Jeg skulde hannem aldrig Fod fravrige,
Førre end jeg skulde svare dertil
Og drive med hannem et Veder-Spil[1].
Jeg agter ikke for eder at lyve,
Det plejer at gjøre Skalke og Tyve,
Som lidet Sanden have ved at hætte[2].

[1]) Himmelspræt (Vejrspil). [2]) at holde (at skaffe med).

Jeg vil Borgen for mig sætte,
Og for de Ord jeg der fremførte,
Som I nu allesammel hørte.
Kan jeg ikke de Tale bevise,
Da giver mig hverken Ro eller Lise,
Førre I lader dræbe mig".
Saa svarede Hildebrand for sig.
Konning Diderik svarede snarlig:
„Hildebrand, det siger jeg dig,
At jeg skal bryde de Roser røde,
Skulde jeg derom blive døde,
Og hugge sønder den Silketraad,
Og lade saa gange, hure det maa!"
Da svarede Vidrik Verlandsøn,
Som var en Ridder myget kjøn:
„Herre, jeg skal eder følge i Nød,
Skulde jeg derom blive død."
Hildebrand svarede atter saa:
„Den Rosengaard, der jeg sagde fraa,
Did vil jeg eder føre,
Forsøger hvad I kunne gjøre.
Ere I saa fromme, som I lade,
Og komme I bort uden Skade,
Da vil jeg blive en Løgner here
Og aldrig bære mit Vaaben med Ære."
Vidrik svarede strax isted:
„Herre, vi vil ingen have med,

Uden I og jeg, vi ere to,
Sandelig det skal være saa.
Snarlig vil vi det friste,
Den Dverge-Konning at gjeste,
Om sandt er som Hildebrand sagde."
Snarlig de deres Harnske paa lagde,
Og gyldte Saddel paa deres Heste,
Jeg tror, de vilde alt ride de bedste.

Rosengaarden.

Fra det Hus og til det Bjerg,
Som udi boede den liden Dverg,
Den Vej var syv Mile lang,
En liden Sti og myget trang
De stigde paa de Hellede rige,
Og mente, ingen kunde være deres Lige.
De rede igjennem Skove og grønne Lunde,
At ingen Mand dem følge kunde.
De funde den Vej ganske vel,
Der Hildebrand havde dem viist med Skjel.
De vare hovmodige i deres Sinde,
De agte' dem stor Ære at vinde.
Havde de vidst, hvad fore dem vaare,
De havde ej redet halv saa saare.
Der de saa nær kommen vare,

At de maatte se aabenbare
Den Rosengaard dem var af sagt,
Og den Silketraad, der var om lagt,
Da var det sikkert i alle Maade
Ligesom Hildebrand dem sagde,
Og harle[1] kostelig var det gjord,
End de havde hørt af hans Ord.
Med mange underlige Ting
Var skikket de Roser alt omkring,
Med dyrebar Stene og gjæveste Guld
Var sat med mange Under fuld,
At alt det de havde i Verden ledt,
De havde ret aldrig deslige set.
Og undred de Helled storlig,
Det nogen Herre kunde være saa rig,
Der tellig[2] formaatte at lade gjøre,
Som de maatte der baade se og høre.
Vidrik begyndte da at tale
Til sin Herre med myget Kvale,
Og tvivled i sit Hjerte fast,
At det skulde vorde dem til Brast,
Om de gjorde de Roser Skade,
At det skulde vorde dem til lidet Baade.
Og sagde til sin Herre saa:
„Her maa vi se den Silketraad,
De gyldne Porte hænger i,
Jeg frygter det vorder os til Kvid,

1) meget mere. 2) saadant.

Gjøre vi den Dverig nogen Last,
Jeg tror det vorder os selv til Brast."
  Konning Diderik svared med Tugt og Ære:
„Du maatte saa gjerne hjemme være,
Som efter Manddom at ride,
Efter du bær i Hjertet Kvide.
Jeg skal bryde de Roser røde,
Skulde jeg derom blive døde,
Og hugge sønder den Silketraad,
Lad saa gange, hure det maa!"
  Og med det samme i Gaarden rendte,
Roser og Lilier vorde der skjændte.
De bunde deres Heste ved Lilie-Rod,
Og traad de Roser under Fod,
Saa lagde de dem neder at hvile.
Til Bjerget var en liden Mile,
Som Konning Lavrin han var inde,
Og hans Dronning med høvske Kvinde.
Med Roser og Lilier de strødde deres Heste,
Og agter dem der ingen Gjæste,
Som der skulde give paa Last eller Kære,
Og mente, de havde vundet stor Ære.

Dvergekongen.

Omsider da vorde Vidrik vare
Et blank Skin i Skoven fare,
Da tænkte han med sig ene,
At det var Guds Engel hin rene,
Og gjorde sin Herre derpaa viis:
„Nu kommer Sancte Mikel af Paradis,
Som en Guds Engel klare,
For ham tør vi intet fare[1].“
Da svared Diderik af Berne:
„Guds Engel ser jeg alt saa gjerne.“
De vidste ej andet end saa mon være,
For hannem fulgte den høvske Ære,
Med mange dyre Stene,
Var lagt i gjæveste Guld hin rene.
Den ærlig Mand, Konning Diderik
Han saa den Skin af Dvergen gik,
Da bad han Vidrik snarlig dere:
„Gjord nu Hesten, det vil alt være,
Hildebrands Ord vil gaa for sande,
Dvergen kommer og vil os panne[2].
Om denne Rosengaard hører hannem til,
Da kan han gjøre't med fuldgodt Skjel,
Os at gjøre baade Last og Skade,
Jeg tror, han vil det ikke lade.“
Vidrik vilde det ikke høre:

---

[1]) behøver vi ikke at frygte. [2]) ødelægge (plattydsk).

„Hvad kan den lidele Dverig gjøre,
Om han vilde os end fuldilde?
Hans dyre Stene vil jeg snart spilde".
Konning Diderik svarede efter saa:
„Vidrik, vær du visse oppaa,
Jeg ser paa hans fagre Sæde,
At han skal faa os andet at vede.
Han kommer og drager os til Had,
Jeg tror at her vil vorde et Bad."
Vidrik svared ham igjen
Til hans Ord, han var ej sen:
„Hvad skjøder jeg hans rige Fore,
Eller hans forgyldte Spore?
Jeg tror paa mit gode Sværd,
Der ofte bøder for min Færd."
Dverigen kom da dem saa nær,
At de maatte gjørlig se hans Færd,
Hure hans Skikkelse mon være,
Med alle de Ting, som hannem fulgte dere.
Da havde han en liden Hest,
Var strøet med Guld, som han kunde bedst,
Hesten han var snehvid,
Den han satte myget til sin Lid.
For han var skabt som en Foss,
Og bag som en Dyr man kalder Loss.
Hans Bidsel var af Guld hin klare,
Man maatte det se aabenbare

En valske Mile i Marken langt,
Saa var det sat med dyre Stene blankt.
De Sko, der under Hesten laa,
Af rødeste Guld som være maa.
Sadelen var af Filsben,
Hun var og sat med dyre Sten,
Gjord og Stigleder af Guld hin skære,
Bøjelen mon af det samme være.
Nu førte den Herre i sin Hand
Et Glavind, var lagt med Guld-Baand,
Det var ej uden tre Spande lang,
Han gjorde dem dermed stor Forfang,
De som hannem vilde Uskjel gjøre,
Som jeg formoder, I faa at høre.
Den Herre havde i sin Færd
Ved sin Side et fuldgodt Sværd,
Det var ej uden en Spande lang,
Baade Blad og saa Haandfang.
Skulde jeg og sige forsand,
Det var ej bedre i try Herre-Land.
Hans Harnsk var hærdt i Drageblod,
Derfore gjorde han mange mod,
For ingen Sværd kunde deraa bide.
Hans Hest kunde han og fuldtvel sidde,
Og lod sig i sit Hjerte tykke,
At den skulde nyde god Lykke,
Som hannem skulde sidde et Stød,

Om han kunde hannem rettelig mød'.
Stødte han ham ikke af med alle,
Han vilde sig aldrig Konning kalde.
Den Kraft havde han i sit Belte,
Det han mon Kæmper fra Hesten elte[1].
Tolv Mands Kraft var i Beltet inde,
Den Herre kunde ingen overvinde,
Meden han dette Belte havde,
Som jeg tilforn af sagde.
Hans Hjelm var og haard som Stene,
Hun var belagt med Guld hin rene.
Aldrig var det Sværd saa god,
Uden at det var hærd i Drageblod,
Der den Hjelm kunde Skade gjøre,
Hvad Kæmpe som det mon føre.
Der stod forgyldte Fugle paa,
Baade store og smaa,
Lige med saadanne Bære[2],
Som de maatte levende være.
Hvem haver nu hørt sige fraa
En Herre mere Rigdom aa[3],
End denne Dverig mon med sig føre
Som jeg tilforn rørte?
Idelig red den Herre alen,
Thi han frygte' ingen Mænd.
Jeg vil nu lade det saa staa,
En anden Rej begyndtes da.

---

[1]) drive, kaste. [2]) Skikkelse. [3]) eje.

Dvergen binder Vidrik.

Den Herre kom da ridende dere,
Til den Rosengaard med Ære,
Thi hun hørte hannem med Rette,
Han frygte' dem vel ej en Vette[1]
Og taled til dem saa haardelig:
„I krodden[2] Æsel, I siger det mig,
Hvem som eder gav det Raad,
At I have mig saa saare forsmaad,
Og gjort mig tellig Uære?
I skulle saa gjerne hjemme være,
I have brødt mine Roser røde,
Det skal vorde eder selv til Møde.
Jeg haver dem hegnet mange Dage,
At aldrig nogen Mand turde det vove
Hid at ride med den Agt,
At turde sætte sig mod min Magt,
Førre end nu I mon det gjøre.
De skulde det over Landet spøre,
At jeg skal hevne't med min Hand,
Førre I komme af dette Land.
I have og strøet eder Heste her
Med mine Roser og Lilier mer,
Hvilket I skulle dyrt kjøbe,
I tør ikke agte, I skulle undløbe,
I skulle mig snarlig sætte Pant

1) en Smule. 2) uforskammede.

Højre Fod og venstre Hand."
  Der Konning Diderik dette hørte,
At han sin Tale saa fremførte,
Tugtelig mon han hannem svare,
Og sagde saa aabenbare:
„Hør du det, du lidle Mand,
Est du Herre over dette Land,
Du vend fra os din Vrede,
Dig skal aldeles være tilrede
Guld og Sølv og rige Gave,
Af det gjæveste vi have,
Det give vi dig i Skade-Bod,
Om vi have dig brødt imod,
Da vil vi give dig med Ære
Du under os med Fred at være."
Konning Diderik bød saa til med Skjel,
Fordi han fornam det vel,
At de vorde ilde af hannem kjøbe,
De vilde dog ej fra hannem løbe.
  Da svarede Lavrin den lidele Mand:
„Det Rigdom, du haver i dit Land,
Det agter jeg ved en Græs-Straa,
Mere jeg mister end jeg faar.
Jeg vilde forgylde alle dit Land,
Og sjelv beholde det bedste Pant.
Vaare alle din Lande, Borg og Slot
Og al den Ting du havde godt,

Dertil baade Stok og Stene,
Vaare det alt Guld hin rene,
Du kunde mig ikke gjøre Skade-Bod,
For det du haver mig brødt imod."
Der Vidrik disse Tale forstod,
Det han ikke vilde have Skade-Bod
Af Guld og Sølv, hvad de havde,
Da han ej længer tavde:
„Herre, rædes I den lidle Dverig,
Der kommen er ud af det Bjerg,
Vel maa I for hannem vige,
Jeg vil være hans jævnelige.
Vaare de og hundrede flere,
Jeg frygter dem ej mere
End saamange Katte,
Eller og andre saadan Vette.
Dvergen svared af mygel Vrede:
„Jeg ved vel, Vidrik, du est rede,
Med alle Mænd at stride,
Du men', jeg tør dig ikke bide.
Store Ord mon du fremføre,
Som du plejer idelig at gjøre.
Est du den Mand, du lader dig være,
Og vilt du føre din Vaaben med Ære,
Du skalt mig først bestaa,
Ihvilkenlunde som det kan gaa."
Da sprang Vidrik Verlandsøn,

Han var en Ridder myget kjøn,
Og rask naar han skulde sig vende,
Ihvort hans Herre vilde ham sende.
Han greb sit Glavinde i samme Tid
Og var ikke myget i Hugen blid,
Paa sin Hest han sprang,
Hans Hjelm og Harnske blank[1],
Uden Stigleder han gjorde det,
Det var Lavrin meget med.
Snarlig i de samme Stunde
De deres Hjelm opbunde,
Og rendte tilhobe i det samme.
Vidrik kunde Dvergen ikke ramme,
Lavrin stak i Vidriks Skjold,
Han styrte' af Hesten paa den Vold[2].
Snarlig Lavrin af Hesten tren,
Og agte' at gjøre ham myget Men,
Han vilde strax have det Pant,
Højre Fod og venstre Hand.
I det samme han drog sit Sværd,
Da kom Diderik med en Færd,
Og gjorde det af stor Nød,
Han sit Sværd imellem bød:
„Du lidle Mand! du lad din Vrede,
Vidrik, min Svend, skal være tilrede
Dig en Borgen at sætte here,
Om du vilt ham fange med Ære.

[1]) blinkede. [2]) Mark.

Han er min Svend og fulgte mig hid,
Gjør du hannem Angst og Kvid,
Du hugger af hannem Hand og Fod,
Det skal vorde mig saare imod,
Og er det mig en stor Skam,
Hvor jeg far i Landet fram."
  Vidrik satte Borgen for sig:
„Edle Lavrin, du naader mig!"
  Han bandt hannem baade Hænder og Ben,
Og hængte ham paa Linde-Gren.

Diderik og Dvergen kæmpe.

Han svarede Konning Diderik strax af Vrede:
„Jeg kan vist tro, du est og rede
Mod mig at stride,
Dit Liv til Angest og Kvide.
Dig burde at gjøre mig anden Bod
End byde mig saadan Hovmod,
For den Skade du gjorde mig.
Diderik! jeg vil sige dig,
Jeg haver fast hørt af de Berne,
At de vilde ofte stride gjerne.
Ja myget haver jeg af eder fornummet,
Det er mig left[1], at du est kommet,
Du skalt og sætte mig visse Pant,

---

[1]) kjært.

Højre Fod og venstre Hand."
  Da vorde Diderik vred i Sinde:
„Du lidle Mand, vil du mig binde?
Du skalt førre se dig trøsver[1] tilbage,
Og derom skal din Halsben knage,
Førre end du skalt fange mig.
Vær visse paa, jeg siger dig."
  Konning Diderik han vord vred i Hove
Og ratte[2] ad sin Sadel-Bove[3],
Han tog sin Glavinde snart i Hænde,
Raskelig han sit Ors[4] omvende.
Han satte sig mandelig til sin Hest,
Og agte' den lidle Dverg at gjæste.
  Det var Lavrin intet mod,
Hvad han vilde til Hest eller Fod,
Og raskelig hen paa Hesten sprang,
De dyre Stene i Hjelmen klang,
Og andre hans rige Fore,
Og saa hans forgyldte Spore.
I en liden Stund
De deres Hjelm paabunde
Og skrev en Krinds paa den Sand.
  Da kom Mester Hildebrand
Med flere af Konning Dideriks Mænd.
Dvergen havde ham snarlig skjænd,
Havde Hildebrand ikke kommet dere,
Som hans rette Lykke mon være,

---

[1]) tregange. [2]) rejste sig. [3]) Bue. [4]) Hest.

Han havde hannem gjort saa mygel Vande,
At det havde spurgtes over alle Lande.
  Hildebrand raabte og sagde saa:
„Herre, jeg siger eder aa min Tro,
At høre I ikke mine Lære,
I skulde tabe baade Liv og Ære.
Jeg kan eder ikke bedre raade,
Om det skal være eder uden Skade,
I skulle hannem til Fod bestaa.
Skulde det koste al Verdsens Vold,
Han stinger eder af med Skaft og Skjold,
Kjende I den Dværg vel medlige,
I skulle ej halvt saa saare sige,
Som I tykkes mig gjøre,
Det er eder raadt, I mig høre!"
  Konning Diderik stigde af Hesten neder,
Hans Harnske skinde imod det Veder,
Det mon vel kostelig være,
Som en Konning maatte føre med Ære.
  Det var Lavrin ikke mod,
Det han vilde stride med hannem tilfod.
Han tog det vel til Takke med Ære,
Ihvilkenlunde som det skulde være.
Lavrin, den kjønne Mand,
Han stødte Diderik med Glavinde i Hand,
Det Skjolden neder paa Jorden laa,
Han havde og sjelv nær styrt oppaa.

Kong Didrik vendte sig brat:
„Jeg tror, at du vilt sige mig sæt!“
Og sagde saa end mere:
„Fanger jeg saadan Kindhest flere,
Det vorder mig til Angest og Møde,
Jeg tror, jeg skal dig efter støde.“
  De vare baade stedt tilfode,
Han slog til hannem med Sværds-Klode,
Snart maa Dvergen derfor vige,
Han kunde ham ikke rage[1] medlige,
Slog en Sten en Hvole[2] udi,
En rum Alen dyb og vid.
Den lidel Dverig derad lo,
At han kunde hannem skuffe saa.
  Didrik slog efter Dvergen igjen,
Og hytte'[3] ret aa de dyre Sten,
Som øverste paa Hjelmen sad,
Jeg venter, han lo der intet ad,
Saa at Hjelmen revned og Hovdet skalv,
Han fik til Jorden saa ondt et Fald,
Og laa der længe i Dvale,
Saa at han kunde ret intet tale,
Og agte' sig aldrig op at staa.
  Konning Didrik stod og tænkte deraa:
„Jeg venter, at han er nu død,
Han gjør mig aldrig mere Nød.“

---

1) naa. 2) Hulning. 3) slog, ramte.

I det samme da sprang han op,
Han var ej uden en liden Krop,
Han vilde da ej længer bide.
Snarlig tog han til sin Side,
Og satte sin Dværgehat oppaa,
At Didrik hannem ikke saa.
I det samme han til hannem lagde
Med det lidet Sværd han havde,
Da fik Konning Didrik aabenbare
Mere end tredive dybe Saare.
Da raabte Didrik Berne:
„Den Dverig slog jeg alt saa gjerne,
Han er nu for min Øjen forsvunden,
Aldrig fanger jeg det forvundet.“
Vidrik taled i Linden da
Til sin Herre og sagde saa:
„Jeg saa aldrig i mine Dage
Et lidet Barn, der det turde vove
At stride med slig en Helled rige
Og vilde hannem intet vige.“
Konning Didrik svared snart igjen
Til hans Ord og var ej sen:
„Du kalder ham et Barn at være,
Han haver dig fangen med mygel Ære,
Og haver dig bunden baade Hænder og Fod,
Du hænger i Linden dig saare imod,
Jeg tror, du kant dig ikke røre,

Førre han vil Raade med dig gjøre."
  Konning Didrik var i Hjertet umild,
Hans Aande var hede som brændende Ild,
Som han var von aabenbare,
Alle Tid naar den Herre vorde saare.
  Hildebrand raabte af sorrigfuld Sinde:
„Herre, jeg kan det aldrig forvinde,
Vorde I af Dvergen slagen here,
Jeg kan det aldrig fuldelig bære.
Lader eder ej Tiden forlange,
Om I skulle noger Hovsval[1] fange.
Jeg ved I ham ej se eller høre,
I kunne hannem fordi intet gjøre.
Skulle I med den Dverg til Ord,
Som Græsset røres ud med den Jord,
Der skulle I efter fare.
Tager eder dog sjelv tilvare,
Det han ej gjøre eder mere Skade,
I tør ej vente eder af ham Baade.
Kunne I, Herre, den Lykke faa,
At I kunne Dvergen finde oppaa,
Lader eder ikke fortryde,
Fuldsnarlig I hans Belte bryde.
Dermed vinde I den lidle Mand,
Som eder haver kommet den Sorg aa Hand."
  Konning Didrik tog sig vel tilvare,
For han bar for Dvergen Fare.

---

[1]) Husvalelse.

Baade i Side og saa i Laar
Da var den Herre ilde saar.
Han ledte der som Græsset rand,
Og fand omsider den lidle Mand,
Der hannem havde gjort den Kvide:
„Ved Mænd! nu skalt du Didrik bide!“
Han greb ham ved Hals og Gube[1]
Og mon ham til Jorden stube[2].
Han skaged[3] hannem baade Lever og Lunge,
At hannem skalv baade Tand og Tunge.
Snarlig mon han Beltet bryde.
Hildebrand lod sig ikke fortryde
Og sagde saa den samme Stund:
„Ihvo mig vilde give tusind Pund,
Han skulde det Belte ikke faa,
Førre skulde jeg ham med en Kamp bestaa.“
Havde Hildebrand ikke kommet dere,
Neppelig havde Didrik fanget den Ære,
Det han havde Dvergen over vundet,
Vidrik og han havde andet befundet,
Førre de havde kommet af hans Land,
De havde alt sat hannem visse Pant,
Han havde dem hugget af Hand og Fod,
For de havde hannem brudt imod.
Det havde været dem en stor Uære,
De maatte saa gjerne hjemme været.

---

1) Strube. 2) kaste. 3) rystede.

Dvergekongen faar Fred.

Didrik, som var hovmod,
Han trad Dvergen under sin Fod,
Og vilde ham strax slaa ihjel,
Som han maatte gjøre vel med Skjel:
„Du haver mig gjort Sorrig og Kvide,
Derfor skalt du ikke mere stride
I dette Verden med nogen Gjæst
Anten tilfod heller tilhest.
Du skalt og ej skatte nogen Mand,
Og ej hugge af dem Fod heller Hand,
Vil jeg ej nu længer bide,
Dine Tarme vil jeg af dig slide."
Da raabte den lidle Lavrin:
„Didrik, jeg er nu Fange din,
For din Ære du naader mig,
Guld og Sølv jeg giver dig,
Om du vilde nu give mig Liv,
Jeg er nu armer end en Viv."
Didrik svared af mygel Harm:
„Jeg vil mig ikke over dig forbarm,
Fordi du est det ikke værd,
Jeg skal dig hugge med mit Sværd,
At du skalt aldrig mere
Fange Kæmper flere."
Der var en anden Kæmpe ibland,

Hr. Tillof Fandstere saa hed han.
Dvergen raabte hannem til:
„Din Hjælp jeg gjerne have vil,
— Saa sagde den lidele Lavrin —
Jeg haver i Bjerget Syster din,
Igaar tog jeg hende uden Sorg
Nedenfor din Faders Borg,
Kant du nu undsætte mig,
Sandelig jeg vil sige dig,
Du skalt hende i Frelse faa,
Og halvt det Rigdom der jeg aa.“
Der Hr. Tillof dette hørde,
Da maa I høre, hvad han gjorde:
„Kjære Konning Didrik, Herre min,
Giver mig Dverig Lavrin,
Vi vil give eder rige Gave,
Hvad som I vil sjelv have.“
Konning Didrik svared af Vrede:
„Du mente, at jeg skal strax være tilrede
Og give dig den Mand,
Der mig haverført slig Sorg paa Hand.
Førre skal jeg ham hugge saa smaa,
Et Stykke skal ikke et andet naa.“
Hr. Tillof vorde vred, begyndte at ryste,
Og ræddes, han skulde sin Syster miste:
„Herre, jeg vil det ikke fordrage,
Den lidel Dverg vil jeg have,

Heller jeg vover for hannem mit Liv,
Snarlig de Helled begyndte en Kiv
Og hugger hverandre angestelige,
Den ene vilde ej for anden vige.
  Hildebrand kom da med en Færd,
Og stak imellem sit gode Sværd:
„I maa eder skamme baade tillige,
At I ville saa hinanden svige,
Og ej forstaar eder Baade,
At gjøre hveranden tellig Skade.
Vil I lyde mit Raad paany,
Jeg vil det halve bedre fly,
I skulle baade Venne være,
Dvergen skal give sig fangen med Ære,
Og give eder, Herre, aarlig Skat,
Hr. Tillofs Syster af Bjerget ladt,
Og Vidrik skal løses af Fængsel here,
Det tykker mig halve bedre være,
End I hugge hveranden saa skammelige,
Den ene vil ej for anden vige."
  De vorde da saa til Raade,
Didrik og Hr. Tillof baade,
At de vilde lyde Hildebrand,
Han var en myget ærlig Mand,
Baade i Raad og saa i Snilde,
De hannem ej fortørne vilde.
Han var en Mand baade viis og klog,

Dertil var han fornumstig nog.
Havde han ikke til Didrik kommet,
Han havde af Dvergen andet fornummet.
Der det var talet saa med alle,
Dvergen skulde Didrik sin Herre kalde,
Og tjene ham alle sine Dage
Og give hannem dertil rige Gave,
Han fæld i Knæ med Tugt og Sinde,
Han bød dem alle i Bjerget inde,
Han loved dem paa Tro og Ære,
Det skulde dem uden Skade være.
De forlod dem deraa,
Og fulgte hannem, de gjorde saa.
Da de kom i Bjerget dere,
Han hilsed dem med mygel Ære,
Og undfik dem blidelig,
Han havde dog i Hjertet Svig,
Og agte' dem ikke myget godt,
Enddog han havde dem vel undfaat.
Han satte dem tilbord alle,
Konning Didrik mon han sin Herre kalde,
Han stod for hannem og tjente dere
Og skibede dem Mad og Drik med Ære.
Det Bord var af Kristalle-Sten
Og Fødderne var af Filsben.
De sadde og undred deroppaa,
Den store Rigdom der de saa.

De havde ret aldrig tellig set,
Alt det de havde i Verden ledt,
De saa og mange underlig Ting,
Ud med Væggen alt omkring.
Hvad kan jeg der mere sige fra,
Men alle de Ting, der de saa,
Var gjort af gjæveste Guld hin rene,
Og var besat med dyre Stene!
  Den Jomfru rig med Tugt og Sinde
Hun sad alt lukt i Fadbur inde,
Hendes Broder, der jeg sagde fra,
Dvergen bad ham ind til hende gaa,
Og snakke med hende dere,
Hvad dem kunde baade til Glæde være.

Dvergens Svig og Fald.

Den Stund den Ridder mon derinde blive,
Hvad monne de da i Stuen drive?
Han satte for dem Guld-Kar,
Fuld underlig Drik i dem var.
Da de Herrer havde drukket alle,
Snarlig de monne nederfalde
Og laa der alle som de var døde.

Han agte' dem at gjøre mere Møde,
Han lukte den Dør med snilde Sinde,
Som Jomfruen med sin Broder var inde,
Og satte derfor en Staale-Stang,
Som var tilfulde stor og lang.
Saa gjorde han alt uden Gammen,
Han bandt de to og to tilsammen,
Med store og stærke Jerne-Baand,
Han bandt dem baade Fod og Haand
Og sagde saa med sjelver sig:
„I skulle ret ej skade mig,
Og ej mine Roser neder træde,
Jeg skal nu faa eder andet at vede,
Førre end vi skilles ad,
I skulle end have et andet Bad.“
Siden tog han gyldte Ljud,
Saa gik han af Bjeriget ud,
Han blæste saa højt over alle hans Lande,
Snarlig da kom hannem tilhande
Hertuger, Grever, Ridder og Svende,
Alle de som hannem skulde tjene,
De kom til den Herre brat,
Og spurgte hannem snarlig ad,
Hvad som hannem var kommen til Men?
Han svared dem og var ej sen:
„Min Rosensgaard I ved jeg havde,
Jeg alle Tid stor Vind paa lagde

Og hende at pryde med mygel Ære,
Jeg agte' og hende i Fred at være,
Førre end de Berner mon hid rende,
Roser og Lilier de mig skjænde'
Og haver mig saadan Uære gjort,
Som I nu alle haver hørt.
De monne og med mig figte,
Dog vorde vi saa forligte,
At de fulgte mig i Bjerget inde,
Og agte' dem stor Gave at vinde.
Jeg tror, de fik dog andre Lykke
Og gav jeg dem Dvale-Drikke,
Saa at de mon neder falde
Og ligge som de var døde alle.
Hvad Raad I vil mig give,
Aldels vil jeg derved blive."
De svarede deres Herre snarlig dere,
At de vilde følge ham med Ære,
Med hannem baade gaa og staa,
Ihvad han vilde slaa oppaa.
„I skulle here alle hos mig bide,
Jeg agter at gjøre dem Sorg og Kvide,
Og vil jeg dem pine saa saare,
Det I skulle se aabenbare,
At jeg skal tvinge dem til Døde,
For de brød mine Roser røde.
Jeg skal gjøre dem saadan Vaande

At det skal spørges over alle Lande."
Dverige svared ham alle vel:
"Herre, I maa det gjøre med fuldgodt Skjel,
For den Uskjel de eder gjort,
Som vi have nu alle hørt."
Den Stund han mon disse Tale røre,
Hvad mon de i Bjerget gjøre?
Den Jomfru kunde vel forstande,
Hvad den Dverig tog tilhande:
"Høre I det, min Broder kjære,
I skulle ikke længer sidde here.
Fuldraskelig skulle I opstaa,
Og ind til eder Staldbrøder gaa,
Jeg siger eder visselig paa min Tro,
Kan han det nogerlunde skibe saa,
Han skal alt gjøre dem Nød
Og pine dem til deres Død."
Den Ridder begyndte at gjøre Bang[1]
Og brød isønder den Staale-Stang,
Som sad for den Kammer-Dør,
Han kunde ej komme i Stuen før,
Og taled til sin Syster dere:
"Mon der ingen Raad til være,
Here er saa mørkt, jeg kan ikke se,
Det gjør mig i mit Hjerte ve."
Hun gav hannem en Guldering:
"Naar I vende den Sten omkring,

[1]) Støj.

Da maa I gjørlig[1] kjende,
Hure det er skibet derinde."
Der han kom i Stuen ind,
Da maatte han se i samme Sind,
Hure de laa der bunden sammen,
Det gik alt hannem uden Gammen,
Og frygtede saare, at de var døde.
Han fik i Hjertet saa mygel Møde,
At sin Syster mon han kalde,
Hun kom til hannem snart med alle.
Den Jomfru hun og fuldvel vidste,
Snarlig hun det gjorde med Liste,
At de vorde alle kveg[2] igien
Af den falske Svig og Men,
Den Dvergen dem gjorde,
Som I tilforne hørde.
Hvad mon den Ridder toge tilhaande?
Brød isønder de Jerne-Baande,
Som Dvergen dem i lagde.
Han taled til dem og sagde:
„Alle den Skade vi kunne hannem gjøre,
Det skal den Dverig baade se og høre."
Snarlig de vorde tilraade saa,
At alle de bedste Klenodia,
Som de kunne der aa finde,
Dem ville de have i samme Sinde,
Dertil Guld og dyre Sten,

[1]) klart. [2]) levende, kvik.

De vilde ret intet lade igjen.
Saa brød de af Bjerget ud,
Som han stod med gyldte Ljud.
Der de Dverge dette saa,
De kunde ret intet tilraade faa.
De havde fuldliden Være
At staa imod de Kæmper dere.
Dvergene slog de alle ihjel,
Hvilket de maatte gjøre med fuldgodt Skjel.
Lavrin den lidle Mand,
Konning Didrik tog ham med sin Hand,
Og slog ham mod en Sten,
At sønder gik baade Axel og Ben:
„Du skalt og aldrig med din Snilde
Here efter flere Kæmper spilde."
Saa red de til Berne hjem
Og havde Guld og dyre Sten,
De væneste Klenodia man kunde spøre,
De havde alle nog at føre.
Hvad de siden mon slaa oppaa,
Der vil jeg intet sige fra,
Paa denne Tid lade det saa være.
Gud unde os saa at leve here,
Det vi maatte Himmerige faa allesammen,
Dertil sige vi alle Amen!

Bibelhistorie vi have paa Dansk, og jeg anseer Hr. Tangs Udtog deraf at være foretaget med Dygtighed og Skjønsomhed, saa tvivler jeg ikke paa at Bogen, i en duelig Lærers Haand, vil være et brugbart og kjærkomment Middel til at bibringe Børn en grundig og livlig Underviisning i Bibelhistorie.

Den 23de Mai 1860.

P. A. Fenger,
Sognepræst til vor Frelsers Kirke paa Christianshavn."

„Undertegnede, som er anmodet om at afgive sit Skjøn om Tangs „mindre Bibelhistorie", maa ganske tiltræde hvad Prof. B. Borgen og Pastor P. A. Fenger have udsagt om Bogen. Den er et godt Udtog af afdøde L. C. Müllers store Bibelhistorie og vil sikkerlig med Held kunne anvendes som Ledetraad for Underviisningen i Skolerne.

Kjøbenhavn, den 20de Juli 1860.

Fr. Hammerich,
Professor."

— — — — „Da den er et Barnebarn af Müllers Bibelhistorie, har den en god Æt at arte efter. L. Müllers Behandling af Bibelhistorien er saa fortrinlig, at det vistnok vilde være et Fremskridt om det lille Udtog kunde trænge ind i Almueskolen, da det saavel i Indholdsrigdom som i klar og livlig Fremstilling staaer langt over de almindelige, hidtil meest benyttede Bibelhistorier.

N. L.
Dansk Kirketidende 1859 Nr. 44.

Af denne Samling er tidligere udgivet:

Den Danske Riimkronnike.
Dødedandsen.
Broder Rus.
Hr. Michael: Skabelsen og Syndefaldet.

Det næste Hefte, hvormed Første Bind sluttes, vil indeholde:

Blade af Jomfru Marias Rosenkrands.
Satirer fra Reformationstiden.
Psalmer fra Reformationstiden.

Andet Bind:

Reinike Foss.

Louis Kleins Bogtrykkeri.

4. hefte bound after 1. hefte

Ældre
Danske Digtere.

Et Udvalg

af

C. J. Brandt.

Andet Hefte.

Dødebandsen. — Broder Rus.

Kjøbenhavn.

Th. Michaelsen & Tillges Forlag.
(C. G. Iversens Boghandel.)

1860.

Dødedandsen.

Paany udgivet af

C. J. Brandt.

Kjøbenhavn.

Th. Michaelsen & Tillges Forlag.

(C. G. Iversens Boghandel.)

1860.

Louis Kleins Bogtrykkeri.

Forord.

I det 14de Aarhundrede, efterat „den sorte Død" havde hærget Europa, og især i det følgende Aarhundrede blev det almindeligt, at man, for at indskærpe „denne Verdens Forfængelighed", i Klostre og Kirker afbildede Døden i Benrads Skikkelse dandse afsted med Alle, de Unge som de Gamle, de Rige som de Fattige, med Pave og Kejser saagodt som med Tiggere og Krøblinge. I Frankrig, Spanien, England og Tyskland findes forskjellige saadanne Fremstillinger fra den Tid. Til de bekjendteste af disse Billed-Rækker hører en i Paris, to i Basel, en i Bern, og nærmest os en i Lybek. Disse Billeder havde gjerne en rimet Underskrift til Forklaring af Figurerne, og den gamle tyske Text — (i et firliniet Vers tiltaler Døden hver Figur, og faar Svar af samme Omfang) —, opbevaredes tidlig i Haandskrifter, medens Underskrifterne paa Billederne gjerne moderniseredes, hvergang disse blev opfriskede.

Siden, (og navnlig efter at Holbeins berømte Billeder var komne frem), behandledes Æmnet noget udførligere, saaledes som Tilfældet er med vor danske „Dødedands". Man har ment, det var en Oversættelse efter Tysken. Imidlertid er der hidtil ingen tysk Dødedands bleven be-

1*

kjendt, der kunde være dens Original, og de tydske, ligesom de latinske, Ord og Talemaader, der forekomme i den, er gjerne anbragte i Folks Munde, hvor det kunde være karakteristisk at de brækkede paa de fremmede Sprog.

Der er kun opbevaret eet, og endda et temmelig stærkt beskadiget, Exemplar af vor „Dødedands" i sin ældste Skikkelse. Efter dens Indre og Ydre at dømme, maa den være skreven og trykt i Reformations-Aarene. Det er ejendommeligt for den, at kun paa „Sognepræsten" tages der lempelig; han er den eneste, der er forberedt paa Dødens Komme, medens Paven og Munken, og hvad til dem hører, ved denne Lejlighed faar læst og paaskrevet. Bogen er trykt med samme Typer som Bøgerne fra Malmø ved Aarene 1530—40. Det er en lille Oktav (med Signat. A til J), der nu har 36 Blade, men har idetmindste haft 7 eller lidt flere til.

Den er prydet med Træsnit, saaledes at til hver Samtale hører to Billeder: Figuren der tiltales (Pave, Kejser osv.), og Døden, enten ridende paa en Løve, eller med en Le, eller med en Spade.

Helt forskjellig fra denne vor ældste „Dødedands", er Lyd. Høyers „Den Lybekske Dødning-Dantz, som er at see afmalet i St. Mariæ Kirke i Lybek" osv. „udi Danske Riim oversat", 1738, og Th. L. Borups Dødedands 1762 (tredie Oplag 1814), med alexandrinske Vers.

Fortalen.

Mine kjære Venner, jeg kan forfare,
Hvilket jeg vil eder nu advare,
At Verden er ganske med Synd besæt,
Det haver nu længe været forgjæt.
Thi haver hver levet efter sin Begjære,
Og Ingen agtede Guds Ord at lære.
Derfore (at vi end nu med Ydmyghed
Kunne kjende vor egen Usselhed
Og altid af Hjertet begjære Guds Naade,
Som kan os bevare fra Syndsens Vaade)
Ville I nu alle stille være,
Da vil jeg eder nogen Tidende bære,
Og lære eder nu ret at dø
Og forsmaa denne Verdens Ø,
Fordi alt det som vorder født,
Det bliver engang med Døden ødt.
Om firehaande Døde haver jeg læst,
Som Skriften taler om allermest:
Gud forbød Adam i Paradis
„At æde af den Frugt, som jeg dig vis';

Gjør du derimod, da skalt du dø,
Og Alle, som fødes i Verdens Ø."
Adam brød Budet foruden al Nød,
Thi kom os over den evige Død;
Den haver Kristus skilt os ved,
Givet os Alle den evige Fred.
Men den naturlige Død kunne vi ej vige,
Hverken Gamle eller Unge, Fattige og Rige,
Den hellige Skrift raaber med al Flid,
At her er jo en stakket Tid.
Derfore lader os for Øjen staa,
At vi skulle snarlige heden gaa.
Den anden Død vil jeg og om tale
Og eder saa hannem for Øjen male.
Den Død er, Synden ihjel at slaa
Og altid mod vor Begjæring at staa,
Dertil den gamle Adam at døde
Og med sin Art lægge aldeles øde.
Den Død er Kristne ganske nyttelig,
Om de ville undgaa Djævelsens Svig.
Den tredie Død er visselige ond,
Thi han fordærver Sjælen i Bund;
Det er, naar Synden maa selv regjere,
Og intet agte om Kristi Lære.
Naar Adam røres med ond Begjæring,
Saa mister Sjælen al sin Næring.
Naar man vil sig ikke med Guds Ord lade styre,

Det maa man kjøbe evindelig dyre,
Thi at naar Sjælen fanger ikke sin rette Føde,
(Jeg men' Guds Ord), da bliver hun øde.
Thi vogte sig hver for denne Død,
Om han vil undgaa Helvedes Nød,
Og høre Guds Ord og tro derpaa,
Og være fuldkommen og ikke laa[1].
Den fjerde Død han er saa slem,
Ingen Ting er saa ubekvem,
Der er ikke nogen anden slig,
Thi han vil vare evindelig.
Thi alle som blive i Synden død,
Og vorde ej hulpne af den Nød,
Ganger Nogen af i slig Vantro,
Da maa han i Helvede evindelige bo.
Thi raader jeg nu baade Mand og Kvinde,
Som evig Salighed agte at vinde,
At I ikke saa forsømmelige heden gaa,
Men meget mere i Troen staa,
Og eders Levnet derefter skikke,
Saa sker Gud Lov og eder Lykke!
Saa kan den naturlige Død eder ej skade,
Men meget mere gavne og baade.
Derfore, værer rede paa hver en Sted,
Naar Døden kommer, at følge med!
Det maa alt være, lader os ikke forfær'e,
Kristus haver varet os ad med sin Lære.

---

1) lunken.

Gjør du derimod, da skalt du dø,
Og Alle, som fødes i Verdens Ø."
Adam brød Budet foruden al Nød,
Thi kom os over den evige Død;
Den haver Kristus skilt os ved,
Givet os Alle den evige Fred.
Men den naturlige Død kunne vi ej vige,
Hverken Gamle eller Unge, Fattige og Rige,
Den hellige Skrift raaber med al Flid,
At her er jo en stakket Tid.
Derfore lader os for Øjen staa,
At vi skulle snarlige heden gaa.
Den anden Død vil jeg og om tale
Og eder saa hannem for Øjen male.
Den Død er, Synden ihjel at slaa
Og altid mod vor Begjæring at staa,
Dertil den gamle Adam at døde
Og med sin Art lægge aldeles øde.
Den Død er Kristne ganske nyttelig,
Om de ville undgaa Djævelsens Svig.
Den tredie Død er vísselige ond,
Thi han fordærver Sjælen i Bund;
Det er, naar Synden maa selv regjere,
Og intet agte om Kristi Lære.
Naar Adam røres med ond Begjæring,
Saa mister Sjælen al sin Næring.
Naar man vil sig ikke med Guds Ord lade styre,

Det maa man kjøbe evindelig dyre,
Thi at naar Sjælen fanger ikke sin rette Føde,
(Jeg men' Guds Ord), da bliver hun øde.
Thi vogte sig hver for denne Død,
Om han vil undgaa Helvedes Nød,
Og høre Guds Ord og tro derpaa,
Og være fuldkommen og ikke laa[1].
Den fjerde Død han er saa slem,
Ingen Ting er saa ubekvem,
Der er ikke nogen anden slig,
Thi han vil vare evindelig.
Thi alle som blive i Synden død,
Og vorde ej hulpne af den Nød,
Ganger Nogen af i slig Vantro,
Da maa han i Helvede evindelige bo.
Thi raader jeg nu baade Mand og Kvinde,
Som evig Salighed agte at vinde,
At J ikke saa forsømmelige heden gaa,
Men meget mere i Troen staa,
Og eders Levnet derefter skikke,
Saa sker Gud Lov og eder Lykke!
Saa kan den naturlige Død eder ej skade,
Men meget mere gavne og baade.
Derfore, værer rede paa hver en Sted,
Naar Døden kommer, at følge med!
Det maa alt være, lader os ikke forfær'e,
Kristus haver varet os ad med sin Lære.

---

[1]) lunken.

I Evangeliet saa skrevet monne staa,
Os bør der alle at tænke paa,
Vi skulle være rede Dag og Stund,
Thi Døden tøver ingelund;
Vidste Husbonden i hvilken Tid
At Tyven vilde komme, han vaagede med Flid.
Med den Vægt[1] skulle I forstaa,
At I skulle ikke være saa laa,
Men altid stadige i Troen blive,
Saa kunne I frit med Døden kive.
Thi agter nu vel paa dette Spil,
Hvor Døden Alle fange vil,
Men det skulle I og nu lære,
Hvor han vil alle Vantro forfær'e,
Men de som haabes til Guds Naade,
Dem bliver Døden til stor Baade.
Jeg men', han vil ikke længer dvæle,
Men vil os hastelige neder kvæle,
Thi staar nu stille, at se og høre,
Hvad Døden haver med sig at føre.
Jeg men', jeg ser hannem nu komme,
Somme til Onde, og Somme til Fromme!

---

[1]) Vaagen.

Døden til Menheden.

Hilsæl! hilsæl Alle her monne stande!
Ville I allesammen gaa mig tilhande,
Og vandre med mig en ukjendt Vej,
Det hjelper eder intet at sige Nej!
Være sig Pave, Biskop og Kardinal,
Kannik, Præst, Munk og Official,
Være sig Student eller Skolemester klog,
Jeg men' alle dem, som læse i Bog;
Dertil baade Kejser og Kejserinde,
Konning, Hertug og Hertuginde,
Riddere og Svende, Jomfruer og Mø'r,
Borgemester og Raad de dertil hør!
Hvad gjørs Behov nu længer kalde?
I denne Dands skulle I frem alle!
Kommer hid! kommer hid! I maa med gaa!
Der hjelper nu intet imod at staa.
Værer alle beredte i denne Tid,
Og kommer her alle i min Strid!
Jeg vil eder alle paa Jorden udstrække,
Og hver eder een Fod længer række,

Være sig Gamle, Unge, Arme, eller Rige,
Jeg mener dem altsammen tillige.
Menneskens Levnet er i Ungdom
Forfyldt med Synd og meget ufrom,
Ungdommen giver jeg ingen Fred,
Jeg dandser med ham, til han falder ned.

Saa taler nu Døden til Paven:

Hr. Pave! følg nu snarlige med,
Du holder paa Jorden den højeste Sted,
En Vikarius Kristi, du højste Prælat,
Dands du her fore, efter din Stat[1].
Gjerrighed og falsk Lærdom
Haver dig, for Gud, gjort meget ufrom,
Præbender, som for arme Klerke vare gjord,
De ere nu kommen til dine Bord.
Et Hoved for Kristi Faar og Folk
Skulde du have været, og en god Tolk.
Du haver det nu alt slet forvendt,
Og Alting saa i Grunden skjændt.
Hvor kant du det finde skrevet,

[1]) Stand.

At du skulde saa have levet?
Ægteskab, som Gud selv bød,
Haver du forbødet under Helvedes Nød,
Derfore have mange bedrevet Hor,
Og slemmere Synder end nogen Mand tror.
Monne du ikke være skyldig i samme Last?
  Med dit Forbud du byder saa fast,
Du sætter adskillige Fastedages Tide,
Og andre slig unyttige Ide.
Det haver du af dig selv optænkt,
Og mange Menneske dermed skjændt.
St. Povel og Apostle flere
De monne ikke saa i Skriften lære.
  Se nu til, hvor det vil gaa,
Her ser du Døden fore dig staa.
Kant du nu i Himmelen komme,
Saa gjør dertil dit Bedste og Fromme.
Alligevel maat du først med mig dandse,
Havde du end paa fire Perle-Krandse;
Nu vil jeg dig skyde i min Borg,
Hun er opfyldt med Suk og Sorg!

Paven svarer:

Maria! forbarme dig, miserere mei[1]
Hjælp nu, St. Peder! o vi, o hej!
Eja, o vi! skal jeg nu dø,
Da hjælp mig nu, Maria Mø!

[1]) miskunn mig.

Alt er jeg til Højstad udkaaren,
Det er dog nu med mig forloren.
Jeg skulde holdet Kristne i Endrægtighed,
Og ledt dem paa den rette Wed[1],
Som de deres Sjæles Føde kunde faa.
Nej, jeg var altfor meget laa.
Jeg haver vist meget paafundet,
Som ikke i Skriften er begrundet,
Alt det mig fyldte[2], var Hovmod og Bram,
Eja, nu frygter jeg for stor Skam.
De hellige Fædre, som fore mig vare,
Gode Sæder og stor Hellighed de bare,
Og have saa skint i Guds Tempel,
Mig og mine Efterkommere til Exempel.
Jeg lod mig tykke, jeg var en Herre,
Jeg var dog i Synden en Træl, desværre.
Havde jeg og altid gjort vel,
Og kommet ihu, jeg var en Træl,
Da havde jeg ikke skikket mig saa ilde,
At klage derpaa, er nu forsilde.
At prædike Guds Ord eller tale derom,
Det aldrig i min Hu kom,
Men jeg sendte Legater ud, store og smaa,
Om de kunde nogensteds Penninge faa
For deres falske Aflad, Løgn og Tant,
Som Djævlen mig lærte og jeg paafandt,
Man vidste ej andet, end det løste og bandt.

---

1) Græsgang. 2) „fulde."

Guld og Penninge førte de til mig,
Det fortærede jeg skændelig.
Ak, maatte jeg leve en liden Stund,
Jeg vilde mig bedre af Hjertens Grund,
Og en stor Part af Himmerige forhverve,
Enddog jeg agter der noget at arve.
Skulde jeg intet have for mit Pavedom,
Som jeg haver længe haft i Rom?
Opstandelse-Messer lod jeg for mig holde
Og dertil mange Bønner bolde.
Nu fornemmer jeg den haarde Død,
Han gjør mig baade Sorg og Nød;
Jeg maa alt nu med hannem bort gaa,
Det hjælper mig intet imod at staa.

Døden svarer:

Denne Borg skal jeg nu give dig,
Og flere som skulde nu følge mig.

Døden til Kejseren:

Hr. Kejser! du est en vældig Mand,
Udkaaren at styre mange Land,

Den menige Kristenhed at forbedre
Og Guds Modstandere at fornedre,
Med Sværdet udi Retfærdighed,
At holde de Kristne i Endrægtighed,
Det hørte din Stat til at fuldkomme,
Det kunde dig baade gavne og fromme;
Men, hvad heller det er eller ej,
Da gak med mig og sige ikke Nei.
Jeg vil dig i min Borg indkaste,
Der skalt du græde og hyle og faste,
Dine Tænder skulle knabre alle sammen,
Det gaar dig ud foruden Gammen.

Kejseren svarer:

Beraad nu Gud, og alle Helgens-Skare,
Mig tykkes, Døden vil mig ikke spare.
Saa ve er mig, som mit Hjerte vil briste,
Derfore kan jeg ej Lægedom miste.
Om alle Doctor af Grækeland
Vaare hos mig, og beskue mit Vand,
Og kunde jeg æde en Apothek op,
Det hjelper dog intet min syge Krop.
Døden skynder sig alsommest,
Og Sygdom haver mit Hjerte befæst.
Mig var befalet af min Herre og Gud,
At jeg skulde levet efter hans Bud.
Mange Klagemaal for mig kom,

O havde jeg gjort den rette Dom!
Men, er der Fejl paa min Side,
Da hjelpe Guds Naade, den vil jeg bide[1].

Døden svarer:

Her er min Borg, her skalt du blive,
Jeg vil nu heden og flere hid drive.

Døden til Kejserinden:

Kejserinde, Kejserinde! du ædle Kvinde,
Hvorlunde stander nu din Sinde?
Alt dit Hjerte og Salighed
Haver du lagt paa Hoffærdighed.
Du skulde dagtinget[2] de Usle og Arme,
Og altid dig over dem forbarme,
Men kom snarlige og følg nu mig,
En hel Fod længer rækker jeg dig.
Med disse samme Ord vil jeg og kalde
Fruer og Jomfruer i Verden alle,
Thi lige saa vil jeg med dem handle,
Til Muld og Jord snarlige forvandle.

---

[1]) bie, oppebie. [2]) talt godt for.

Hold ved, dands fram! det maa alt være,
Det hjelper nu ikke efter at kære.

Kejserinden svarer:

Aha, hvor underlig er jeg til Sinde,
Dog er jeg en ædel Kejserinde.
Jeg haver nu meget med Verden at skaffe,
O vilde Døden mig ikke straffe!
Hvad kunde det hannem skade, vilde han mig spare,
At jeg komme ikke i saadan Fare.
Maatte jeg se mine Børns Hæder og Ære,
Da vilde jeg meget glader være.
A nej, nej, det kan ikke ske,
Jeg føler den bitter Dødens Ve.
O Gud, til dig er al min Lid,
Hjælp mig nu i denne Tid!
Jeg maa nu heden med Døden træde,
Til megen Sorg og ingen Glæde.

Døden svarer:

Jeg skal dig nu vise Vej,
Gak med mig, der hjælper ikke Nej!

Døden til Konningen:

Hovmægtig Fyrste, vældig og rig!
Træd hid, du skalt nu være mig lig,
Guds Ord skulde du altid forfremme,
Retfærdighed og Miskund ikke glemme.
Haver du det gjort, da vær nu glad,
Du skalt nu til en anden Stad,
Det hjelper ikke imod at staa,
Du skalt strax heden med mig gaa.

Konningen svarer:

Oho, alle de Læger der ere i vort Rige,
Lader dem alle komme hid tillige,
Skikker mig og en Mester klog,
Som haver studeret i Lægebog,
Thi Døden begynder mig saare at plage,
Jeg tror, jeg fanger ej mange Dage.
Jeg vilde, han vilde det sætte i Dag[1],
Til jeg finge skikket min Ting i Lag[2]!
Vaare min Sjæl fra Synden fri,
Da ginge jeg dristelige i denne Kri'.

---

[1]) opsætte. [2]) i stand.

Nu stinger mig Døden saa jæmmerlige,
Jeg kan nu ikke for hannem vige.
O Gud almægtigste, for din Naade,
Hjælp mig nu af denne Vaade!

Døden svarer:

Om Lægedom at tale kan ikke due,
Jeg skal dig i min Borg ned skrue.

Døden til Hertugen:

Kom, ædle Herre! velbyrdig og skjøn,
Til Dandsen est du meget kjøn.
Du begjærer endnu mere Herredom og Land
Og beskatte og plage mangen Mand.
Naar du skalt af Verden gaa,
Din store Rigdom kant du ej med dig faa.
Gud haver givet dig megen Magt,
Haver du vel givet derpaa Agt,
Da kan det komme dig til Gavne,
Naar Gud vil alle for Dommen savne[1],
Men hvad det er, da kom med mig,
Til Dødens Borg da følger jeg dig.

---

[1]) samle.

Hertugen svarer:

Hjelp de hellige tre Konger af Kølne Stad,
Vil nu Døden gjøre mig uglad,
Endnu at dø er ikke min Tid,
Jeg haver nu først til Verden stor Lid.
Nu er jeg saa syg, jeg kan mig ej røre,
Døden vil mig af Verden kjøre,
Jeg maa nu lide denne Nød,
Gud, frels mig fra den evige Død!

Døden svarer:

Gak hid strax, og sig ikke Nej,
Jeg vil gaa med og vise dig Vej.

Døden til Kardinalen:

Hr. Kardinal! med din lange Svands,
Gak nu hid i denne Dands.
Jo mere du havde i Verden Ære,
Des ydmygere skulde du for hver Mand være.
Du skulde den hellige Kirke opstøde[1],
Jeg men', du haver hende moxen lagt øde.
Din store Misbrug og falske Fund
Kan dig ikke hjælpe i denne Stund.

---

[1]) støtte.

Kom nu strax at følge mig,
Til fremmede Lande da følger jeg dig.

Kardinalen svarer:

Deus meus[1]! benaade mig,
Thi jeg haver aldrig ret dyrket dig.
Af Apostlenes Sæde havde jeg Navn,
Det beviste jeg aldrig med noget Gavn.
I deres Skrift jeg ret aldrig saae,
Og ikke heller i deres Veje vilde gaa,
Men mere efter Pavens Paafund,
Det var mit Arbejde alle Stund.
Nu ser jeg, hvad det kan mig forhverve,
Thi Døden vil mig plat fordærve.

Døden svarer:

Det er alt nu for silde at klage,
Du haver Ende paa dine Dage.

Døden til Bisskoppen:

Herre Bisskop! du skalt nu høre mig,
Af dine Dyder siger jeg dig:
Med Krig og Orlog hævnte du din Harm,
Og gjorde saa mangen Mand usfel og arm.

1) min Gud.

Af Kristi Faar plukkede du den Uld,
Af Gjerrighed kunde du ikke blive fuld.
Naar du havde plukket Kristi Faar saa fast
Og gjorde dem baade Skade og Last,
Siden skjødte du ej hvort de fare,
Om de bleve fri eller komme i Snare.
Dog skulde du anderledes have gjort,
Det haver du baade hørt og spurgt,
Du skulde selv taget Kristi Faar tilvare,
At de kunde blevet foruden Fare,
Og skift blandt dem den gode Føde,
Nu haver du moxen lagt dem øde,
I hvad Maade og med hvad Fund,
Det tales nu skjøt af hver Mands Mund.
Jeg kan ikke længer tale med dig,
Thi du maat nu strax følge mig!

Biskoppen svarer:

Pax domini[1] og hans store Miskund
Være med os i denne Stund!
Jeg kan af min Nature forfare,
Mit Liv vil ikke længe vare,
Jeg tænker nu, hvad Paulus skrev
Til Timotheum, en Biskop gæv,
Hvorledes en Biskop bør at være
Ustraffelig og altid Guds Ord lære.
Krig, Jagt, og Stakkarle at plage

[1]) Herrens Fred.

Det var min Prædike i mine Dage.
Nu er megen Usamdrægtighed
Opkommen for min Gjerrighed.
Nu kan jeg mig ikke bare,
Døden vil mig ikke spare.
Jeg havde nu mindst paa hannem Agt,
Nu tager han mig med Vold og Magt.

Døden svarer:

Svik stille[1], hold din Mund tilhobe,
Jeg skal nu kjende dig op at maabe.

Døden til Abbeden:

Hr. Abbed! geistlige Fader gantz[2],
Kom nu hid udi min Dands.
Hvor mange Kapiteler monne du i være,
Før du kunde din Regel lære?
Men, hvad som der staar skrevet udi,
Det lader jeg denne Tid gaa forbi.
Kloster haver du givet dig i,
For du vilde være for Arbejde fri.
Du vilde aldrig noget godt lære,
Hvor Guds Ord lærtes, vilde du ej være.

---

1) ti stille. 2) ganske.

Tænk, hvor det vil med dig gaa,
Her ser du Døden for dig staa,
Jeg gaar nu ikke fra dig før,
End du kommer igjennem denne trange Dør.

Hr. Abbed:

Hjelpe Gud og Maria, hvor er jeg krank,
Skal jeg nu dø! uden min Dank[1].
I otte Kapiteler var jeg udi,
Før jeg kunde blive i Orden fri,
Dertil meget studeret og læst
Om Ordens Begyndelse altsommest,
Hvor det er skikket af første Tid
At have der lærde Mænd, at gjøre deres Flid
Med unge Drenge i gode Lærdomme,
At de kunde deraf blive fromme,
Og der optugtes i Ære og Dyd,
Dem sjelv til Gavn og evig Fryd,
Og være dem lydige i alle Maade,
Hvad deres Læremestere monne dem raade,
Saalænge til de kunne duelig være,
Selv vel at leve og andre lære;
Men nu have vi saa fundet paa,
At Hellighed skulde paa Klosterlevnet staa.
Dermed have vi bedraget Mange,
Som i den Mening havde været forlange[2].

1) Tak, (Ønske.) 2) længe.

Maatte jeg faa bedre af denne Sygdom,
Jeg vilde gaa paa min Fod til Rom,
Men Døden vil ikke staa af til Side,
O Gud, hjelp mig af Sorg og Kvide!

Døden svarer:

Paa saadant skulde du have givet Agt,
Der du var karsk og i Velmagt.
Vær nu rede at følge mig bort,
Du skalt ikke selv vide hvort.

Døden til Tydske Ordensherre:

Herre Mester af Tydske Orden!
Paa dig bruser jeg med min Torden.
Til Gjerrighed og Verdens Ære
Havde du altid din største Begjære.
Nu gak med mig og vær ej sen,
Dette Herredom faar du aldrig igjen.

Herren af Tydske Orden svarer:

Nu tykkes mig, jeg haver onde Kaar,
Dog haver jeg været her femten Aar
En Guds Ridder og en Mester viis,
Og haft derfore stort Lov og Priis.

Nu kan ikke mit store Navn
Komme mig til Salighed eller Gavn,
Thi Døden vil mig plat forøde
Med stor Sygdom og megen Møde.

Døden svarer:

Du taler fast om din Ære,
Dog maat du her ikke længer være.

Døden til Docteren i Lægekunst:

Hr. Doctor! du beskuer fast dit Vand,
Nu skalt du til et andet Land,
Hør nu mig, Doctor Lampe,
Jeg vil nu holde med dig en Kampe,
Du skalt ikke længer i Glasset kige,
For min Magt maat du nu vige.

Docteren i Lægekunst svarer:

Hjelpe Gud, jeg er saa ilde tilpas,
Det Vand jeg haver i dette Glas
Er baade grønt, rødt og blakket,
Det betegner, mit Liv vil blive stakket.

Alt det Krud i Apotheken er,
Hjelper mig i denne Færd.
Med Krud hjalp jeg mangen Mand,
Nu kan det ikke gjøre mig Bistand,
Døden kommer med sin Snak,
Og tager mig bort uden min Tak.
O Gud almægtigste, benaade mig,
Min Trøst er nu aleneste til Dig!

Døden svarer:

Kom, kom, jeg siger end en Gang kom!
Dig hjelper nu ingen Lægedom.

Døden til Kanniken.

Hr. Domherre, proficiat, bona dies[1]!
Bliver det forglemt, her vorder noget Nyes[2].
Fem Sognekirker havde du,
De skulle ilde bekomme dig nu.
Du holdt stor Gravitet over dit Bord,
Du vilde ikke prædike et Guds Ord,
De Fattige vilde du intet give,
Derfore vil jeg hardt med dig kive.
Din Graaskinde-Kappe skalt du aflægge
Og blive i Jordens sorte Vægge.

---

1) tillykke, goddag! 2) Nyt (?)

Kanniken svarer:

Eja, eja mig fattige Mand!
Skal jeg nu vanke i fremmede Land,
Hertil haver jeg haft stor Magt,
Paa Døden havde jeg liden Agt.
Maatte jeg leve nogen Stund,
Da bleve jeg snart Prælat i Lund,
Jeg er der meget duelig til,
Nu vil Døden regjere sit Spil.

Døden svarer:

Gak strax med mig, Kannik strunk!
Din Gravitet hjelper dig ikke, Munk!

Døden til Kirkeherren eller Sognepræsten:

Hr. Kirkeherre! cum licentia[1] kommer jeg til dig,
Du skalt strax nu følge mig,
Du haver nogen Stund været en Hyrde[2],
Over Kristi Faar, som han kjøbte dyre,
Dog at du est en viser Mand,
Du maat alt dandse ved min Hand.

---

[1]) med Forlov. [2]) læses: Hyre.

Sognepræsten svarer:

Lov og Ære være dig, evige Gud!
For du sender nu til mig dit Bud,
O Gud, til dig staar alt min Lid,
Udi Velmagt og i Dødsens Tid,
Dit Ord, som du fikst mig at føre,
Det haver jeg ladet alle høre,
Og bad dem derefter gjøre og det gjemme,
I Hjertet det bevare og aldrig glemme,
Saa kunde de blive derved tryg,
At være hos dig i Glæde evindelig.
O Herre, bevare dine Faar fra Ulve grumme,
Og for de Hunde, som ere stumme!
O Herre, lad aldrig komme mere
Udi vort Hjerte den falske Djævels Lære,
Jeg giver mig aldeles under din Magt,
Thi giv ikke paa mine Synder Agt!

Døden svarer:

Du skalt nu til en hellig Stad,
Der skalt du evindelig være glad,
Hos din Frelsermand, Jesum Krist,
Den du haver bekjendt for Verden vist.

Døden til Munken:

Broder Silvanus! eller hvad du heder,
Dig er, der jeg saa fast efter leder,
Din Klosters Regel og falsk Kydskhed
Hjelper dig ikke til Salighed.
Kom nu strax og dands med mig!
En sorgfuld Aftensang kjender[1] jeg dig.

Munken svarer:

O Deus, hvor underlig lyde disse Ord,
Dem hørte jeg aldrig over vort Bord,
I Kloster haver jeg rolige levet,
Og megen underlig Ting bedrevet.
Jeg haver og været i Termen[2] ude
Og tryglet fra Bonden Oxen og Stude.
Vilde nu Døden være mig saa blid,
At jeg maatte leve en stakket Tid,
Jeg vilde Fyldest for Synden gjøre,
Nu vil ikke Døden slig Snak høre.

Døden svarer:

Hør hertil nu, Broder Tuul,
Læg nu af din Ordens Kuul[3],

---

[1]) lærer. [2]) (Termin), Tigge-Distriktet. [3]) (culla) Kutte.

Jeg vil dig heden til Mørket sende,
I Sorg og Drøvelse skalt du dig vende,
Og al din Ordens Glæde have Ende.

Døden til Ridderen:

Stræng Ridder! født af ædel Stæmme,
Kom hid, jeg vil dig ikke glemme,
Gak nu frem i denne Dands,
Din Magt, Verdens Ære, og din Finants[1]
Vil nu have Ende foruden Skjemt,
I din Velmagt havde du det glemt.

Ridderen svarer:

Hjelp, Ridder St. Jørgen! mig monne saa svime,
Aldrig havde jeg en værre Time,
I denne Nat vaagede jeg saa længe,
Til kongelig Majestat vilde til Senge,
Og holdt Hans Naade med lang Snak,
At jeg kunde fortjene megen Tak,
Nu føler jeg den bitter Død,
O Gud, hjelp mig i denne Nød!

Døden svarer:

Vær strax tilrede at følge mig,
En sorgfuld Forlening giver jeg dig.

---

[1] List.

Døden til Officialen:

I gejstlige Dommere, og du Official!
I skulle nu i en jæmmerlig Dal.
Jeg stævner eder hid til mig nu alle,
Ihvad man eder ved Navn monne kalde,
For Dommen skulle I alle gaa,
Det hjelper ikke at have Boxe-Næse paa.

Official svarer:

Disse Ord, nu ere fremført,
Haver jeg aldrig tilforn hørt,
Dem vilde jeg aldrig tænke paa,
Ikke heller efter Retvished gaa,
St. Hans med den røde Mund
Haver fordærvet Retvished i Grund,
Døden vil mig det nu gjelde,
Han vil mig skille ved mit Vælde.

Døden svarer:

Dette skulde du førre tænkt,
For saadan Sorg havde blevet dig skænkt.

[Bl. G mangler. Den næste Figur, som optræder, er „Borgemesteren“; men Begyndelsen af Dødens Tiltale til ham mangler. Paa Blad Gii fortsættes:]

Det vil ikke længer blive saa slet,
Du skalt nu for en strengere Ret.
Haver du skikket hver Ret og Skjel,
Da gaar det dig for Dommeren vel.
Men haver du sagt uretvis Dom,
Ve dig, at du til Verden kom.

Borgemesteren svarer:

Ak Gud, hvor skal jeg det forstaa,
At jeg saa snart af Verden skal gaa.
Jeg mente, jeg skulde end blive sparet,
Til jeg finge flere Sager forklaret.
Disse Borgere kunne mig ikke ombære,
De have af mig stor Hæder og Ære.
Nogen Stund haver jeg Borgemester været,
I gode Dage mit Levnet fortæret,
Eja, hvor stinger nu Døden mig,
O Gud almægtigste, jeg flyr til Dig!

Døden svarer:

Kom nu med mig, Borgemester bold!
Her er alt Ende paa dit Vold.

Døden til Nonnen:

Kloster-Nonne, du ædel Pige,
Jomfru Alhed, du skalt nu være min Lige,
Din Viil og Kviil[1] og Rosenkrands skjøn,
Derfore faar du ikke mere Løn,
Ej heller for Faste og Læsning din,
End du havde ganget og vogtet Svin.

Nonnen svarer:

Hjelp Marie, mig er saare mødigt,
Skal jeg nu dø, det gjør jeg nødigt,
Jeg hører nu, at det duer ej,
At tjene Gud med Klosterej,
Jeg havde mig agt en Jomfru-Krands,
Nu maa jeg heden i Døden-Dands.

Døden svarer:

Ræk til mig dine hvide Hænder,
Jeg følger dig bort fra Venner og Frænder.

[1]) Viiel oc Kuiil, Slør og Hovedlin. (?)

[Bl. G iv mangler. Dødens Tiltale til den næste Figur mangler, men Svaret er:]

Lad mig end leve nogen Tid,
At jeg maatte bruge en anden Id,
End jeg haver gjort til denne Stund,
I Synd og Ondskab mangelund,
Med Slemmen og Demmen i Overfløbighed,
Desligest med Hovmod og Ukyskhed,
Jeg havde nu agtet at gifte mig snart,
Nu tager Døden mig med en Fart.

Døden svarer:

Læg strax af din Perle-Krands,
Og følg mig nu i denne Dands.

Døden til Jomfruen:

Jomfru Tore, eller hvad du hedder,
Kom hid, og lære nu mine Sæder,
Du plejer ja gjerne at gaa i Dands,
[Med hvi]de Klæder og lange Svands,
Nu skalt du strax udi mit Ræd[1],
Her er end flere, skulle følge med.

[1]) Ret.

Jomfruen svarer:

Eja, maatte jeg end blive ilive,
Derom vilde jeg mine Klenodie give,
Døden sparer intet menneskeligt Kjøn,
Thi hjelp mig nu, Marie Søn!

Døden svarer:

Vi maa alt strax nu heden gaa,
Det hjelper dig ikke her længer at staa.

Døden til Borgeren:

Du Borger, du vanker til Strand og Land,
At du kant blive en riger Mand,
Stor Falskhed brugede du med den Arme,
Derover maatte Gud sig forbarme.
Du skalt ikke længer bruge sligt Svig,
Jeg er nu kommen hid efter dig.

Borgeren svarer:

[O] hvad haver jeg meget dertil gjort,
[Mit] Navn kunde blive mangested spurt,
[Guld] fik jeg med Aager og Svig,
[Nu vil det] ilde bekomme mig.

[Her mangler 2 Blade: H iii og H iv. Af Samtalen paa det sidste findes kun paa næste Blad en Rest af to Linier:]

Kom nu strax med mig, Per Vinge,
Det hjelper ikke dig længer at tinge.

Døden til Embedsmanden[1]:

Du Embedsmand, gjør nu din Flid,
Af Verden maat du følge mig i denne Tid.
Havde du end flere Embede lært,
Det hjelper dig dog intet i denne Færd.

Embedsmanden svarer:

Hjelp nu Gud og Sancte Loye[2],
Jaar skulde jeg skyde Papegøje,
Døden giver mig ingen Tid,
Han bruger med mig sin største Flid.
O Gud, giv mig af din Miskund,
Den beder jeg om af Hjertens Grund.

Døden svarer:

Jeg vil nu strax gaa afsted,
Du vorder alt at følge med.

---

1) Handværksmanden. 2) Biskop Eligius, berømt Guldsmed og Handværks Patron.

Døden til Studenten:

Hr. Domine Baccalaurie, jeg siger saa,
Du skalt ikke længer til Studium gaa.
Haver du studeret til Kristi Ære,
En god Hjelp monne det dig nu være.
Du skalt alt for den retvise Dom,
Havde du end studeret i Rom.

Studenten svarer:

Neqvaqvam, expectate[1], det er ikke Tid,
Jeg agter at studere med større Flid
I de syv frie Konster vel gjeve,
At jeg maatte herefter ærlige leve.
Maatte jeg med Døden disputere,
Om jeg kunde fri for hannem være,
Jeg formærker, det hjelper mig ikke nu,
O Herre Gud, kom mig ihu!

Døden svarer:

Læg nu af din Baccalaurie-Hætte,
I min Borg vil jeg dig sætte.

[1]) ingenlunde, vent dog!

Døden til Bonden:

Tidicke Bonde, kom med en Hast,
Hvem jeg faar fat, dem holder jeg fast,
Haver du frygtet Gud og haft ham kjær,
Og elsket din Jævnkristen fjern og nær,
Da kan dig ikke skade et Stykke,
Af denne Verden vil jeg dig rykke.

Bonden svarer:

Eja, Godz blaam[1]! skal jeg nu dø,
Jeg agter end at høste baade Korn og Hø,
Og siden deraf gjøre mig Gavn,
Somt vil jeg sælge i Kjøbenhavn.
Jeg haver hjemme saa skjøn en Daatter,
Han er saa hvid som nogen Taatter,
Hendes Bryllup vilde jeg gjerne gjøre før
End de skulle bære mig død af Dør.
Min Hustru er saa hæderlig en Kvinde,
Fuldvel kan hun væve og spinde,
Skal jeg nu fra hende saa snart,
Det napper i mit Hjerte fuldhardt,

[1]) Guds Død!

Fuldyndt haver jeg i mine Tarme,
Jeg haver alt mine Fiske varme.

Døden svarer:

Tænk nu hverken paa Kone eller Barn,
Du skalt nu strax udi mit Garn.

Døden til Rytteren:

Du Rytter woldest gerne Juncker heten,
Dantze vort, laet di nicht vordreten,
I denne Dag vil jeg figte med dig,
Du slaas til Ridder, om du slar mig.
Jeg vil din Hovmod ej længer spare,
Dine stolte Ord kunne dig ikke bevare.

Rytteren svarer:

Vol umme, wolheer mit lichten sinnen,
De nicht enwogen, de kan nicht winnen,
Jeg er tilfreds at Døden er vred,
Jeg vil hannem møde paa Tune=Hed.
Skal han mig slaa i denne Dag,
Dog skal han før have megen Umag,
Skal jeg dog slaas i denne Strid,
Til Gud sætter jeg nu al min Lid.

Døden svarer:

Jeg sagde dig, at du skulde vige,
Du figtede aldrig med min Lige.

Døden til Ammen og Barnet:

Du Amme, kom hid med dit Barn,
Jeg haver nu udsæt alle mine Garn,
Brødre og Søstre skulle nu med,
Unge og Gamle i hver en Sted.

Ammen svarer:

O græsselig Død, jeg paa dig øber[1],
Spare dette Barn, som jeg nu svøber.
Du kant dog lidet af mig vinde,
Jeg er en fattig skrøbelig Kvinde.
Det vil nu være foruden Skjemt,
Døden haver mit Hjerte klemt,
Thi vil jeg mig nu Gud befale.

[Her mgl. atter et eller flere Blade. Paa Slutningsbladet læses :]

---

[1]) raaber.

Nu kommer Døden med sin Magt,
Paa hannem havde jeg ingen Agt,
Jeg er saa syg, jeg kan ikke gaa,
Hjelp mig, Gud, som alting formaa!

Døden svarer:

Læg nu af din spanske Kappe,
Padder og Orm skulle dine Tarme nappe.

Enden paa denne Dødedands.

Broder Rus.

Paany udgivet af

C. J. Brandt.

Kjøbenhavn.

Th. Michaelsen & Tillges Forlag.

(C. G. Iversens Boghandel.)

1860.

Forord.

Fortællingen om Djævelen, der under Navn af Broder Rus skaffede sig Indpas i et Kloster, og nær havde ført Abbeden og alle hans Munke med til Helvede, er en almindelig europæisk Legende fra Middelalderen. Den Person har saa havt mangesteds Ærinde, men hos os var det, idetmindste i det 16de Aarhundrede, et Sagn, at det skulde have været i det anselige og rige Esrum-Kloster han paa denne Maade drev sit Spil.

Dette Æventyr findes optegnet og behandlet paa forskjellige Sprog, og det er jo det samme Navn, naar han paa Latin figurerer som frater Rauschius og paa Engelsk som friar Rush. Imidlertid ser man af den ældste Udgave af Brødrene Grimms Æventyr (1815 II, Tillæg Side XXI), at disse Lærde ikke kjende nogen saa udførlig Behandling deraf, som vores danske Folkebog.

Hvor tidlig denne har været til, vides ikke, men Indholdet vidner ialtfald om, at den maa være ældre end Reformationen, fra en Tid, hvor man vel ikke var blind for Skrøbelighederne og Fordærvelsen i Klostrene, men endnu ikke havde opgivet Haabet om deres Forbedring. De første Udgaver er sagtens forsvundne, og den ældste, det kongelige Bibliothek nu har, mangler Titelblad, men er

vist, efter Typerne at dømme, trykt i Laur. Benedicts Officin, og altsaa fra sidste Halvdel af 16de Aarhundrede. I Udgaven af 1696 (Hjelmstjernes Samling), og de senere „trykt i dette Aar“ (fra forrige Aarhundrede) er der efterhaanden foretaget adskillige Ændringer, for enten at forynge Sproget, eller afglatte en og anden Verslinie.

Alle Udgaverne har et Træsnit paa Titelbladet, dog forskjelligt i dem alle; den ældste har sagtens ogsaa havt et saadant paa Titelbladet, men har desuden et Billede længere inde, der forestiller Slagsmaalet mellem Munkene, da Broder Rus har sat Splid imellem dem. Endvidere har allerede denne, og ligesaa de yngre Eftertryk, et langt moralsk Rim til Slutning, som kjendelig er af yngre Oprindelse end selve Fortællingen. Dette Slutningsrim findes heller ikke i den svenske Oversættelse (Stokholm 1645), som iøvrigt stemmer med vor ældste Udgaves Text.

Rus faar Tjeneste i Klosteret.

Et Kloster laa udi en Skov,
Fra Kjøbstæden paa en fremmed Bov.
Derudi vare Brødre mange,
Som der og havde været forlange,
Sorte Kapper var deres Drægt,
Der var iblandt af alskens Slægt.
Vilde den ene drikke til syv,
Da bad den anden sidde til tu,
De drukke tilsammen, ej var den Trang,
Saalænge det ringde til Otte-Sang.
Hver af dem, skulle I besinde,
Han havde for sig en hæderlig Kvinde.
— Deres høviske Levnet Djævelen saae,
Han kom fuldsnart for Porten at staa,
Han sagde sig at være tjenesteløs,
Han lod som hannem svarlige frøs,
Thi blev han ladt ad Porten ind,
Det fly'de han saa med Lempe og Sind.
Abbeden laante ham Hus, sætte ham til Bord,
Og talte med hannem mange Ord.
Han spurgte ham ad, hvad han kunde gjøre,
Om han kunde tærske eller Vogne kjøre.

Han sagde: „jeg er en Stegers-Dreng,
Fuldvel kan jeg og rede en Seng, —
Jeg kan og tappe godt Øl i Krus,
Og skjænke deraf til Dagen gjøres lius,
Jeg kan og fuldvel tige kvær,
Hvad mig befales, vaare det end værr'.
I Kloster at tjene haver været min Id,
Til denne Dag fra Barndoms Tid."
Hr. Abbed han spurgte: „hvad er dit Navn?
Jeg hører, du kant vel gjøre Gavn".
„Kjære Hr. Abbed, jeg hedder Rus,
Saa kalde de mig i Stegerhus."
Abbeden rakte Rus sin Hand,
Tog hannem i Tjeneste paa Stand,
Og bad hannem ind til Kokken gaa,
Og hannem skulde han vare paa,
Til Abbeden sagde hannem anderledes til.
Rus sagde: „jeg det gjøre vil".
Der skurede han Gryder og toede Fad,
Og hjalp flux til at rede Mad.

[Abbeden satte snart Rus paa Prøve, og denne viste sig som en dulig Handlanger ved hans ryggesløse Levnet].

Han takkede Rus, hvor han hannem saae,
For han kunde visselige Budet gaa.
Saa gjorde Rus mod Munkene alle,
Han var rede, hvo hannem vilde kalde,
At drikke, at skjænke, at hente Kvindfolk,

At aldrig finge de saadan en Tolk.
Saadanne Stykker med mange flere
At bruge, det var vel Ruses Begjere,
Før lod han aldrig af at fare,
End han havde dem alle udi sin Snare.

Rus bliver Kok i Klosteret.

En Tid som Rus i Stegerset kom,
Kokken begyndte at se sig om,
Han spurgte, hvor Rus havde været saa længe,
Om det var Sæd af gode Drenge,
At lade sin Mestere ene staa,
Naar Gavn skal gjøres og holde sig fraa.
Han slog paa Rus, saa hardt det sved,
Men Rus blev da først rettelige vred.
En mægtig stor Kjedel paa Ilden stod,
Han sød fuldfast, for Ilden var god,
Og Ingen var i Stegerset saa nær,
Som vidste hvad de bryggede[1] der.
Rus tager sin Mestere ved sin Hand,
Og løfted hannem i det sydende Vand,
Han gjorde hannem et Skalke-Sned,
Vendte Artsen op og Hovedet ned.
Rus løb af Stegerset med en Hast,
Han vred sine Hænder, han raabte fast,
Ynkelige kærde med Suk og Graad,

[1] „brugde," yngre Udg. „bryggede".

Hvor ilde det var hans Mestere gaaet,
Hvorledes han var udi Kjedelen styrt,
Og skammelige havde sig selv formyrdt.
Abbeden kom med Munkene alle,
Dentid de hørte Rus saa kalde,
Toge Kokken op, sloge Vandet ud,
Skurede Kjedelen med Sand og Grud[1].
Der det var gjort i samme Stund,
Hr. Abbed han tænkte et andet Fund,
Han klapte paa Stegers-Døren med en Stok,
Kaldede Rus til en Mestere-Kok,
Befol hannem Stegerset med Gryder alle,
Alt Kjøkkentøj, hvad man det kunde kalde.
Dermed vare Munkene vel tilfrede,
De vare fuldglade, at det saa skede.
Han blev deres Kok et Aar eller syv,
Tilforn en Skalk saavelsom nu.
Deres Mad gjorde han vel at smage
Om Fredagen som de andre Dage,
Al Fasten igjennem ligesaa,
Det gjorde det Flaad, han kasted paa,
Med Ister, Smør og megen Spæk,
Som Abbeden fyldte udi sin Sæk,
Desligeste og hans Brødre alle,
Da monne de Rus en Mestere kalde.

---

1) Grus.

Rus bliver Broder i Klosteret.

Der Abbeden saadan Konst fornam,
Han fik end bedre Villie til ham,
Betænkte, hvad Raad han kunde finde,
At han kunde Rus i Kloster binde,
At blive der alle sine Dage,
Han frygtede nogen Tid at faa hans Mage.
Han kaldede ham frem og spurgte ham ad,
Med alle sine Brødre han inderlige bad,
At han vilde det i Sindet skrive,
Annamme Kappen og Broder blive.
Der gjorde de Rus til Broder al,
Saa timedes dem et Fandens Fald,
De mente, de havde pløjet ret,
Broder Rus fik da bedre Dræt.
Derefter en Dag hændte det sig saa,
Broder Rus monne i Porthuset gaa,
Han kasted sin Kappe, han sætte sig ned,
Han arbejded, saa han svedtes ved,
Og intet andet end Kniple gjorde.
Naar Nogen kom og hannem adspurte,
Hvad han vilde med de Kniple gjøre,
Han slog et Lur[1] og vilde ej høre,
Gjorde Kniple flere store end smaa,
Forsamled dem alle udi en Vraa.
Siden bandt han hver Kniple ved Ende
Et Bast og til sit Kammer send'e.

[1]) lumsk Grin (?)

Han hængte det oppaa en Støtte,
Han vidste vel, de skulde blive nytte'.
 Der Munkene kom og atter spurte,
Hvorfore Broder Rus de Kniple gjorde,
Han svarede dem og sagde saa:
„Jeg mente, I skulle det selv forstaa,
Vor Regel han siger, det maa ej være,
At nogen Broder skal Arbejde spare.
De Lade giver ingen Løn uden Last,
Det tror jeg vist og holder fast,
Jeg tager mig saadanne Sysle til,
At jeg ej aarkeløs[1] gange vil,
Den Dag kan komme og kan vel staa,
Man glædes at kunne de Kniple naa."

Broder Rus sætter Splid i Klosteret.

[Kort efter vilde „Kirkeprieren" fratage Abbeden hans Kvinde, men blev overrasket af ham, og berøvet sit Bytte.]

 „Hr. Abbed, sagde Prieren, farer end sagt.
Skal jeg end Venner og Vens Venner nyde,
Dette Hovmod skal mig fortryde".
Prieren gik strax af sit Hus,
Og holdt sig heden til Broder Rus,
Han kærde sin Nød med grædende Taare,
Broder Rus han ynkede Prieren saare,
Og bad ham hævne sin Uret,
Han maatte ikke drikke det ind saa slet.

---

[1]) ørkesløs.

Prieren sagde: „kjære Broder Rus!
Der hænger nogle Kniple udi eders Hus,
Laaner mig den bedste, der hænger ibland,
Hver Broder og en udi sin Hand,
Naar Abbeden synger Benedicite,
Jeg skal hannem svare, ham skal vorde ve."
Broder Rus han sagde: „det vil jeg gjøre,
Hævner Uret, lader mig det høre!"
Saa finge de Kniple smaa og stor,
Saa mange som stode paa Prierens Kor[1].
  Medens Prieren gik og redte sig til,
Da rejste Broder Rus et andet Spil,
Han gik til Abbeden og varede ham ad,
Hvorledes Prieren redte hans Mad,
Han fik hannem Kniple og Knippels Kraft,
Vilde han saamange have haft.
Om Natten det ringde til Ottesang,
Søvnhus-Vejen han blev fuldtrang,
Abbeden og Prieren, der de da mødtes,
O havde du set, hvor der de stødtes!
De sparte hverken Jon, Jeppe eller Knud,
Broder Rus han slukte strax Lysene ud,
Og lod dem nappes som de kunde bedst,
Der vankede saa mangen stolt Kindhest.
Som Rus nu tænkte, de har vel nok,
Da kom han snigende som en Snog,
Han bar dem Lys og lod dem se,

1) Parti.

Der var ikke En, han fandt ej Ve.
Han skilte dem ad med megen List,
Forligte dem strax, og det var vist,
Saa hver skulde have som han havde faat,
Og takke hveranden for Ære og Godt.
Derefter skulde Abbeden ene for sig
Beholde sin Kone foruden Svig,
Men Prieren skulde om Lande gaa,
Hvor han sig kunde en anden faa.
Da fik Broder Rus med saadan Snak
Sine Kniple igjen med megen Tak.

Broder Rus stjæler Kloster-Bondens Ko.

Der denne Strid var overstaaet,
Entid var Rus af Kloster gaaet,
Om Sjæle at fange, gjorde han sin Flid,
Det var hans Lyst, det var hans Id.
Dagen gik og skred fuldfast,
Rus søgte Klosteret med en Hast,
Thi Dugesvenden vilde Dugene brede,
Og Abbedens Mad var ikke end rede.
Paa Vejen i Skoven hos en Bro
Gik Kloster-Bondens fede Ko.
Hvor snart Broder Rus han Koen krængte!
Tre Fjerdinger paa et Træ han hængte.
Den fjerde han til Kloster førte,
I Kjedelen kasted og flux omrørte.

Saasnart kunde man ej Dugene brede,
At Abbedens Mad han var jo rede.
Den Kloster-Bonde sin Ko igjen vente',
Og Tiden begyndte sig at forlente,
Han vented hende vel en Time eller to,
Men intet fornam han til sin Ko.
Den fattige Mand han gav sig ilde,
Han aldrig vidste, hvort han vilde,
Han lod ad Skoven hastelige staa,
Og mente, han skulde sin Ko der faa,
Dermed sine fattige Børn at føde,
Han havde ikke megen Fisk at bløde.
Jo mere han ledte, jo mindre han fik,
Saa længe den mørke Nat paagik,
At han ikke saae hverken Folk eller Fæ,
Saa slap han i et gammelt Træ,
Og tænkte der Dagen at forbide,
Paa det at Ulve skulde ham ej slide.

Djævlene holde Thing.

Som han saa stod, ej meget glad,
Han saae, der skikked sig udi Rad
En mægtig græsselig Helvedes Skare.
Lucifer monne den ypperste være,
Han sætte sig neder paa en Stol,
At kalde tilsammen han befol

De Djævle, i Verden Befalning havde,
Besvige Folket og gjøre dem Skade,
Der vilde han skarpelig Regnskab høre,
Og vide hvad hver havde at føre.
Belzebub kom for sin Herre:
„Hr. Lucifer, ville I tie kværre,
Da vil jeg sige, hvad jeg haver gjort,
Siden jeg for ud af Helvedes Port.
Jeg vidste to kjødelige Brødre være,
Som havde hverandre i Hjertet kjære,
Deres Kjærlighed og gode Villie
Intet Verdsens Menneske kunde adskillie,
Førend jeg kom med mit trædske Fund,
Deres Kjærlighed spildte jeg i samme Stund,
Den ene slog den anden ihjel,
Hr. Lucifer, gjorde jeg ikke vel?"
Lucifer sagde: „Du siger god Snak,
For saadanne Gjerninger bør dig Tak".
Dernæst kom løbende Mester Astraat,
Hans Sind stod mere til Ondt end Godt,
Sin kjære Hr. Lucifer gjorde han Ære,
For han vilde hannem ny Tidende bære:
„Hør, Lucifer Herre, nu skulle I vide,
Hvad jeg haver gjort, ej længer bide,
Hos Herrer og Fyrster haver jeg været,
Jeg haver ej Konst eller Arbejde sparet,
Før jeg haver dem tilsammen ført,

En Perlamente haver jeg rørt[1],
Hver anden visse'[2] de Kamp og Strid,
Og sætte hver andre fuldkort en Tid.
Den Ene den Anden vil fordærve,
Tre tusinde Sjæle vil jeg forhverve,
Og føre dem ind for Eders Fod,
Hvad tykkes min Herre, bliver jeg ej god?"
„Ja Mester Astraat, sagde Lucifer,
Gjør som du siger, og ti fuldkvær[3]!
Strax i det samme Time-Rum
Asmodeus han trædende kom,
Han faldt paa Knæ, ej andet torde,
For Lucifer strax sit Regnskab gjorde:
„Hør, Lucifer Herre, jeg sige vil,
Min Sysle haver været til Dobbelspil,
Hvor To de sade at doble for sig,
Den tredie var jeg visselig.
Falske Skandser jeg dem gav,
Jeg vidste vel min Fordel deraf:
Es for Ses, Cinke for Dus,
Troie for Quater[4], i mange Hus,
Om Natten før et Lys var brændt,
Jeg havde vel syv til Helvede sendt,
Jeg skikkede det saa, de bleve ikke styr'de,
Førend den ene den anden myrd'e".
Lucifer gav hannem megen Tak,
Thi han hørte der en lystig Snak.

---

1) yppet en Kiv. 2) lovte, bød. 3) y. Udg. Du est baade Guld og Penge værd!
4) De franske Navne paa Tallene (1 for 6, 5 for 12, 3 for 4) i Tærningspil.

Den ganske Nat, jeg lyver ej,
Da havde de Djævle saadan Rej[1],
Den ene til, den anden fraa,
Ingen af dem maatte dog bortgaa,
Før Regnskab var altsammen gjort.
„Haver her Ingen hørt eller spurt,
Sagde Lucifer, hvor Rus monne være,
Jeg savner ham nu iblandt denne Skare.
Strax i det samme Øieblik
Lucifer af Rus han Tidende fik.
Han kommer her trædende med en Fart:
„Hr. Lucifer, jeg haver ikke Arbejde spart,
Forlader mig, at jeg kommer silde,
Jeg haver iagt at gjøre et Gilde,
I Helvede lader jo Mad blive rede,
Dertil vil jeg min Abbed bede,
Med alle sine Munke skal han did fare,
Jeg haver dem fast udi min Snare.
Hr. Lucifer, lader eder ej forlænge[2],
Men reder deres Mad og gjører deres Senge,
Fuldstakket en Tid skal dertil blive,
Jeg vil dem alle til Helvede drive“.
Som Dagen vilde komme og Natten skred,
Hr. Lucifer strax ad Helvede red,
Med alle de Djævle, hos hannem vare,
Det var en stor utallig Skare.
Da gjordes der Bulder, Larm og Skraal,
At aldrig hørte man saadant Braal.

---

1) „Kommers“. 2) nøler ikke.

Broder Rus udjages af Klosteret.

Den Bonde, som udi Træet stod,
Han strax ad Kloster stande lod,
Paa Abbedens Dør han klappede fast,
Abbeden lod op med en Hast,
Og spurgte ham, hvad han vilde.
Han svarede og sagde ham af det Gilde,
Som Rus hans Kok vilde ham til bede,
Og Lucifer skulde Dugene brede,
I Helvedes Grund med megen Flid.
„Hr. Abbed, jeg siger Eder, komme I did,
Ihvor det gaar om Øl eller Mad,
Alt faar I vist et Fandens Bad".
Der Abbeden hørte sin Bondes Ord,
Han tog ham ind, sætte ham til Bord,
Han storlige takkede og var fuldglad,
At han vilde saadant vare ham ad,
Sine Brødre lod han tilsammen kalde,
Berette saadant for dem alle.
Han bad dem gjøre Pligt og Bod,
For de havde brødt den Herre Gud imod.
De begyndte strax at læse og sjunge,
Og tjente Gud med Hjerte og Tunge,
Og bade ham hjelpe dem af deres Nød,
At de maatte undgaa den evige Død.
Strax sagdes der Messer udi Guds Hus,
Hr. Abbed sendte Bud efter Broder Rus,

Han skulde til hannem i Kirken komme,
Han kom, det blev ham til liden Fromme.
Som Præsten vilde Vor Herre opbære,
Rus vilde ikke længer i Kirken være,
Han holdt sig strax ad Døren ud,
Abbeden fik om hans Kappe-Strud,
Han drog og sagde: „jeg maner dig,
Du fule Djævel, af Falsk og Svig,
At du dig skaber udi en rød Hest,
Du haver os været fuldond en Gast.
Uden Kirken skalt du staa,
Du skalt og ikke deden gaa,
Før jeg giver dig Orlov dertil,
Betænker mig, hvad jeg gjøre vil,
Du skalt og ingen Skade gjøre,
Jeg vil dig bedre dine Caser høre[1].
Rus han gjorde som Abbeden bød,
Han blev en Hest, og han var rød,
Da maatte der alle Munke se,
Han var en Djævel, saa faa han Ve!
Hr. Abbed han bad ham fare bort,
En anden Sted, han vidste ej hvort,
Han skulde sig skynde og ej være sen,
Og aldrig komme til Kloster igjen.

---

[1]) tage dig i Skole.

Rus flyr til England og besætter Kongens Datter.

Rus gav et Skraal og for sin Vej,
Hvort han da for, det spurgte vel jeg,
Han holdt sig strax til Engeland,
Der gjorde han Plats[1] baade Kvinde og Mand.
I Kongens Daatter han siden for,
Gjorde hende stor Pine, som jeg vel tror,
Hendes Dejlighed han snart forvendte,
At moxen hende ikke mange kjendte.
Kongen da strax hente lod
Saamange Præster og Klostermænd god
Udi hans Rige og udenlands,
Enddog at Ingen der paafands[2],
For hvilken Djævelen vilde vige,
Han agtede flere saa at besvige.
Han blev adspurgt i samme Tide,
Hvi han ei vilde Maning lyde.
Han svarede og sagde: „det er fordi
En Klostermand er jeg som I,
Broder Rus det er mit Navn,
Der gaar udaf fuldvide Sagn.
Han gjorde dem og en god Besked
Om hans Abbed, og hvad han hed:
„Kommer han ikke hid med mig at kive,
Da skal mig Ingen her uddrive."
Der Kongen saadant fik at høre,
Et Bud lod han strax rede gjøre,

---

1) Plage. 2) fandtes.

Det sendte han strax til Saxeland,
Han ledte saalænge, han Abbeden fand,
Han fik hannem Brev, holdt[1] Kongens Ord,
Som Abbeden han sad over sit Bord.
Abbeden læste Kongens Brev,
Fornam, hvad Herrenskhed[2] Rus bedrev,
Han gjorde sig rede strax paa Stand,
Og følgede det Bud til Engeland.
Som Abbeden da til Kongen kom,
Han fagnede[3] ham vel, thi han var from.
Hvad kan jeg deraf sige mere,
Han lod ham ganske vel traktere.
Siden sagde han Abbeden af sin Nød,
Hvorledes hans Daatter var nær død,
Han bad med Suk og megen Graad,
Abbeden skulde finde nogle gode Raad,
Den Djævel af hans Daatter at drive,
At hun finge Bod og bleve i Live,
Han lovede hannem derfore megen Gave,
Som Abbeden selv mest vilde have.

Abbeden maner Rus bort.

Abbeden sagde til Kongen saa:
„Eders Daatter skal komme for mig at staa“.
Der den Jomfru for Hr. Abbed kom,
Fuldilde gav sig Broder Rus derom,

1) som indeholdt. 2) De yngre Udgaver: Skalkhed. 3) y. U. finge, (modtog.)

Da hverken gjorde Bulder eller Blær[1],
Han laa fuldstille og taug saa kvær.
Abbeden sagde: „hej, hør nu du,
Broder Rus, hvor er du nu?"
Rus sagde: „Hr. Abbed, jeg er her,
Jeg vilde, I vaare mig ikke saa nær".
Da begyndte Rus højt at skrige:
„Jodut! desværr jeg maa nu vige".
Abbeden sagde: „jeg byder dig,
Kom strax og stat her hos mig,
Bliv til en Hest, som du varst førre,
Du skalt ej skade Folk eller Dørre,
Vindue, Vægge, Loft eller Mur,
Eller noget andet Kreatur".
Broder Rus gjorde, som Abbeden bød,
Blev til en Hest som førre, var rød,
Hvor stille han hos Abbeden stod,
Da maatte man se, han var ej god.
Kongen lovede den himmelske Gud,
Fortykte[2], at han havde brødt hans Bud,
Han lovede for sin Daatter og sig,
At tjene Gud med Hjertet evindelig,
Hverken aad han eller og drak,
Før han gav Abbeden megen Tak,
Bad ham begjere, hvad han vilde have,
Han vilde ham give baade Gunst og Gave.
Da saae Hr. Abbed udi en Braa

1) Blæst. 2) fortrød.

En meget stor Bly-Hob, hvor han laa,
Han talede til Kongen, og sagde saa:
„Allernaadigste Herre, kan jeg faa
Af dette Bly, det vil jeg høre,
Saameget som Rus kan en Tid føre
Paa Ryggen over det salte Vand,
Til Kloster udi Saxen-Land,
Herre, det er nu min Begjere,
Og siden begjerer jeg intet mere".
Kongen sagde: „det skal saa ske,
Annammer det Bly, som I der se,
Kan Rus det og altsammen føre,
Da skal det Eder altsammen tilhøre
Og dermed eders Kloster Bedste gjøre.
Abbeden sagde til Broder Rus:
„Der ligger Bly udi det Hus,
Det skalt du strax til Kloster føre,
Lad see, du kant afsted nu kjøre,
Nu skynde dig og vær ej sen,
Kom snart og sig mig Svar igjen".
Broder Rus han lod ad Luften staa,
Tusinde Skippund Bly paa Ryggen laa,
Dem førte han over med en Fart,
Han kom igjen og end fuldsnart.
Som Kongen over Maaltid sad,
Og fik sig da med Abbeden Mad,
Broder Rus ind ad Døren kom,

Til Abbeden gik han og spurgte ham om,
Om han skulde Slottet til Kloster føre,
Han vilde det ganske gjerne gjøre.
Abbeden sagde til Broder Rus:
„Dette Slot, det er et kongeligt Hus,
Lad det her ubehindret staa,
Du skalt vel andre Sysle faa,
Jeg vil dig sige hvad du skalt gjøre,
Mig selv skalt du til Kloster føre,
Foruden Skade, foruden Skam,
Byder jeg dig at føre mig fram“.
Abbeden bød Kongen gode Nat,
Paa Rus'es Ryg han sætte sig brat,
Rus tog afsted, han var ej sen,
Førte Abbeden til sit Kloster igjen.
Som Abbeden vilde have Kirken tagt,
Rus havde da Blyet paa Kirken lagt,
Og spurgte fremdeles: „hvad skal jeg gjøre,
Hr. Abbed, lader mig det snarlige høre,
Hvor skal jeg bygge, hvor skal jeg bo,
Jeg venter mig aldrig mere Ro“.
Abbeden svarede med Alvors=Tale:
„Jeg vil dig ej længer forhale,
Ikke langt herfra, jeg siger dig det,
Ligger et græsseligt øde Sted,
Der skalt du bo til evig Tid,
Og aldrig mere komme hid,

Eller nogen Sted i andre Land,
Du skalt ej skade Kvinde eller Mand,
Du skalt ej skade Fisk eller Fæ,
Ej Hus, ej Mark, ej Skov eller Træ,
Eller nogen anden Verdsens Kreature,
Men ligge der til Dommedag og lure".
Broder Rus gjorde, som Abbeden bad,
Han gav et Skraal og tog afsted,
Det gik ham ud foruden Gammen,
Beskjærme os Gud fra hannem, Amen!

Af denne Samling er tidligere udgivet:

Den Danske Rimkronike.
Hr. Michael: Skabelsen og Syndefaldet.

De næstfølgende Hefter ville indeholde:

Flores og Blanseflor.
Dværgekongen Laurin.
Blade af Jomfru Marias Rosenkrands.
Satirer fra Reformationstiden.
Reinike Fos.
Digte af H. Chr. Sthen.

Louis Kleins Bogtrykkeri.

GENERAL LIBRARY - U.C. BERKELEY
B000861237

